

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Ekonomisk översikt

Hösten 2020

Ekonomiska utsikter

Finansministeriets publikationer – 2020:71

Finansministeriets publikationer 2020:71

Ekonomisk översikt

Hösten 2020

Finansministeriet

ISBN PDF: 978-952-367-495-0

Layout: Statsrådets förvaltningsenhet, publikationsverksamheten

Helsingfors 2020

Presentationsblad

Utgivare	Finansministeriet	5.10.2020	
Författare	Ekonomiska avdelningen		
Publikationens titel	Ekonomisk översikt, hösten 2020		
Publikationsseriens namn och nummer	Finansministeriets publikationer 2020:71		
Tema	Ekonomiska utsikter		
ISBN PDF	978-952-367-495-0	ISSN PDF	1797-9714
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-495-0		
Sidantal	102	Språk	Svenska
Nyckelord	Offentlig ekonomi, ekonomisk utveckling, budgetförslag		
Sammanfattning			
<p>Bruttonationalprodukten väntas krympa med 4,5 procent år 2020. Utöver exporten minskar även den privata konsumtionen och de privata investeringarna. Ökningen av de offentliga utgifterna stöder den ekonomiska tillväxten det här året. BNP beräknas öka med 2,6 procent 2021 och med 1,7 procent 2022.</p> <p>Den ekonomiska återhämtningen från och med slutet av detta år är långsam som en följd av det låga förtroendet för ekonomin och den växande osäkerheten. Ekonomin återhämtar sig stegvis från stagnationen i början av året. Den privata konsumtionen återställs snabbast, men ökningen i den privata konsumtionen av tjänster förblir svag. Minskningen i bostadsbyggandet hämmar också återhämtningen inom investeringar. Exporten och industriproduktionen lider av den fortsatta globala pandemin och börjar växa först nästa år.</p> <p>Sysselsättningen minskar med 2 procent 2020 och börjar återhämta sig i slutet av nästa år. Arbetslöshetsgraden stiger till 8,2 procent 2021. Sysselsättningsgraden återgår småningom men stannar på 71,9 procent 2024.</p> <p>Underskottet i de offentliga finanserna ökar i år till 18 miljarder euro och de offentliga samfundens skuld till ca 70 procent av BNP. Under de närmaste åren kommer obalansen mellan den offentliga ekonomins inkomster och utgifter att minska allteftersom ekonomin återhämtar sig och de temporära stödåtgärder som regeringen beslutat om upphör. Den offentliga ekonomin uppvisar dock ett avsevärt underskott och skuldkvoten fortsätter att öka.</p>			
Förläggare	Finansministeriet		
Distribution/ beställningar	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Kuvailulehti

Julkaisija	Valtiovarainministeriö	5.10.2020	
Tekijät	Kansantalousosasto		
Julkaisun nimi	Ekonomisk översikt, hösten 2020 (Taloudellinen katsaus, syksy 2020)		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Valtiovarainministeriön julkaisuja 2020:71		
Teema	Talousnäkömät		
ISBN PDF	978-952-367-495-0	ISSN PDF	1797-9714
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-495-0		
Sivumäärä	102	Kieli	Ruotsi
Asiasanat	Julkinen talous, taloudellinen kehitys, talousarvioesitys		
Tiivistelmä	<p>Bruttokansantuotteen arvioidaan supistuvan 4,5 % v. 2020. Viennin lisäksi supistuvat yksityinen kulutus sekä yksityiset investoinnit. Julkisten menojen lisääntyminen tukee talouskasvua tänä vuonna. BKT:n arvioidaan kasvavan 2,6 % v. 2021 ja 1,7 % v. 2022.</p> <p>Talouden toipuminen tämän vuoden loppupuolelta alkaen on hidasta taloudenpitäjien alhaisen luottamuksen sekä epävarmuuden kasvun seurauksena. Talous toipuu alkuvuoden pysähdyksestä asteittain. Nopeimmin palautuu yksityinen kulutus, mutta yksityisten palveluiden kulutuksen kasvu jää edelleen vaisuksi. Investointien toipumista heikentää myös asuinrakentamisen väheneminen. Vienti ja teollisuustuotanto kärsivät globaalin pandemian jatkumisesta ja kääntyvät kasvuun vasta ensi vuoden puolella.</p> <p>Työllisyys supistuu 2 % v. 2020 ja alkaa palautua ensi vuoden loppupuolella. Työttömyysaste nousee 8,2 prosenttiin v. 2021. Työllisyysaste palautuu vähitellen, mutta jää 71,9 prosenttiin v. 2024.</p> <p>Julkisen talouden alijäämä kasvaa tänä vuonna 18 mrd. euroon ja julkisyhteisöjen velka n. 70 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Lähivuosina julkisen talouden tulojen ja menojen välinen epätasapaino pienenee, kun talous elpyy ja hallituksen päättämät covid-19-epidemiaan liittyvät väliaikaiset tukitoimet päättyvät. Julkinen talous pysyy kuitenkin tuntuvasti alijäämäisenä ja velkasuhde jatkaa kasvuaan.</p>		
Kustantaja	Valtiovarainministeriö		
Julkaisun myynti/ jakaja	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Description sheet

Published by	Ministry of Finance	5 October 2020	
Authors	Economics Department		
Title of publication	Ekonomisk översikt, hösten 2020 (Economic Survey, autumn 2020)		
Series and publication number	Publications of the Ministry of Finance 2020:71		
Subject	Economic Prospects		
ISBN PDF	978-952-367-495-0	ISSN (PDF)	1797-9714
Website address (URN)	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-495-0		
Pages	102	Language	Swedish
Keywords	Public finance, economic development, draft budget		
Abstract	<p>Finland's gross domestic product is expected to contract by 4.5% in 2020. In addition to the exports, both private consumption and private investments will also decrease. Higher public spending will support economic growth this year. The GDP is expected to grow by 2.6% in 2021 and by 1.7% in 2022.</p> <p>The economy will start picking up at the end of this year, but the recovery will be slow because of growing uncertainty and weak confidence among economic actors. Not all sectors of the economy will recover from the sudden halt experienced in the first half of the year at the same speed. Private consumption will fare best even though no rapid upturn in the demand for private services is in sight. Fall in housing construction is also slowing down the recovery of investments. Exports and industrial production have been hit by the continuation of the pandemic and growth in these sectors will only resume in 2021.</p> <p>The employment rate will decrease by 2% this year and will start recovering during the second half of 2021. Unemployment will reach 8.2% next year. There will be a gradual recovery of the employment rate, but it will remain at 71.9% in 2024.</p> <p>Finland's general government deficit will reach EUR 18 billion this year and general government debt will increase to about 70% of the GDP. In the next few years, the imbalance between general government revenue and expenditure will narrow as the economy picks up and the temporary support measures introduced by the Government come to an end. However, general government finances will remain substantially in deficit and the debt-to-GDP ratio will continue to grow.</p>		
Publisher	Ministry of Finance		
Publication sales/ Distributed by	Online version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Publication sales: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Källa för informationen om den faktiska utvecklingen: Statistikcentralen, om inget annat nämns

SYMBOLERNA SOM ANVÄNTS I TABELLERNAS

-	Ingenting att informera om
0	Storheten mindre än hälften av enheten som använts
..	
.	Ingen information har erhållits
**	Prognos
ANM	Arbets- och näringsministeriet
CPB	CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis
FM	Finansministeriet
HWWI	Hamburgisches WeltWirtschafts Institut
IMF	Internationella Valutafonden
SHM	Social- och hälsovårdsministeriet

Varje siffra i tabellen har avrundats skilt.

EKONOMISK ÖVERSIKT HÖSTEN 2020

I översikten presenteras prognosen om den ekonomiska utvecklingen under 2020–2022. Vid sidan av den ekonomiska prognosen på kort sikt ingår också en kalkyl över den ekonomiska utvecklingen på medellång sikt fram till 2024.

Prognosen och den utvecklingskalkylen i översikten har utarbetats av ekonomiska avdelningen på ett oberoende sätt och utifrån lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen och om tillämpning av fördraget samt om kraven på de fleråriga ramarna för de offentliga finanserna (869/2012).

Granskningen i översikten bygger på de preliminära uppgifterna om nationalräkenskaperna för 2019 som Statistikcentralen gett ut i augusti 2020 samt annan offentlig statistik som stått till buds senast den 18 september 2020 samt regeringens beslut i budgetförhandlingarna den 16 september 2020.

Helsingfors, september 2020

Finansministeriets ekonomiska avdelning

Mikko Spolander
Avdelningschef, överdirektör

Jukka Railavo
Finansråd,
Chef för Makroprognoser

Marja Paavonen
Finansråd,
Chef för Fiskala prognoser

Innehåll

Ekonomisk översikt hösten 2020	7
Förord	11
Sammandrag	14
1 Ekonomiska utsikter	27
1.1 Global ekonomi.....	27
1.2 Utrikeshandel.....	33
1.2.1 Export och import.....	33
1.2.2 Priser och bytesbalans.....	35
1.3 Inhemsk efterfrågan.....	36
1.3.1 Privatkonsumtion.....	36
1.3.2 Offentlig konsumtion.....	40
1.3.3 Privata investeringar.....	41
1.3.4 Offentliga investeringar.....	44
1.4 Inhemsk produktion.....	45
1.4.1 BNP.....	45
1.4.2 Förädling.....	48
1.4.3 Tjänster.....	52
1.5 Arbetskraft.....	54
1.6 Inkomster, kostnader och priser.....	57
1.6.1 Löner.....	57
1.6.2 Konsumentpriser.....	58

2 Offentlig ekonomi	60
2.1 Samtliga offentliga samfund	60
2.1.1 De offentliga samfundens skuld	71
2.2 Statsförvaltningen	73
2.3 Lokalförvaltning	83
2.4 Socialskyddsfonder	86
2.4.1 Arbetspensionsfonder	86
2.4.2 Övriga socialskyddsfonder	88
2.5 Den offentliga ekonomins långsiktiga hållbarhet	90

Bilagatabeller	99
-----------------------------	----

Ramarna

EU:s stimulanspaket	24
Finanspolitikens dimensionering	65
Effekterna av de åtgärder som föranleds av coronavirussituationen på de offentliga utgifterna och inkomsterna	67
Budgeten för 2021 och ramarna för statsfinanserna	76
Materialuppdateringarna har minskat hållbarhetsunderskottet jämfört med året innan	94
Långsiktiga skuldscenarier för den offentliga ekonomin	96

Förord

Finlands ekonomi har krympt tre kvartal i följd. Under det andra kvartalet 2020 var den ekonomiska produktionen cirka 6,5 procent mindre än under det tredje kvartalet 2019. Covid-19-pandemin är den största orsaken till den djupdykningen. Den spöade den finländska ekonomin i våras – om än något mindre än i resten av Europa, enligt förhandsuppgifter. Finlands ekonomi hade dock gått tillbaka redan innan pandemin. Osäkerheten kring den ekonomiska utvecklingen och de förbud som syftade till att dämpa spridningen av pandemin slog till mot utrikeshandeln, företagens produktion och investeringar, sysselsättningen och hushållens konsumtion.

Enligt finansministeriets totalekonomiska prognos har ekonomin börjat växa under sommaren och tillväxten fortsätter så att ekonomin nästa år ökar med i genomsnitt drygt 2,5 procent. Den privata konsumtionen återhämtar sig först och exporten får draghjälp av världsekonomin, men privata investeringar börjar utvecklas snabbare först när tillväxtutsikterna har bekräftats och produktionskapaciteten åter utnyttjas i högre utsträckning. Den offentliga efterfrågan stöder tillväxten särskilt i år och i mindre omfattning nästa år. I och med centralbankernas kvantitativa lättnader, de omfattande nationella åtgärderna och i sinom tid också införandet av EU:s återhämtnings- och återställningsinstrument stöder den ekonomiska politiken tillväxten globalt.

Under sommaren blev epidemin lugnare, vilket fick hushållen att röra på sig och konsumera i flera länder inklusive Finland. Efter sommaren har epidemin emellertid börjat sprida sig på nytt både i Finland och i många andra europeiska länder. Ekonomin har igen nått en vändpunkt.

Så länge epidemin framskrider periodiskt och åtgärderna för att bromsa den är otillräckliga för att eliminera smittorisken kommer hushållen och företagen att vara försiktiga. Dessutom krävs det nya beställningar för att produktionen och investeringarna ska återhämta sig. Industrins orderstock har minskat oroväckande och om inga nya beställningar fås kan det bli ett stort bakslag för ekonomin.

Situationen är inte över än. Finansministeriets prognos grundar sig på antagandet att epidemin inte kommer att ta övertaget på nytt varken hos oss eller ute i världen, men riskerna är uppenbara. För klarare utsikter krävs effektiva behandlingar och vacciner. Sådana kommer att finnas när det gått en tid. Därefter kan det hända att utvecklingen går raskt framåt en tid.

I och med den offentliga maktens åtgärder för att lindra epidemin och dess ogynnsamma effekter fördjupas underskottet i de offentliga finanserna i Finland och den offentliga ekonomin skuldsätts ytterligare över 20 miljarder euro i år. Skuldsättningen har inte kunnat undvikas och att förhindra skuldsättningen skulle inte ha varit en meningsfull politik. Det är dock oroväckande att den offentliga ekonomin uppvisar ett fortsatt stort underskott och att skuldsättningen kommer att fortsätta även efter att epidemin är över.

Enligt finansministeriets uppskattning är finansieringen av den offentliga ekonomin i Finland på lång sikt i en obalans som motsvarar cirka 3,5 procent av BNP, dvs. nästan 10 miljarder euro 2024, vilket är basåret för beräkningen. Den största orsaken till obalansen i finansieringen är den åldrande befolkningen, som ökar behovet av social- och hälsovårdstjänster, och de offentliga utgifterna som ökar i snabb takt år efter år fram till början av 2040-talet.

Efter covid-19-epidemin är den offentliga ekonomin betydligt mer skuldsatt än tidigare, och obalansen i finansieringen på lång sikt innebär att den offentliga skulden utan korrigerande åtgärder fortsätter att öka – förr eller senare i en allt snabbare takt.

Att stoppa ökningen av skuldkvoten i förhållande till BNP är utgångspunkten för en ansvarsfull offentlig ekonomi, och premiärminister Marins regering har beslutat om ett program som ska genomföras för att uppnå detta under 2020-talet.

När man lotsar ekonomin och samhället framåt mot kommande år och årtionden finns det också annat på agendan för den ekonomiska politiken.

Vid sidan av fortlöpande, ansvarsfulla statsfinanser bör man inom den ekonomiska politiken stöda den av globala förändringen som – driven av förändringarna i befolkningsstrukturen, klimatförändringen och nya tekniker – pågår i ekonomin och samhället. På denna agenda är åtgärder som stöder värdeskapande i ekonomin och effektivitet och effektivitet i den offentliga produktionen en nyckelroll: åtgärder som stöder sysselsättning, lärande, kompetens, investeringar, produktivitet och konkurrenskraft. Man måste sträva efter att öka samhällets resurser och att utnyttja dem i större omfattning och mer effektivt än tidigare.

Den ekonomiska och samhälleliga omvälvningen är ett globalt fenomen som fortskrider oberoende av oss, vare sig vi vill eller inte. Möjligheterna med omvälvningen öppnar sig bara när man aktivt påverkar i vilken riktning omvälvningen går och hur snabbt. Om man står vid sidan om är möjligheterna att torrskodd klara av förändringarna i befolkningsstrukturen, klimatet och teknologin dåliga – och särskilt dåliga för de mest sårbara befolkningsgrupperna och regionerna.

Sammandrag

Ekonomiska konjunkturutsikter 2020–2022

Covid-19-pandemin fick Finlands ekonomi att krympa mindre jämfört med de flesta europeiska ekonomierna i början av året. Det här handlar om en stor störning i den privata konsumtionen och i efterfrågan på tjänster som har betydande konsekvenser för sysselsättningen och inkomsterna. Den ekonomiska återhämtningen från och med slutet av detta år är långsam som en följd av det låga förtroendet för ekonomin och den växande osäkerheten.

Bruttonationalprodukten väntas krympa med 4,5 procent år 2020. Utöver exporten minskar även den privata konsumtionen och de privata investeringarna. Ökningen av de offentliga utgifterna stöder den ekonomiska tillväxten det här året.

Ekonomin återhämtar sig stegvis från stagnationen i början av året. Den privata konsumtionen återställs snabbast efter covid-19-epidemin, men ökningen i den privata konsumtionen av tjänster förblir svag. Minskningen i bostadsbyggandet hämmar också återhämtningen inom investeringar. Exporten och industriproduktionen lider av den fortsatta globala pandemin och börjar växa först nästa år. BNP beräknas öka med 2,6 procent 2021 och med 1,7 procent 2022.

Den offentliga ekonomin försvagas kraftigt i år. Underskottet i de offentliga finanserna ökar till 18 miljarder euro och de offentliga samfundens skuld till ca 70 procent av BNP. Under de närmaste åren kommer obalansen mellan den offentliga ekonomins inkomster och utgifter att minska allteftersom ekonomin återhämtar sig och de temporära stödåtgärder som regeringen beslutat om upphör. Den offentliga ekonomin uppvisar dock ett avsevärt underskott och skuldkvoten fortsätter att öka.

Världsekonomin återhämtar sig i vacklande takt

Covid-19-pandemin ledde till en djup recession i världsekonomin, men många indikatorer tyder på ekonomisk återhämtning från och med årets tredje kvartal. Världsekonomin minskar med 6,1 procent i år och återhämtar sig till 5,5 procent nästa år.

Kinas ekonomi gick kraftigt tillbaka under årets första kvartal när pandemin var som svårast. Men beslutsamma restriktiva åtgärder har bitit bra och ekonomin har gått mot det bättre sedan andra kvartalet. BNP minskar i år med 2,3 procent och tillväxten återhämtar sig till en nivå av 8,5 procent nästa år.

Enligt preliminära uppgifter minskade euroområdet ekonomi under årets andra kvartal med nästan 12 procent i förhållande till föregående kvartal. Särskilt service-sektorerna lider av regeringarnas restriktiva åtgärder. På årsnivå minskar euroområdets BNP med 9,6 procent i år och ökar med 5 procent nästa år.

Den allvarliga covid-19-pandemin fortsätter i Förenta staterna, men antalet nya infektioner har minskat. Återhämtningen är emellertid på en bräcklig grund till följd av den instabila samhällsliga situationen. Förenta staternas BNP minskar med 6,9 procent i år och ökar med 4,1 procent nästa år.

Världshandeln med varor minskade i april med över 10 procent jämfört med mars. Av de viktigaste ekonomiska regionerna minskade importen från euroområdet kraftigast på våren. I juni började handeln emellertid växa igen. Varuhandeln växer under prognosperioden med stöd av ökad aktivitet och efterfrågan. På årsnivå minskar världshandeln med 10,3 procent i år, men ökar nästa år med 6,5 procent.

Både korta marknadsräntor och räntor på statliga obligationer är på historiskt låg nivå. De korta räntorna har sjunkit efter den tillfälliga höjningen på våren. Räntorna stiger måttligt i slutet av prognosperioden. Den långsamma inflationen återspeglar den allmänna nedstämningen i ekonomin.

Exporten fortsätter minska under resten av året

BNP beräknas minska med 4,5 procent 2020. Produktionen minskar mest under det andra kvartalet till följd av inhemska restriktionsåtgärder. Under det tredje kvartalet börjar ekonomin växa jämfört med föregående kvartal och nedgången jämfört med året innan blir mindre än för det andra kvartalet.

Minskningen av BNP beror främst på att exporten minskar med cirka 13 procent. Den osäkerhet som pandemin orsakar bromsar upp ökningen av den utländska efterfrågan inom många branscher som är centrala för Finlands export, vilket fortsätter att minska exporten under detta år.

Den privata konsumtionen minskar med 3,8 procent 2020. Konsumtionen av tjänster har lidit mest av de begränsningar i mobiliteten och affärsverksamheten som inleddes på grund av epidemin. Konsumtionen av kapitalvaror minskade måttligt i början av året och konsumtionen av dagliga varor, som inkluderar livsmedel och energi, ökade till och med något jämfört med för ett år sedan.

De privata investeringarna minskar med 7,6 procent 2020. Investeringarna ökar minst under årets tredje kvartal och ökningen förblir svag hela resten av året. I början av året har man dock sett en mer positiv utveckling i byggnadsbranschen än vad som tidigare förutspåts. Bygandet av nya bostäder minskar något 2020. Antalet påbörjade projekt väntas dock minska i slutet av året, så enligt prognosen kommer bostadsbyggnadsinvesteringarna att minska med 2,0 procent i år. Investeringarna i maskiner, apparater och transportmedel minskar kraftigt 2020 i och med den rådande osäkerheten.

Arbetsmarknaden drar inte nu arbetskraft, eftersom antalet personer utanför arbetskraften har ökat i början av året. Särskilt antalet dolda arbetslösa var större än i fjol. Antalet sysselsatta kommer att minska brantare 2020. Sysselsättningen minskar med 2 procent och sysselsättningsgraden sjunker till 71,2 procent. Den minskade sysselsättningen och det stora antalet permitterade höjer arbetslöshetsgraden till 8 procent.

Under början av året har ett betydande antal nya kollektivavtal ingåtts. I genomsnitt har man kommit överens om att de nominella lönerna höjs med knappt 1,5 procent. Inkomstnivån stiger i år med 1,7 procent i och med att löneglidningarna förblir små.

Mätt med konsumentprisindexet förutspås inflationen vara 0,4 procent 2020. Den betydande minskningen av konsumtionsefterfrågan och osäkerheten kring den framtida ekonomiska utvecklingen dämpar inflationen även under de kommande åren.

BNP beräknas öka med 2,6 procent 2021 och med 1,7 procent 2022. Det är viktigt för exporten att industrin återhämtar sig på Finlands viktigaste handelsmarknader. Turismen står fortfarande stilla och den svaga utvecklingen fortsätter till nästa år. De största posterna inom tjänsteexporten är ICT- och affärstjänster, vars utsikter är bättre än inom branscher som direkt lider av begränsningar i rörligheten och av risker som minskar konsumenternas förtroende.

Konsumtionen av varor beräknas återgå till sin normala nivå 2021. Konsumenternas försiktighet förutspås påverka konsumtionen av tjänster ännu nästa år, och därför blir särskilt utlandsturismen ännu mer dämpad än normalt. Hushållens sparkvot förblir positiv under hela prognosperioden eftersom konsumtionen stannar under de disponibla inkomsterna.

Ökningen av de privata investeringarna förblir på det hela taget svag under de närmaste åren. Den genomsnittliga tillväxttakten för privata investeringar under prognosperioden är -1,1 procent, vilket innebär att deras förhållande till BNP i slutet av prognosperioden blir cirka 19 procent.

Antalet påbörjade projekt för att bygga bostäder minskar med flera tusen fram till 2021, vilket minskar investeringarna i bostadshus 2021. År 2022 upphör investeringarna i bostadsbyggnader att sjunka.

Den stärkta efterfrågan, både internationellt och i hemlandet, stöder investeringarna i maskiner och anläggningar mot slutet av prognosperioden. Forsknings- och utvecklingsutgifterna minskar i början av prognosperioden, men ökar därefter under hela prognosperioden. Statens FoU-finansiering ökar 2020 och 2021.

Den inhemska konsumtionen ökar redan i slutet av året, vilket stöder importens återhämtning. Den minskade produktionen i exportföretagen minskar åter efterfrågan på komponenter som importerats från andra delar av världen och den svaga utvecklingen av investeringarna under de följande åren har också en dämpande inverkan på importtillväxten.

Den förutspådda återgången till ekonomisk tillväxt börjar stegvis förbättra efterfrågan på arbetskraft 2021-2022. Antalet sysselsatta minskar ytterligare något 2021 på grund av årets svaga början men vänder mot uppgång 2022. Antalet sysselsatta blir dock klart mindre än 2019 och sysselsättningsgraden är 71,5 procent 2022.

Den allt livligare ekonomiska aktiviteten och den förbättrade sysselsättningen torde höja löneglidningarna 2021 och 2022. Dessutom har man för nästa år kommit överens om cirka 0,5 procentenheter större avtalsenliga höjningar för både den privata och den offentliga sektorn. De nominella inkomsterna stiger med 2,5 procent 2021 och 2,0 procent 2022.

Åren 2021 och 2022 beräknas det nationella konsumentprisindexet stiga med 1,2 respektive 1,4 procent. Bägge åren påskyndas inflationen av skattehöjningar som påverkar konsumtionen, tydligast 2021.

Den offentliga ekonomin har fastnat i underskott

Underskottet i de offentliga finanserna ökar i år till 7,7 procent och de offentliga samfundens skuld till cirka 70 procent av BNP. Den offentliga ekonomin försvagas av den ekonomiska recession som covid-19-epidemin orsakat samt av regeringens åtgärder för att stöda företag, medborgare och ekonomisk tillväxt.

Obalansen mellan den offentliga ekonomins inkomster och utgifter kommer att minska under de närmaste åren, men ligger 2024 fortfarande på 2,7 procent av BNP, dvs. 7 miljarder euro. Statens och lokalförvaltningens sammanlagda underskott är större än så, eftersom arbetspensionsanstalterna som klassificeras som offentliga samfund uppvisar ett litet överskott.

Den offentliga ekonomin uppvisade ett strukturellt underskott redan på toppen av den konjunktur som föregick recessionen. Att befolkningen åldras har försämrat de offentliga finanserna avsevärt redan i tio års tid, eftersom antalet äldre som använder många offentliga tjänster och förmåner har börjat växa snabbt. Samtidigt har befolkningen i arbetsför ålder, som med sina skatter finansierar den offentliga servicen och den sociala tryggheten, börjat minska.

Den åldrande befolkningen sätter tryck på utgifterna i den offentliga ekonomin även i framtiden, då i synnerhet antalet personer över 75 år som använder många social- och hälsovårdstjänster ökar. Därför verkar det som om den offentliga skuldkvoten kommer att öka under hela 2020-talet.

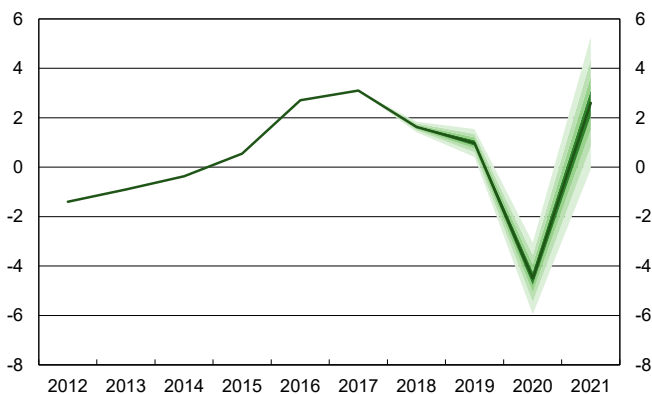
Enligt nuvarande uppskattningar en förstärkning av de offentliga finanserna med 5 miljarder euro fram till 2026 skulle stabilisera skuldkvoten till 70-75 procent under 2020-talet. Att återställa skuldkvoten till 2019 års nivå, det vill säga till 60 procent under 2020-talet, skulle återigen förutsätta att den offentliga ekonomin stärks med cirka 10 miljarder euro.

Osäkerheten i de ekonomiska utsikterna

De ekonomiska utsikterna både i Finland och i världsekonomin är fortfarande väldigt osäkra. Sjukdomssituationen har förblivit god i Finland och prognosen utgår från att så är fallet även i framtiden. Konsumenternas förtroende och ekonomiska handlingskraft förblir svaga tills man har hittat en effektiv behandling eller ett effektivt vaccin mot sjukdomen. En tydlig ökning av sjukdomsläget under hösten skulle öka osäkerheten bland de ekonomiansvariga och försvaga den ekonomiska tillväxten utan några egentliga nya restriktionsåtgärder.

Bilden visar den ekonomiska tillväxtprognosens osäkerhet som ett konfidensintervall som grundar sig på tidigare prognosfel. Enligt den ligger BNP-tillväxten med 80 procents sannolikhet mellan -6 och -3 procent i år. Motsvarande konfidensintervall i nästa års prognos är större. BNP-tillväxten beräknas med 80 procents sannolikhet vara mellan 0 och 5 procent 2021. Den ekonomiska tillväxten kan också hamna utanför konfidensintervallet, i synnerhet eftersom uppskattningarna av årets tillväxt är förknippade med exceptionellt stor osäkerhet.

Förändring av bruttonationalprodukten

Att covid-19-epidemin bryter ut på nytt är den största nedåtgående risken i prognosen. De ekonomiska konsekvenserna av en andra våg beror både på den offentliga maktens åtgärder för att bromsa epidemin och stödja ekonomin och på hur dessa åtgärder påverkar de ekonomiska ledarnas beslut. Om ekonomin inte har hunnit återhämta sig helt före den andra vågen, kan den ekonomiska nedgången bli mindre än vad vi såg i våras. Det är dock sannolikt att den ekonomiska tillväxtpotentialen i detta fall minskar och krisens följder blir långvarigare.

Att ett vaccin eller en behandlingsform utvecklas snabbare än väntat kan också påskynda återhämtningen. I synnerhet skulle det främja en snabbare och kraftigare återhämtning av tjänsterna både i hemlandet och internationellt.

Kraftfulla åtgärder för att stimulera produktion och efterfrågan har inletts och planeras inom EU. Genomförandet av dessa åtgärder liksom den ekonomiska stimulanshelhet som Finlands regering beslutade om i juni har en positiv inverkan på produktionen både hos oss och på andra håll i år och nästa år.

I Finland kan återhämtningen också försvåras av det dämpade internationella investeringsläget, om många företag hinner gå under innan tillväxten börjar. Dessutom kan konsumenternas försiktighet överraska på nytt under hösten.

Tabell 1. Centrala prognostal

	2019	2017	2018	2019	2020**	2021**	2022**
	md euro	procentuell volymförändring					
BNP till marknadspris	241	3,3	1,5	1,1	-4,5	2,6	1,7
Import	95	4,2	5,5	2,4	-10,0	4,0	2,8
Totalutbud	336	3,5	2,6	1,5	-6,1	3,0	2,0
Export	96	8,6	1,7	7,5	-12,5	5,3	3,8
Konsumtion	181	0,7	1,7	1,0	-1,5	3,1	0,8
privat	126	1,0	1,8	0,9	-3,8	4,0	1,6
offentlig	55	0,1	1,6	1,2	3,9	1,1	-1,1
Investeringar	57	4,8	3,9	-1,0	-4,7	-0,0	2,9
privat	47	5,7	3,7	-1,5	-7,6	0,2	4,2
offentlig	10	0,5	5,0	1,3	8,7	-0,9	-2,6
Totalefterfrågan	336	3,5	2,5	1,8	-5,8	3,2	2,2
inhemsk efterfrågan	240	1,8	2,8	-0,3	-3,1	2,5	1,6

Tabell 2. Andra centrala prognostal

	2017	2018	2019	2020**	2021**	2022**
BNP, md euro	226	234	241	233	242	250
Tjänster, volymförändring, %	2,6	2,4	1,2	-3,6	2,7	1,4
Industri, volymförändring, %	8,6	-2,0	3,7	-6,8	3,4	3,6
Arbetets produktivitet, förändring, %	3,0	-1,0	0,2	-0,6	1,8	1,5
Sysselsatta, förändring, %	1,1	2,6	1,1	-2,0	-0,5	0,5
Sysselsättningsgrad, %	69,6	71,7	72,5	71,2	71,0	71,5
Arbetslöshetsgrad, %	8,6	7,4	6,7	8,0	8,2	8,0
Konsumentprisindex, förändring, %	0,7	1,1	1,0	0,4	1,2	1,4
Förtjänstnivåindex, förändring, %	0,2	1,7	2,1	1,7	2,5	2,0
Bytesbalans, md euro	-2,1	-4,0	-1,1	-1,2	-2,7	-1,5
Bytesbalans, i förhållande till BNP, %	-0,9	-1,7	-0,5	-0,5	-1,1	-0,6
Korta räntor (3 mån, Euribor), %	-0,3	-0,3	-0,4	-0,4	-0,4	-0,3
Långa räntor (statens obligationer, 10 år), %	0,5	0,7	0,1	-0,2	-0,1	-0,1
Offentliga utgifter, i förhållande till BNP, %	53,7	53,4	53,3	59,8	57,6	56,0
Skattegrad, i förhållande till BNP, %	42,9	42,4	42,2	41,9	42,7	42,3
Offentliga sektorns finansiella sparande, i förhållande till BNP, %	-0,7	-0,9	-1,0	-7,7	-5,0	-3,9
Statens finansiella sparande, i förhållande till BNP, %	-1,8	-1,2	-1,2	-7,2	-4,4	-3,2
Offentliga sektorns bruttoskuld, i förhållande till BNP, %	61,3	59,6	59,2	70,2	72,8	74,3
Statens skuld, i förhållande till BNP, %	46,8	44,9	44,2	53,3	55,6	56,6

Utsikter på medellång sikt 2023–2024

I år backar Finlands ekonomi kraftigt till följd av COVID-19-epidemin och åtgärderna för att begränsa den. Ekonomin börjar växa igen 2021–2022. Den BNP-nivå som rådde före krisen uppnås 2023. På medellång sikt, 2023–2024, avtar den ekonomiska tillväxten, men fortsätter klart snabbare än den potentiella produktionstillväxten¹.

Den minskade arbetsinsatsen försämrar den potentiella produktionen under innevarande år. Under de följande åren minskar arbetsinsatsen ytterligare när befolkningen i arbetsför ålder minskar och deltagandegraden avstannar. Även den

1 De ekonomiska utsikterna på medellång sikt kan granskas genom den potentiella produktionen, som är tänkt att bestämma de ekonomiska tillväxtförutsättningarna. För att uppskatta den potentiella produktionen använder Finansministeriet den produktionsfunktionsmetod som EU-kommissionen och medlemsländerna utvecklat tillsammans, där den potentiella produktionstillväxten indelas i uppskattningar av den potentiella arbetskraftsinsatsen, kapitalets och den totala produktivitetens utveckling. Den potentiella produktionen och produktionsgapet är icke skönjbara variabler och bedömningen av dem förknippas med osäkerhet speciellt under en kraftig konjunkturcykel samt när produktionsstrukturen förändras snabbt.

strukturella arbetslösheten begränsar ökningen av arbetsinsatsen. Till följd av recessionen ökar arbetslösheten och kan delvis bli strukturell om arbetslöshetsperioderna drar ut på tiden.

Utöver arbetsinsatsen påverkas produktionsförutsättningarna för ekonomin av kapitalbasen. Till följd av recessionen och osäkerheten i utsikterna minskar investeringsgraden och bromsar upp tillväxten i den potentiella produktionen. Kapitalstockens tillväxt ökar den potentiella produktionen med mindre än en halv procent per år.

Den totala produktiviteten är den tredje potentiella källan till produktionstillväxt. Tillväxten har förbättrats de senaste åren, även om den fortfarande är historiskt sett svag. Den sämre tillväxten har sin förklaring i omstruktureringen av ekonomin. Produktionen inom sektorer med hög produktivitet har krympt och hela den ekonomiska strukturen har blivit allt mer serviceorienterad. Trendtillväxten i totalproduktiviteten beräknas på medellång sikt uppgå till drygt en halv procent, medan ökningen i början av 2000-talet i genomsnitt steg till över två procent per år.

Tabell 3. Nyckeltal på medellång sikt

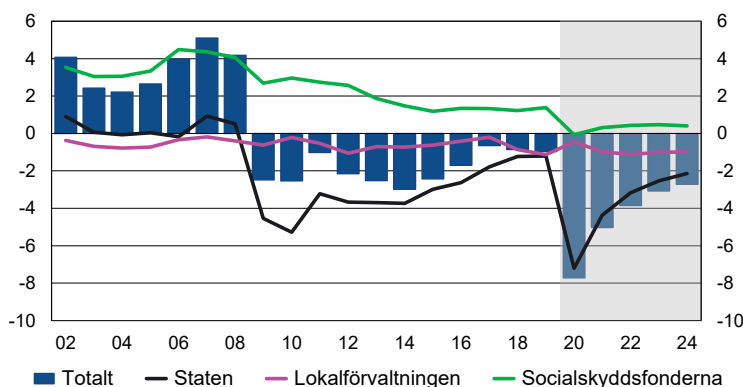
	2019	2020**	2021**	2022**	2023**	2024**
BNP till marknadspris, volymförändring, %	1,1	-4,5	2,6	1,7	1,6	1,5
BNP, md euro	241	233	242	250	259	269
Konsumentprisindex, förändring, %	1,0	0,4	1,2	1,4	1,5	1,6
Arbetslöshetsgrad, %	6,7	8,0	8,2	8,0	7,8	7,6
Sysselsättningsgrad, %	72,5	71,2	71,0	71,5	71,8	71,9
Den offentliga sektorns finansiella sparande, i förhållande till BNP, %	-1,0	-7,7	-5,0	-3,9	-3,1	-2,7
Statsförvaltningen	-1,2	-7,2	-4,4	-3,2	-2,5	-2,1
Localförvaltningen	-1,1	-0,4	-1,0	-1,1	-1,0	-1,0
Socialskyddsfonderna	1,4	-0,1	0,3	0,4	0,5	0,4
Den strukturella balansen, i förhållande till BNP, %	-1,7	-5,3	-3,6	-3,0	-2,6	-2,7
Den offentliga sektorns bruttoskuld, i förhållande till BNP, %	59,2	70,2	72,8	74,3	75,3	76,0
Statsskulden, i förhållande till BNP, %	44,2	53,3	55,6	56,6	57,5	57,9
Produktionsgap, % av potentiella produktionen ¹	1,0	-4,1	-2,4	-1,6	-0,7	-0,0

¹ Beräknad enligt EU:s gemensamma metod

Den positiva produktionsgapet uppskattas vända och bli mycket negativ i år. Under de följande åren minskar det negativa produktionsgapet allteftersom den ekonomiska tillväxten är snabbare än den potentiella produktionstillväxten. Produktionsgapet sluts 2024, då konjunkturläget beräknas vara neutralt. Recessionen bromsar upp tillväxten i den potentiella produktionen på grund av minskade investeringar, minskat deltagande på arbetsmarknaden och ökad arbetslöshet. Dessutom börjar minskningen av befolkningen i arbetsför ålder begränsa tillväxten redan på medellång sikt.

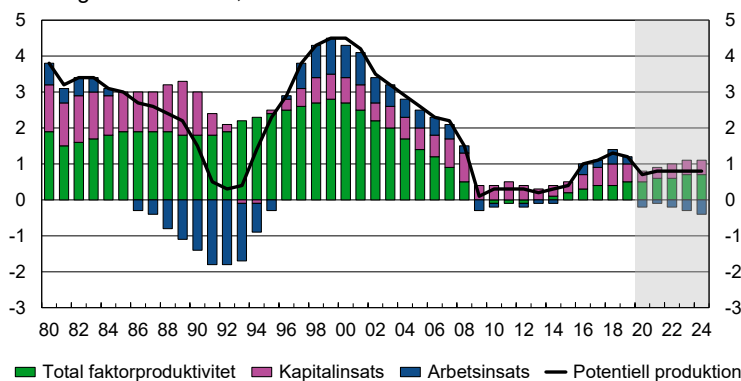
Offentliga sektorns finansiella sparande i förhållande till BNP, %

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34098

Tillväxt i potentiell produktion samt delfaktorer enligt EU-metoden, %

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34170

EU:S STIMULANSPAKET

Utöver de nationella stimulansåtgärderna har även EU vidtagit flera åtgärder för att svara mot de ekonomiska följderna av covid-19-pandemin. Våren 2020 tilläts bland annat tillfällig flexibilitet i reglerna för statligt stöd, avtalades om att stödja system för förkortad arbetstid med EU-lån (SURE), fattades beslut om räntelån för den europeiska stabilitetsmekanismen samt skapades en garantifond som skulle mobilisera 200 miljarder euro via Europeiska investeringsbanken. I juli enades Europeiska rådet om EU:s fleråriga budgetram för 2021–2027 och om återhämtningsinstrumentet Next Generation EU.

Återhämtningsinstrumentet utgör sammanlagt 750 miljarder euro i 2018 års priser. Av detta delas 390 miljarder euro ut till medlemsländerna i form av bidrag och 360 miljarder euro ges som lån. Största delen av bidragen, 312,5 miljarder euro, och lånen i sin helhet styrs till medlemsstaterna via instrumentet med återhämtningsstöd Recovery and Resilience Facility (RRF).¹ Enligt preliminära uppskattningar som delvis baserar sig på prognoser uppgår Finlands understöd till sammanlagt ca 3,1 miljarder euro, varav största delen kommer från RRF-instrumentet. Enligt beräkningar som grundar sig på sommarprognosen från kommissionen vid FM:s ekonomiska avdelning uppgår RRF-instrumentets andel understöd till ca 2,3 miljarder euro i 2018 års priser.

Finlands kalkylerade betalningsandel av stödet för återhämtningsinstrumentet med 2018 års priser skulle vara ca 6,6 miljarder euro (1,7 procent av 390 miljarder euro). Finansieringen av återhämtningsinstrumentet skulle genomföras genom en höjning av EU:s budgetmarginal och genom kommissionens upplåning. Den kalkylerade betalningsandelen för RRF-instrumentet, som är en del av återhämtningsverktyget, skulle i 2018 års priser vara ca 5,3 miljarder euro utökad med räntor och kostnader. Det är omöjligt att bedöma andelen räntor och kostnader i detta skede, eftersom det inte finns några närmare uppgifter om strategin för ränteriskhanteringen vid finansieringen av återhämtningsverktyget.

RRF-instrumentets övergripande mål är att främja den ekonomiska, sociala och regionala sammanhållningen i Europeiska unionen genom att förbättra medlemsstaternas återhämtningsförmåga, minska krisens sociala och ekonomiska effekter och stödja den gröna och digitala övergången. Att uppnå dessa mål skulle stärka sysselsättningen och produktionspotentialen i medlemsstaterna efter covid-19-pandemin och stödja en hållbar tillväxt. För att uppnå målen skulle instrumentet för återhämtning stödja

¹ Av de övriga programmen fördelas 77,5 miljarder euro mellan programmen på följande sätt: 47,5 miljarder euro REACT-EU, 10 miljarder euro fonden för rättvis övergång, 7,5 miljarder euro utveckling av landsbygden, 5,6 miljarder euro InvestEU, 5 miljarder euro Horisont Europa och 1,9 miljarder euro RescEU.

strukturella reformer och investeringar i medlemsstaterna genom att anslå medel för att genomföra dem.

Reformerna och investeringarna sammanställs till övergripande helheter som presenteras i de nationella återhämtningsplanerna. Fördelningen av bidrag och lån till medlemsstaterna grundar sig på dessa planer. Kommissionen utvärderar planerna på grundval av gemensamt överenskomna kriterier och med beaktande av instrumentets allmänna mål. Planerna ska innehålla specificerad information om kostnaderna och om genomförandet av olika faser, eftersom understöd betalas enligt hur reformerna och investeringsprojekten framskrider. Planerna godkänns av Europeiska unionens råd.

En viktig avgörande faktor för de strukturella reform- och investeringshelheterna är de rekommendationer som EU drar upp för medlemsstaterna och euroområdet samt de nationella prioriteringarna. EU:s gemensamma strategiska mål (grön övergång och digitalisering) styr också reformerna, och 37 procent av RRF-instrumentet skulle gå till stöd för den gröna utvecklingen och 20 procent till stöd för digitaliseringen. De landsspecifika rekommendationerna för 2020 fokuserar i hög grad på att lindra följderna av coronaviruskrisen, men i RRF-instrumentet beaktas även rekommendationerna för 2019. De landsspecifika rekommendationerna för Finland gäller bl.a. social- och hälsovårdsreformen, (hälso- och sjukvårdssystemets återhämtningsförmåga), sysselsättningspolitiken och investeringar i grön övergång och digital förändring samt forskning och innovation.

Förbindelser för understöd som betalas ur RRF-instrumentet görs för 70 procent av det totala understödsbeloppet (ca 218,8 miljarder euro) för 2021–2022 och 30 procent av understöden (ca 93,8 miljarder euro) för 2023. De bidrag som beviljas ur RRF-instrumentet för perioden 2021–2022 ska fastställas i enlighet med kommissionens fördelningsgrunder med beaktande av medlemsstaternas levnadsstandard, befolkning och arbetslöshetsgrad för åren 2015–2019. I fördelningsgrunden för år 2023 ersätts arbetslöshetskriteriet med den förlust av reell bruttonationalprodukt år 2020 och den kumulativa förlust av reell bruttonationalprodukt åren 2020–2021. De bidrag som beviljas år 2023 fastställs enligt de fördelningsgrunder som beskrivs ovan före utgången av juni 2022.

Utöver bidragen skulle medlemsstaterna beviljas lån ur RRF-instrumentet. Lån kan sökas om finansieringsbehoven för de reformer och investeringar som föreslås i en medlemsstats återhämtningsplan överstiger maximibeloppet för medlemsstaternas bidrag beräknat enligt ovannämnda allokeringsskriterier. I regel skulle maximibeloppet för varje medlemsstats lån vara 6,8 procent av dess bruttonationalinkomst, och det totala lånebeloppet 360 miljarder euro.

Man har börjat planera återhämtningsinstrumentets användning på nationell nivå. Regeringen har i samband med budgetmanglingen dragit upp riktlinjer för insatsområdena i och den fortsatta beredningen av Finlands återhämtningsplan.

Prioriteringarna återspeglar EU:s rekommendationer och de nationella behoven. De gäller arbetsmarknaden, social- och hälsovårdstjänsterna, utbildning, forsknings- och innovationsverksamhet, hållbar infrastruktur och digitalisering, den internationella konkurrenskraften samt stödjandet av en grön övergång.

På EU-plan pågår förhandlingarna om förordningen om instrumentet för återhämtning, men kommissionen hoppas att preliminära återhämtningsplaner ska beredas och skickas till kommissionen redan från och med mitten av oktober. Målet är att instrumentet ska introduceras i början av 2021 och att understöd ska börja beviljas strax därefter.

1 Ekonomiska utsikter

1.1 Global ekonomi

Från djup recession till återhämtning

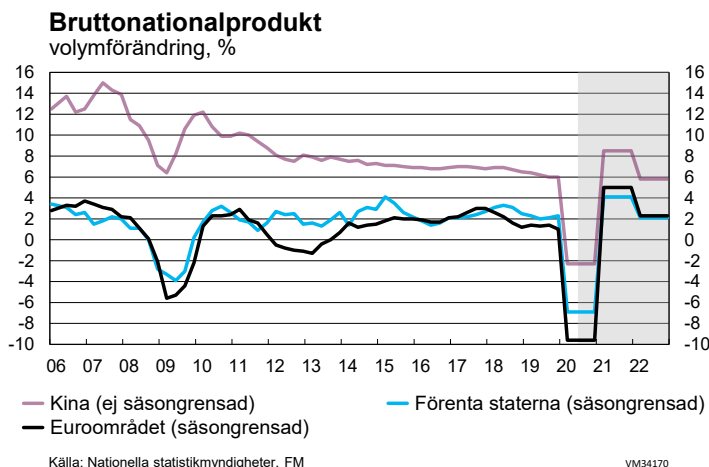
Covid-19-pandemin ledde till en djup recession i världsekonomin, men många indikatorer tyder på ekonomisk återhämtning från och med årets tredje kvartal. Å andra sidan sprider sig en andra våg av pandemin i vissa länder, vilket ökar osäkerheten. Världsekonomin minskar med 6,1 procent i år och återhämtar sig till 5,5 procent nästa år.

Kinas ekonomi gick kraftigt tillbaka under årets första kvartal när pandemin var som svårast. Men beslutsamma restriktiva åtgärder har bitit bra och ekonomin har gått mot det bättre sedan andra kvartalet. Konsumenterna är fortfarande försiktiga. Totalproduktionen minskar i år med 2,3 procent och tillväxten stiger till 8,5 procent nästa år.

Euroområdets ekonomi minskade under årets andra kvartal med nästan 12 procent i förhållande till föregående kvartal. Särskilt servicesektorerna lider av regeringarnas restriktiva åtgärder. Ledande indikatorer tyder dock på att utsikterna har förbättrats sedan tredje kvartalet. EU-ländernas ekonomiska stimulansprogram på 750 miljarder euro stöder återhämtningen. På årsnivå minskar euroområdets ekonomi med 9,6 procent i år och ökar med 5 procent nästa år.

Den allvarliga covid-19-pandemin fortsätter i Förenta staterna, men antalet nya infektioner har minskat. Totalproduktionen minskade under årets andra kvartal mer än 9 procent på grund av de restriktiva åtgärderna under föregående kvartal. Arbetslösheten ökade i en aldrig tidigare skådad takt. Regeringens omfattande stimulanspolitik stärker emellertid aktiviteten och ekonomin återhämtar sig från och med

det tredje kvartalet. Återhämtningen är emellertid på en bräcklig grund till följd av den instabila samhällsliga situationen. Den försvagade amerikanska dollarn under de senaste veckorna återspeglar denna osäkerhet. Totalproduktionen minskar med 6,9 procent i år och ökar med 4,1 procent nästa år.

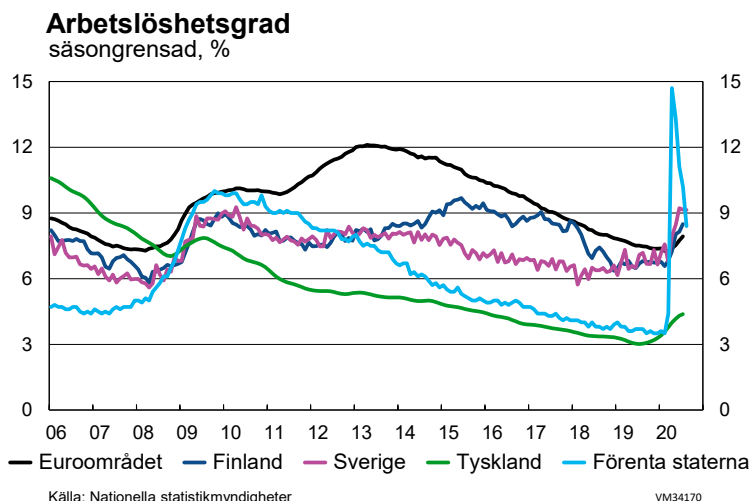

I Japan är antalet nya infektioner fler än i våras, vilket överskuggar de ekonomiska utsikterna. Den kraftiga minskningen av den privata konsumtionen minskade aktiviteten på våren, men det har framkommit tecken på ett ökat förtroende bland konsumenterna. Utsikterna försvagas dock av den blygsamma ekonomiska potentiella tillväxten. Totalproduktionen minskar med 6,2 procent i år och ökar med 2,6 procent nästa år.

Den brittiska ekonomin minskade med ca 20 procent under våren jämfört med föregående kvartal. Nedgången är historisk. Den kraftiga minskningen berodde på att ekonomin är så starkt servicebetonad. Den ekonomiska återhämtningen överskuggas av osäkerheten kring Brexit. På årsnivå minskar ekonomin med närmare 10 procent i år och ökar med 4,4 procent nästa år.

Utsikterna för Rysslands ekonomi försvagas förutom av pandemin även av det relativt låga priset på råolja. Även den begränsning av oljeproduktionen som man kom överens om med OPEC på våren har tårt på aktiviteten. Den ekonomiska återhämtningen torde fortsätta med stöd av omfattande finansieringsbuffertar fram till slutet av 2021. Totalproduktionen minskar med 6,4 procent i år och ökar med 3,3 procent nästa år.

Trots de minst restriktiva åtgärderna minskade Sveriges ekonomi under årets andra kvartal mer än i Danmark eller Norge. Ledande indikatorer tyder på ekonomisk återhämtning från och med sommaren. Totalproduktionen minskar med 6,6 procent i år och ökar med 4,5 procent nästa år.

Räntorna hålls låga längre

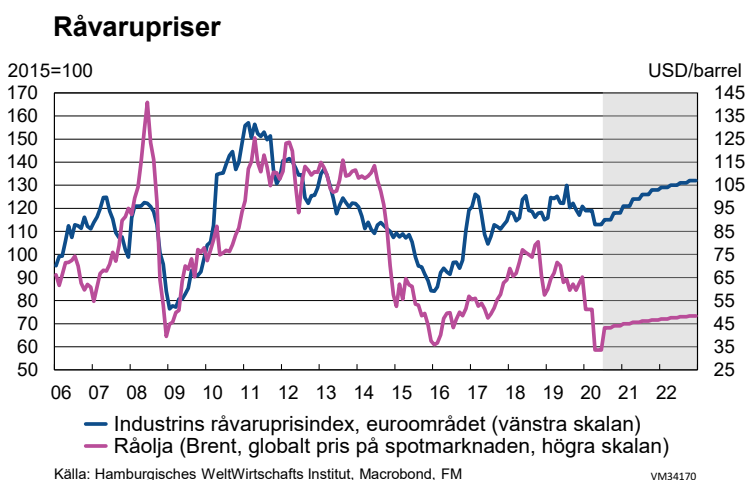
Både de korta marknadsräntorna och räntorna på obligationer är på historiskt låg nivå och utsikterna för en ökning av dem har skjutits upp längre in i framtiden. De korta räntorna har sjunkit efter den tillfälliga höjningen på våren. Ränteskillnaden mellan obligationer i euroområdet i förhållande till Tyskland har minskat. Räntorna stiger måttligt i slutet av prognosperioden.

Prisstegringen är anspråkslös

Inflationsutvecklingen har varit anspråkslös i synnerhet i de utvecklade länderna under en längre tid. Det finns knappt några tecken på prisstegring under prognosperioden heller, och de stora centralbankernas prisstabilitetsmål är långt borta. Den långsamma inflationen återspeglar den allmänna nedstämningen i ekonomin.

Utvecklingen av råvarorna är måttlig

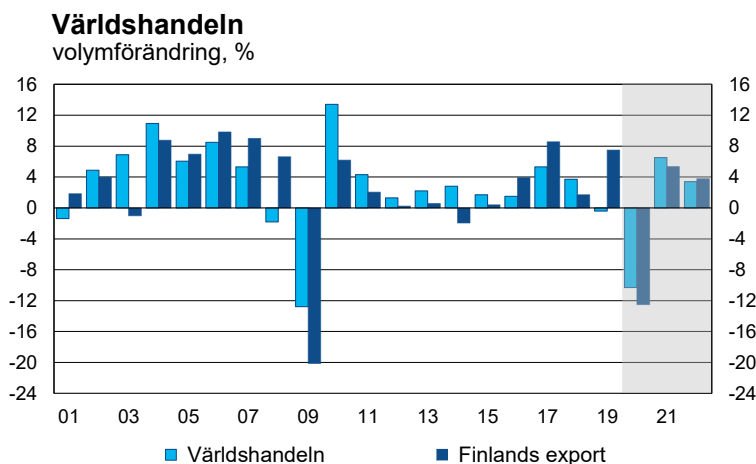
Prisutvecklingen för råolja har under den senaste tiden varit måttlig efter vårens turbulens. OPEC-ländernas och Rysslands avtal från i våras om att begränsa produktionen kommer att avvecklas stegvis. Terminerna förutspår att priset på råolja kommer att stiga något under prognosperioden. Priserna på råvaror inom industrin har stigit något under sommaren, vilket återspeglar återhämtningen inom produktionen.

Utsikterna för världshandeln positiva efter vårens kollaps

Världshandeln med varor minskade i april med över 10 procent jämfört med mars. Av de viktigaste ekonomiska regionerna minskade importen från euroområdet kraftigast på våren. I juni började handeln emellertid växa igen. Varuhandeln växer under prognosperioden med stöd av ökad aktivitet och efterfrågan. På årsnivå minskar världshandeln med 10,3 procent i år, men ökar nästa år med 6,5 procent.

Riskerna fortfarande övervägande negativa

En central risk för prognosbilden är en andra våg av covid-19-pandemin. Det finns redan tecken på en andra våg i vissa europeiska länder. En andra våg skulle hämma aktiviteten och skjuta upp den ekonomiska återhämtningen. Om Brexit-förhandlingarna misslyckas ökar osäkerheten i Europa. Samhällssituationen i Förenta staterna är instabil under valåret och en tillspetsning av den skulle förmörka de ekonomiska utsikterna globalt. Att pandemin ger efter snabbare än väntat tack vare att ett vaccin utvecklas är en central positiv risk.

Tabell 4. Bruttonationalprodukt

	2017	2018	2019	2020**	2021**	2022**
	procentuell volymförändring					
Världen (PPP)	3,8	3,6	2,9	-6,1	5,5	3,3
Euroområdet	2,7	1,9	1,3	-9,6	5,0	2,3
EU	2,5	1,9	1,4	-8,9	4,7	2,1
Tyskland	2,9	1,3	0,6	-9,4	4,9	2,2
Frankrike	2,4	1,8	1,5	-10,6	5,2	2,4
Sverige	2,8	2,1	1,2	-6,6	4,5	2,2
Storbritannien	1,9	1,3	1,5	-9,7	4,4	1,9
Förenta staterna	2,3	3,0	2,3	-6,9	4,1	2,1
Japan	2,2	0,3	0,7	-6,2	2,6	0,9
Kina	6,9	6,7	6,1	-2,3	8,5	5,8
Indien ¹	7,0	6,1	4,2	-4,7	6,0	6,2
Ryssland	1,8	2,5	1,3	-6,4	3,3	1,8

¹ Räkenskapsår

Källa: Eurostat, nationella statistikmyndigheter, IMF, Världsbanken, FM

Tabell 5. Utgångsantaganden

	2017	2018	2019	2020**	2021**	2022**
Världshandelns tillväxt, %	5,3	3,7	-0,4	-10,3	6,5	3,4
USD/EUR	1,13	1,18	1,12	1,14	1,18	1,17
Industrins råvarupriser, EO, € (2015=100)	114,5	118,5	122,1	116,3	124,8	130,5
Råolja (Brent), \$/barrel	54,8	71,6	64,1	43,0	45,9	47,8
3 mån. Euribor, %	-0,3	-0,3	-0,4	-0,4	-0,4	-0,3
Statens obligationer (10 år), %	0,5	0,7	0,1	-0,2	-0,1	-0,1
Exportens marknadsandel (2010=100) ¹	95,0	93,0	100,0	98,0	97,0	97,0
Importpriser, %	3,8	3,4	0,4	-4,9	1,4	1,6

¹ Ökningen av exporten jämfört med tillväxten inom världshandeln

Källa: Nationella statistikmyndigheter, CPB, HWWI, Reuters, FM

1.2 Utrikeshandel

Under det andra kvartalet 2020 minskade världshandeln kraftigt och den internationella rörligheten stannade nästan av till följd av pandemin. Under sommaren vände utvecklingen av de ekonomiska indikatorerna mot det bättre på flera av Finlands viktigaste exportmarknader, men hösten väntas bjuda på utmaningar. Den osäkerhet som sjukdomssituationen orsakar bromsar upp ökningen av den utländska efterfrågan inom många branscher som är centrala för Finlands export. Industrins orderstock minskade under det andra kvartalet även på Finlands exportmarknader. I Finlands exportföretag är orderstocken dock låg inom flera branscher. För Finlands utrikeshandel innebär detta en långsam återhämtning och en snabbare tillväxt väntas först under de följande åren. Under prognosperioden når utrikeshandelns volym dock inte upp till 2019 års nivå.

1.2.1 Export och import

Exporten minskar med 12,5 procent 2020 och återhämtningen är långsam under de följande åren: exporten väntas öka med 5,3 procent 2021 och 3,8 procent 2022. Volymen på exporten av både varor och tjänster sjönk redan under det första kvartalet 2020. Under det andra kvartalet minskade serviceexporten betydligt, då i synnerhet turism- och transporttjänster led av restriktionerna i rörelsefriheten. Samtidigt minskade exporten av varor måttfullt jämfört med den minskade exportefterfrågan på Finlands viktigaste exportmarknader. I slutet av året är exportutvecklingen långsam och högre tillväxtsiffror ses först under de följande åren.

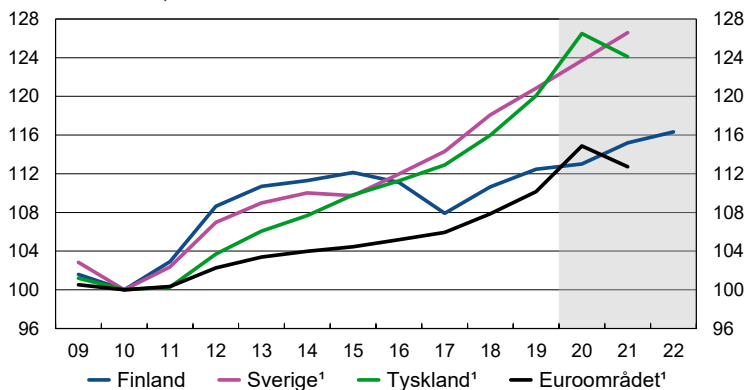
Största delen av varuexporten går till industrins produktionsbehov utomlands och investeringsvaror och transportmedel av exportvärdet har under de senaste åren utgjort cirka en tredjedel. Efterfrågan på investeringsvaror återhämtar sig vanligen långsammare än efterfrågan på konsumtionsvaror. Därför är det viktigt för Finlands export att industrin i de viktigaste handelsparterna återhämtar sig. Turismen står fortfarande stilla och den svaga utvecklingen fortsätter till nästa år. De största posterna inom tjänsteexporten är ICT- och affärstjänster, vars utsikter är bättre än inom branscher som direkt lider av begränsningar i rörligheten och av risker som minskar konsumenternas förtroende.

Importvolymen minskar med 10 procent 2020 och ökar med 4 procent 2021 och 2,8 procent 2022. I början av året minskade importen av både varor och tjänster och i slutet av året redovisas inga höga tillväxtsiffror. Den inhemska konsumtionen ökar redan i slutet av året, vilket stöder importens återhämtning. Den minskade produktionen i exportföretagen minskar åter efterfrågan på komponenter som importerats från andra delar av världen och den svaga utvecklingen av investeringarna under de följande åren har också en dämpande inverkan på importtillväxten.

Tabell 6. Utrikeshandeln

	2017	2018	2019	2020**	2021**	2022**
	procentuell volymförändring					
Export av varor och tjänster	8,6	1,7	7,5	-12,5	5,3	3,8
Import av varor och tjänster	4,2	5,5	2,4	-10,0	4,0	2,8
	procentuell prisförändring					
Export av varor och tjänster	3,4	4,2	-0,3	-4,5	1,3	1,5
Import av varor och tjänster	3,8	3,4	0,4	-4,9	1,4	1,6

Arbetsenhetskostnader 2010=100, nominell

¹ Europeiska kommissionens prognos

Källa: Europeiska kommissionen, Statistikcentralen, FM

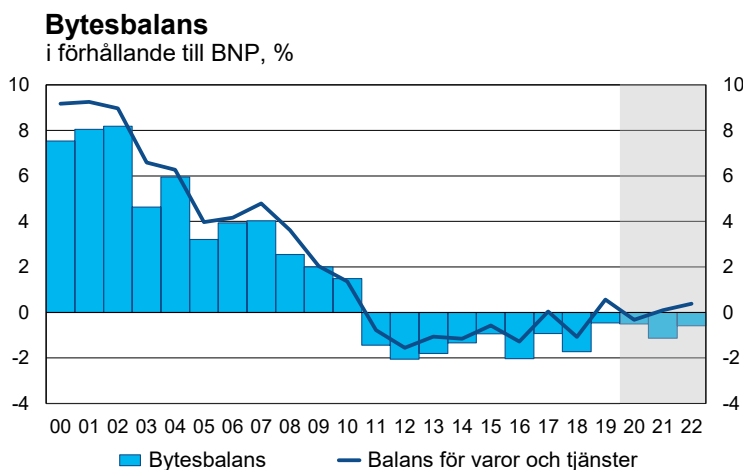
VM34170

1.2.2 Priser och bytesbalans

Både export- och importpriserna på varor sjönk kraftigt i början av 2020 och i slutet av året stiger priserna måttfullt. Råvaru- och oljepriserna sjönk kraftigt under årets första kvartal, vilket också återspeglades i priserna inom vissa branscher. Industrins råvarupriser har dock stigit sedan april, men oljepriset har legat på en lägre nivå.

Bytesbalansen försämrades under det första kvartalet 2020, men stärktes under det andra kvartalet i och med den kraftiga sänkningen av importpriserna på varor. År 2021 stiger export- och importpriserna igen måttligt och den positiva tillväxten fortsätter mot slutet av prognosperioden.

I början av prognosperioden sjunker värdet på importen och exporten både till följd av att volymen minskar och priserna sjunker. År 2020 försämras exportens värde något snabbare än importen särskilt till följd av den avtagande exportutvecklingen i slutet av året, vilket ökar underskottet i varu- och tjänstebalansen tillfälligt, men under de följande åren förbättras balansen något. Bytesbalansen uppvisar ett underskott fram till slutet av granskningsperioden, men underskottet minskar under 2022.

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34170

Tabell 7. Bytesbalansen

	2017	2018	2019	2020**	2021**	2022**
	md euro					
Balans för varor och tjänster	0,1	-2,5	1,4	-0,7	0,2	1,0
Faktorinkomster och transfereringar, netto	-2,2	-1,5	-2,5	-0,4	-3,0	-2,4
Bytesbalans	-2,1	-4,0	-1,1	-1,2	-2,7	-1,5
Bytesbalans, i förhållande till BNP, %	-0,9	-1,7	-0,5	-0,5	-1,1	-0,6

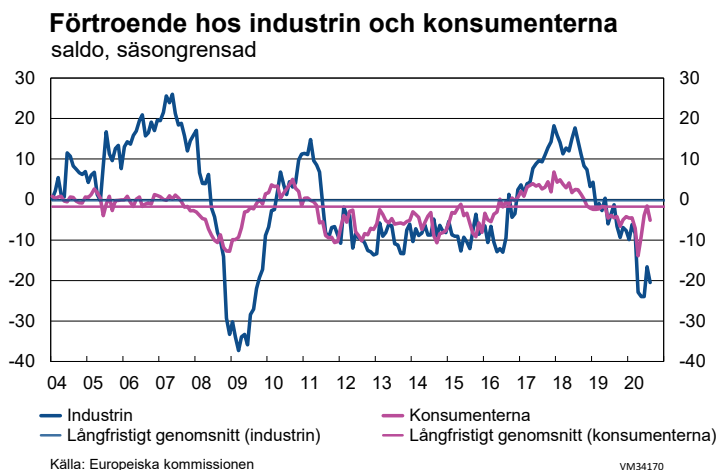
1.3 Inhemsk efterfrågan

1.3.1 Privatkonsumtion

Den privata konsumtionen återhämtar sig snabbt

Under årets andra kvartal minskade den privata konsumtionen med 6,9 procent jämfört med föregående kvartal och med 10,9 procent jämfört med året innan. Denna minskning av konsumtionen till följd av Covid-19-pandemin är den största kollapsen i nationalräkenskaperna för ett enskilt kvartal sedan 1990.

Under det andra kvartalet minskade konsumtionen av tjänster något mer än väntat, vilket var 15 procent lägre än för ett år sedan. Å andra sidan minskade konsumtionen av kapitalvaror klart mindre än man väntat och konsumtionen av dagliga varor, som inkluderar livsmedel och energi, ökade till och med något jämfört med för ett år sedan.

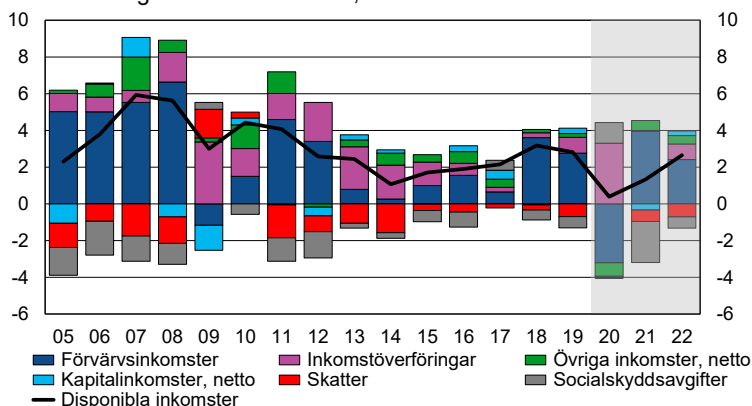

Konsumenternas förtroende har enligt Statistikcentralens förtroendeundersökning återgått till normalvärdet i juli-augusti. De första registreringarna av personbilar återgick i juli nästan till normal nivå. Förhandsuppgifterna från inkomstregistret om lönesummans utveckling tyder på att lönesumman i juli återställdes till fjolårets nivå. Försäljningen inom detaljhandeln ökade i juli med 4 procent jämfört med året innan.

Konsumtionen av tjänster förutspås öka under det tredje kvartalet, eftersom restaurangerna öppnats redan i början av juni. Konsumtionen återhämtar sig långsammare i fråga om tjänster som knyter an till utlandsturism samt idrotts- och kulturevenemang, där försiktigheten bland konsumenterna har de största effekterna. Förbrukningen av tjänster förväntas minska med knappt 6 procent 2020.

Konsumenternas förtroende för anskaffningen av varaktiga konsumtionsvaror verkar ha återställts under sommaren, men tack vare det svaga början av året förutspås konsumtionen av varaktiga konsumtionsvaror minska med knappt 4 procent under innevarande år. Förbrukningen av halvvaraktiga varor, såsom kläder och skor, beräknas minska i år med över 7 procent till följd av det mycket svaga första halvåret, även om återhämtningen är snabb i slutet av året.

Hushållens disponibla nominella inkomster förändring och tillväxtinverkan, %

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34170

Konsumenternas försiktighet påverkar inte konsumtionen av dagliga varor lika negativt som andra förbrukningsposter, även om bränsleförbrukningen torde bli lägre än i fjol när distansarbeten blir vanligare. Konsumtionen av dagliga varor ökar i år med drygt en procent i och med att dagligvaruhandeln drar nytta av att restaurangbesöken minskar.

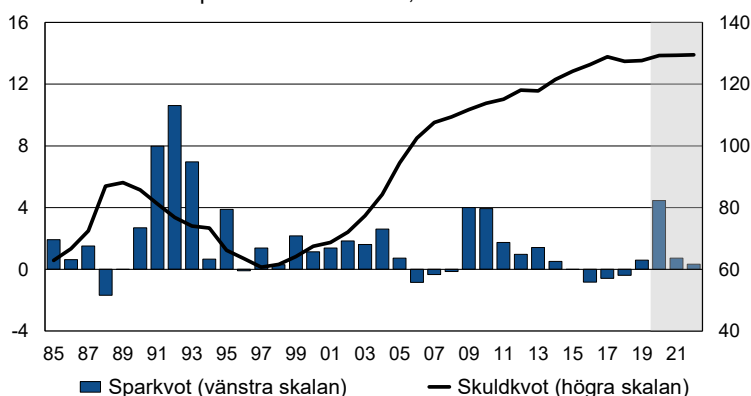
Den privata konsumtionen minskar med 3,8 procent 2020. När finanskrisen slog till 2009 minskade den privata konsumtionen med 2,9 procent.

År 2021 beräknas den privata konsumtionen öka med 4 procent allteftersom konsumtionen av varor återgår till normal nivå. Konsumenternas försiktighet förutspås påverka konsumtionen av tjänster ännu nästa år, och därför blir särskilt utlandsturismen ännu mer dämpad än normalt.

År 2022 backar den ekonomiska tillväxten till 1,6 procent. Hushållens sparkvot förblir positiv under hela prognosperioden eftersom konsumtionen stannar under de disponibla inkomsterna.

Hushållens sparande och skuldsättning andel av de disponibla inkomsterna, %

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34170

Tabell 8. Konsumtion

	2019	2017	2018	2019	2020**	2021**	2022**
	andel, %	procentuell volymförändring					
Privat konsumtion	100,0	1,0	1,8	0,9	-3,8	4,0	1,6
Hushåll	95,4	1,1	1,9	0,9	-3,9	4,0	1,7
Varaktiga konsumtionsvaror	7,7	4,0	4,5	3,2	-3,7	4,8	3,1
Halvvaraktiga konsumtionsvaror	7,5	2,2	2,3	2,4	-7,5	8,4	2,8
Dagliga varor	27,0	-0,1	0,3	-0,8	1,4	0,3	0,7
Tjänster	53,3	1,8	2,4	1,7	-5,9	5,2	1,7
Icke vinstsyftande samfund	4,3	-1,1	-1,3	-0,3	-3,0	3,0	1,0
Offentlig konsumtion		0,1	1,6	1,2	3,9	1,1	-1,1
Totalt		0,7	1,7	1,0	-1,5	3,1	0,8
Hushållens disponibla inkomster		2,2	3,2	2,8	0,4	1,3	2,7
Priset på privat konsumtion		0,8	1,1	1,0	0,4	1,2	1,4
Hushållens disponibla realinkomster		1,4	2,1	1,8	0,0	0,1	1,2
		procent					
Konsumtionens förhållande till bruttonationalprodukten (till löpande priser)		76,1	75,8	75,4	77,8	78,1	77,4
Hushållens sparkvot		-0,6	-0,4	0,6	4,5	0,7	0,3
Hushållens skuldkvot ¹⁾		128,9	127,4	127,6	129,3	129,4	129,5

¹⁾ Hushållens skulder i slutet av året i förhållande till deras disponibla inkomst.

1.3.2 Offentlig konsumtion

De största posterna inom den offentliga konsumtionen utgörs av personalkostnader samt köpta varor och tjänster. Cirka två tredjedelar av den offentliga konsumtionen består av lokalförvaltningens konsumtion, en fjärdedel av statens och resten av socialskyddsfondernas konsumtion. De offentliga konsumtionsutgifterna fortsatte att öka 2019 på samma nivå som långtidsmedeltalet.

De offentliga konsumtionsutgifterna eskalerar under innevarande år. Den ökning av servicebehovet som beror på den åldrande befolkningen och de utgiftsökningar som statsminister Marins regering har verkställt på förhand påskyndar ökningen av de offentliga konsumtionsutgifterna. Dessutom påskyndas ökningen av konsumtionen 2020 av de offentliga satsningarna som orsakas av covid-19-epidemin, begränsande åtgärder mot avgifts- och försäljningsinkomsterna samt regeringens stöd- och återupplivningsåtgärder. I år ökar de offentliga konsumtionsutgifterna i förhållande till BNP till över 25 procent, men minskar måttligt under åren 2021–2024. De offentliga konsumtionsutgifternas förhållande till BNP har ökat kraftigt även under tidigare ekonomiska kriser.

Värdet av de offentliga konsumtionsutgifterna fortsätter att öka under hela prognosperioden, men när de satsningar som riktats till 2020 upphör är ökningen betydligt måttfullare än i år. Ökningen av konsumtionsutgifterna 2021 beror bl.a. på avvecklingen av vårdskulden inom hälso- och sjukvården som överförs från innevarande år, covid-19-testningen och spårningen som hybridstrategin förutsätter samt de löneförhöjningar som betonas för arbetstagare inom den offentliga sektorn nästa år.

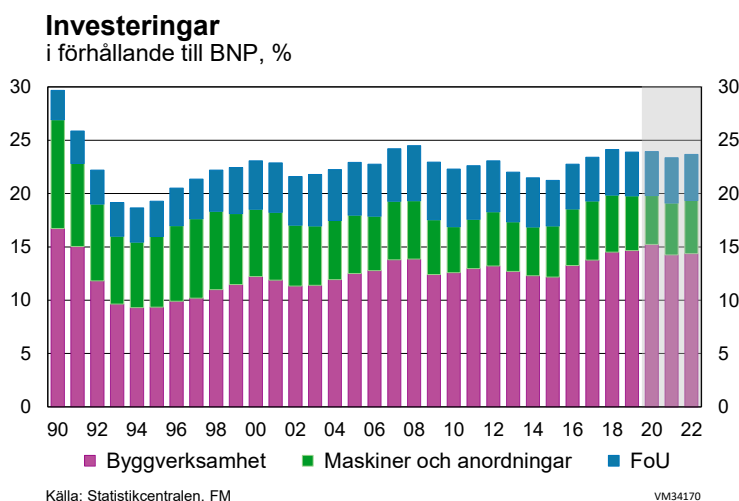
1.3.3 Privata investeringar

Det råder fortfarande osäkerhet i investeringsmiljön

Det instabila läget i världsekonomin och den svaga utvecklingen på Finlands exportmarknad dämpar företagens investeringsvilja i år. I början av året har man dock sett en mer positiv utveckling i byggnadsbranschen än vad som tidigare förutspåtts.

Enligt nuvarande uppgifter sjönk de privata investeringarna under första hälften av 2020 med 2,6 procent jämfört med motsvarande tidpunkt föregående år. Minskningen skedde i alla poster förutom vid annat husbyggande samt vid jord- och vattenbyggande. Mest minskade investeringarna i maskiner och anordningar. I prognosen minskar de privata investeringarna med 7,6 procent 2020. Ökningen är långsammast under årets tredje kvartal och ökningen förblir svag hela resten av året. Ökningen av de privata investeringarna förblir på det hela taget svag under de närmaste åren. Den genomsnittliga tillväxttakten för privata investeringar under prognosperioden är -1,1 procent, vilket innebär att deras förhållande till BNP i slutet av prognosperioden blir cirka 19 procent.

Byggandet av nya bostäder minskar något 2020 och minskar mer 2021. I början av 2020 började man bygga klart fler och fler bostäder än i början av 2019. Antalet påbörjade projekt väntas dock minska i slutet av året, så enligt prognosen kommer bostadsbyggnadsinvesteringarna att minska med 2,0 procent i år. Det förutspås också att det finns byggnadsprojekt som inte kommer att påbörjas utan skjuts upp.

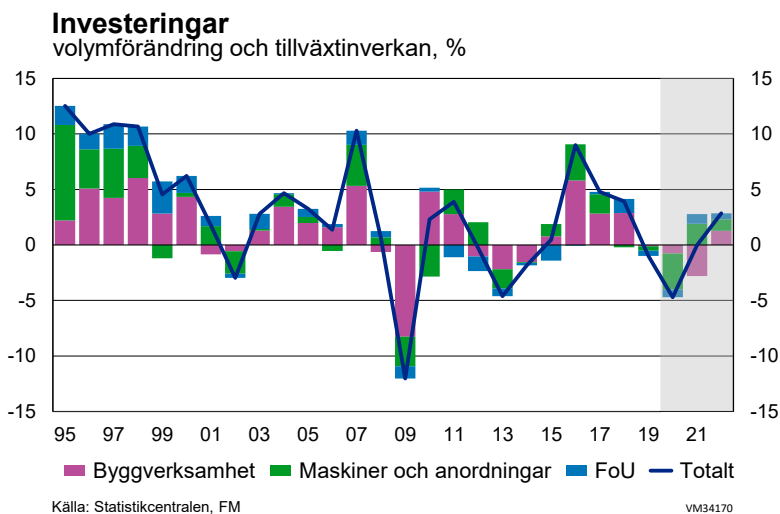

Det innebär att antalet påbörjade projekt för att bygga bostäder minskar med flera tusen fram till 2021, vilket minskar investeringarna i bostadshus 2021. Därefter närmar sig antalet påbörjade projekt för att bygga bostäder långtidsmedeltalet.

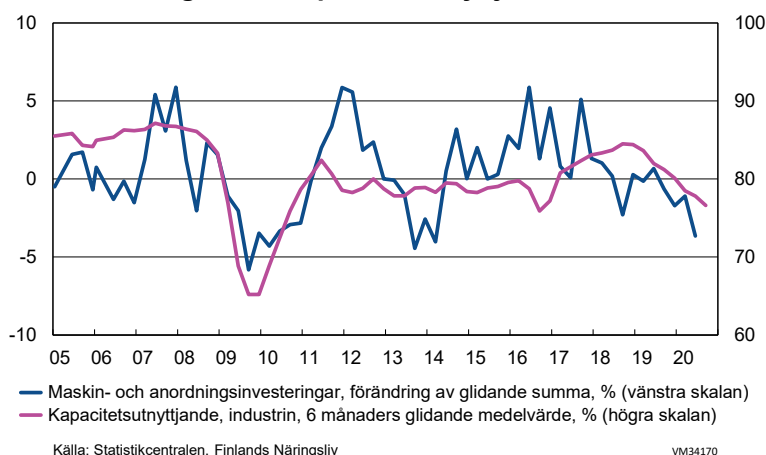
De övriga husbyggnadsinvesteringarna minskar med 2 procent 2020. De övriga husbyggnadsinvesteringarna minskar ännu mer 2021. Att verksamhetslokaler och framför allt offentliga servicebyggnader börjats bygga i livlig takt i slutet av 2019 upprätthåller kategorin övriga investeringar i husbyggnad. Investeringar i mark- och vattenbyggnad ökar i början av prognosperioden tack vare investeringar i infrastruktur. Tillväxten fortsätter ännu 2021.

Investeringarna i maskiner, apparater och transportmedel minskar kraftigt 2020 i och med den rådande osäkerheten och börjar öka igen 2021. Den starka efterfrågan, både internationellt och i hemlandet, stöder investeringarna i maskiner och anläggningar mot slutet av prognosperioden. Dessutom ökar sannolikheten för att storprojekt inom industrin inleds mot slutet av prognosperioden. Forsknings- och utvecklingsutgifterna minskar i början av prognosperioden, men ökar därefter under hela prognosperioden. Statens FoU-finansiering ökar 2020 och 2021.

Sammantaget kan osäkra utsikter för investeringsmiljön skjuta upp investeringarna eller hindra dem från att förverkligas. Å andra sidan stöds investeringarna under prognosperioden bland annat europeiska initiativ för att påskynda investeringar samt av offentliga investeringar i början av prognosperioden.

Investeringar och kapacitetsutnyttjande

Tabell 9. Fasta investeringar enligt kapitalvarutyp

	2019	2017	2018	2019	2020**	2021**	2022**
	andel, %	procentuell volymförändring					
Husbyggande	52,5	6,6	5,8	0,5	-2,0	-5,5	2,6
Bostäder	30,2	5,1	4,5	-2,1	-2,0	-5,5	3,5
Övriga hus	22,3	8,8	7,8	4,1	-2,0	-5,5	1,5
Anläggningsverksamhet	8,8	-3,1	0,1	-4,0	3,0	2,0	-1,0
Maskiner och apparater	21,6	7,5	-0,8	-1,8	-15,0	10,0	5,0
FoU-investeringar ¹	17,2	1,1	7,2	-2,6	-4,0	5,0	3,0
Totalt	100,0	4,8	3,9	-1,0	-4,7	-0,0	2,9
Privata	82,1	5,7	3,7	-1,5	-7,6	0,2	4,2
Offentliga	17,9	0,5	5,0	1,3	8,7	-0,9	-2,6
		procent					
Investeringarnas andel av BNP (till löpande priser)							
Fasta investeringar		23,4	24,1	23,9	23,9	23,4	23,7
Privata		19,3	19,9	19,6	19,1	18,7	19,2
Offentliga		4,1	4,2	4,3	4,8	4,7	4,5

¹ Innehåller odlade tillgångar och produkter som skyddas av immateriell äganderätt

1.3.4 Offentliga investeringar

Knappt 20 procent av de totala investeringarna är offentliga investeringar, av vilka drygt hälften består av lokalförvaltningens och knappt hälften av statsförvaltningens investeringar. Socialskyddsfondernas andel är mycket liten. Av de offentliga investeringarna är 30 procent investeringar i jord- och vattenbyggande, och andelen övriga byggnadsinvesteringar är ungefär lika stor. Forsknings- och utvecklingsinvesteringarnas andel är en dryg fjärdedel, och investeringarna i maskiner och anläggningar utgör drygt 10 procent.

De offentliga investeringarna har under de senaste åren stigit till en hög nivå. De offentliga investeringarna har legat på över 4 procent av BNP och beräknas öka ytterligare i år.

De stimulansåtgärder som statsminister Marins regering har inlett och de åtgärder som ingår i regeringsprogrammet höjer investeringarna avsevärt under innevarande år. I synnerhet statsförvaltningens investeringar ökas av satsningarna på trafikledsprojekt samt forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet. Lokalförvaltningens investeringar ökar också 2020. Social- och hälsovårdsbyggandet samt satsningarna på kommuninfrastrukturen ger tillväxt. De offentliga investeringarna minskar något nästa år och minskningen tilltar 2022.

1.4 Inhemsk produktion

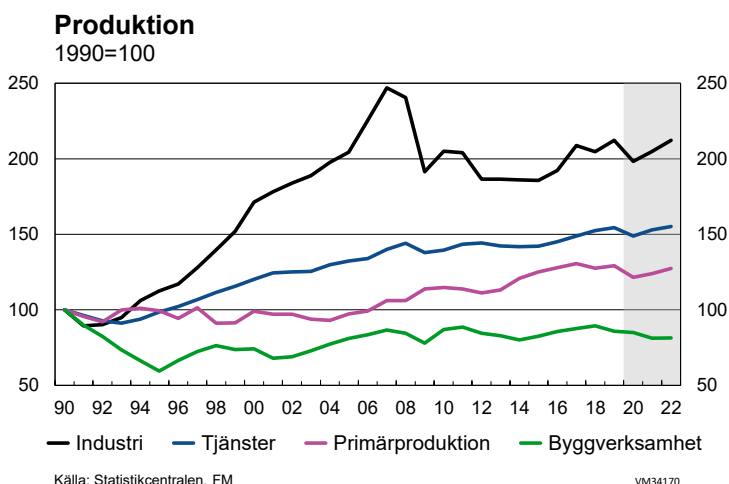
1.4.1 BNP

Finlands ekonomi minskar mindre än vad tidigare prognoser har utvisat

Finlands bruttonationalprodukt minskade under det andra kvartalet 2020 med 4,5 procent jämfört med föregående kvartal och med 6,4 procent jämfört med året innan. Förädlingsvärdet, dvs. produktionen, minskade dock med endast 3,2 procent jämfört med föregående kvartal och 5,2 procent jämfört med året innan.

Bland de olika industrigrenarna har skogsindustrin och kemiindustrin drabbats hårdast under det första halvåret. Inom metallindustrin är nedgången bara i början. Servicen har utvecklats i olika takt, hotell och restauranger har förlorat mest kunder. Enligt nationalräkenskaperna låg den offentliga serviceproduktionen i början av året på en lägre nivå än i fjol, även om utgifterna beräknas öka i år tack vare stimulansåtgärderna. Primärproduktionen minskade också, däremot ökade byggandet under hela det första halvåret.

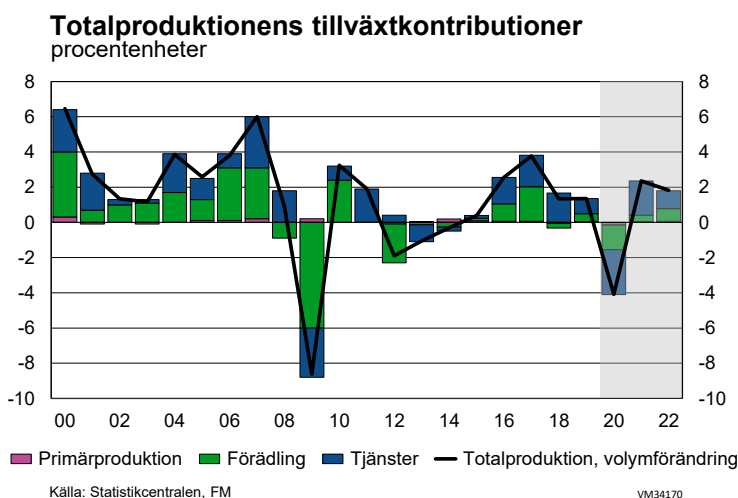
Internationellt sett har Finlands ekonomi klarat sig i början av covid-19-epidemin med mindre stötar än andra länder. I många andra länder minskade BNP enligt preliminära uppgifter med cirka 10 procent och i några länder med nästan 20 procent under årets andra kvartal.

Enligt delårsrapporterna har finländska stora företag haft ett rimligt andra kvartal. Sjukdomssituationen har inte påverkat industrins produktion så mycket som man befarade. Antalet beställningar inom industrin har dock minskat under hela det första halvåret jämfört med fjolåret. Utvecklingen av internationella inköpschefsindex verkar försvagas på nytt på servicesektorn på grund av antalet coronafall ökar, medan siffrorna för industrin däremot är bättre.

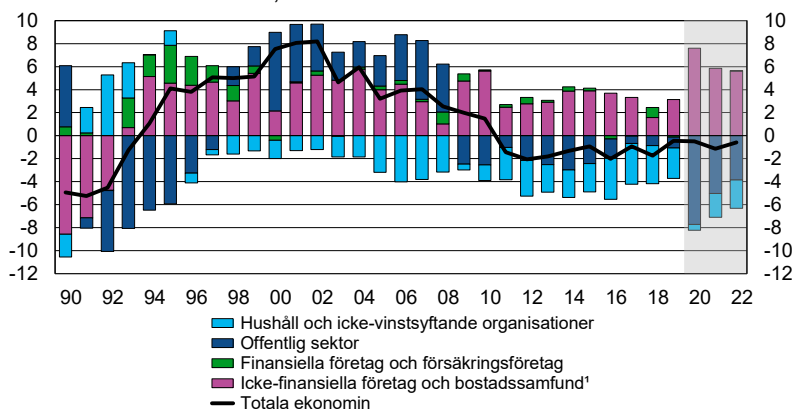
Både varuexporten och särskilt exporten av tjänster har minskat under våren och antagligen även under sommaren. Det verkar som om sommaren huvudsakligen har gått i relativt positiva tecken för de företag inom servicebranschen som huvudsakligen har verksamhet på hemmamarknaden i Finland. I augusti i år var dock endast serviceföretagens förväntningar bättre än tidigare, industrin och byggbranschen hade alltså låga förväntningar. Efterfrågan på tjänster kan också börja minska på nytt när människor frivilligt eller på grund av regionala tillfälliga begränsningar färdas mindre.

Prognosen för 2020 har blivit positivare än tidigare på grund av en klart bättre utveckling än vad som väntades just i början av året. Produktionen förutspås redan öka något under det tredje kvartalet. Tillväxten kommer från tjänster när industriproduktionen och byggandet minskar. I slutet av året fortsätter tillväxten redan tack vare den internationella ekonomins återhämtning.

Nettokreditgivning enligt sektor i förhållande till BNP, %

1) Inkluderar finansieringssektorn 2020-2022

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34170

Totalt förutspås BNP minska med 4,5 procent 2020 och förädlingsvärdet, det vill säga produktionen, sjunka mindre än så och stanna på en nivå som är 4,1 procent lägre än i fjol. År 2021 förutspås Finlands BNP öka med 2,6 procent och förädlingsvärdet med 2,4 procent tack vare den snabbare återhämtningen inom servicebranscherna. År 2021 väntar världen på covid-19-vaccinet, vilket innebär en positiv risk för den tillväxtbild som nu förutspås. Om sjukdomsrisken försvinner är det möjligt att konsumtionsintresset och viljan att färdas överträffar de antaganden som nu gjorts. Den ekonomiska tillväxten kommer 2021 att vara betydligt snabbare än potentialen redan på grund av den allt snabbare internationella handeln. De övriga huvudbranscherna växer, men byggandet minskar när produktionsvolymerna på hög nivå successivt anpassas till efterfrågan på längre sikt.

År 2022 avtar den ekonomiska tillväxten och är enligt prognosen 1,7 procent, när i synnerhet servicebranscherna minskar sitt försprång och även den privata konsumtionsefterfrågan ökar långsammare. Även den internationella handelns dragningskraft minskar 2022.

Den ekonomiska produktiviteten sjunker i år beräknat per arbetstimme med 0,6 procent, eftersom produktionsvärdet sjunker mer än antalet arbetstimmar. Beräknat per sysselsatta minskar produktiviteten med 2,5 procent. Nästa och därpå följande år ökar nationalekonomins produktivitet per arbetstimme med drygt 1,5 procent per år. Driftsöverskottet beräknas minska med över 8 procent i år, men öka måttligt redan nästa år. Enhetskostnaderna stiger med 0,5 procent 2020, 2 procent 2021 och med mindre än 1 procent 2022.

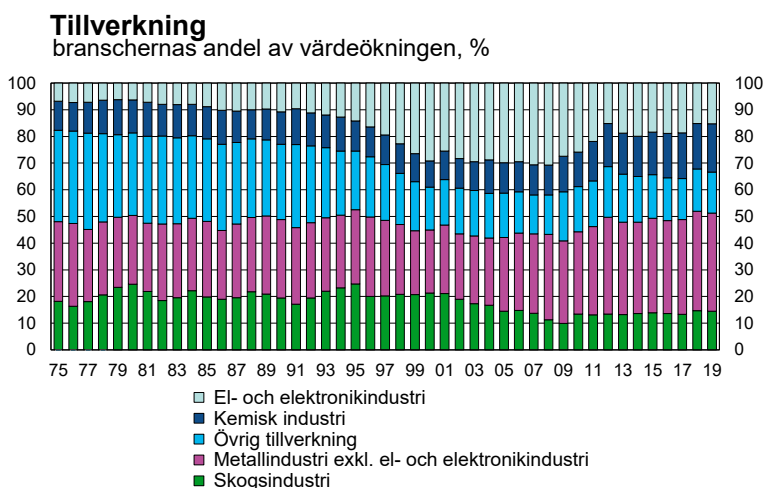
1.4.2 Förädling

Industriproduktionen minskar kraftigt – tillväxt först nästa år

Industriproduktionen har minskat under tre kvartal, ända sedan förra årets sista kvartal. Enligt prognosen fortsätter minskningen till slutet av detta år, dvs. sammanlagt fem kvartal. Enligt prognosen går industriproduktionen i år förlorad till ett värde av nästan fyra miljarder euro. Produktionsvolymen minskar med 8 procent under innevarande år. Tillväxten väntas först i början av nästa år när den internationella handeln blir starkare och exporten kommer igång. Industriproduktionen förutspås växa snabbt nästa år. Hela årets tillväxt är cirka 4 procent. Den interna tillväxten inom industriproduktionen år 2022 förblir måttlig, trots att årstillväxten även då kommer att uppgå till 4 procent.

Det finns flera orsaker till att industriproduktionen minskar under innevarande år, liksom till att branscherna utvecklas på olika sätt. Skogsindustrin minskade särskilt under årets första kvartal på grund av strejker, nästan 20 procent från föregående kvartal, vilket sedan delvis korrigerades under det andra kvartalet. Covid-19-epidemin har hittills påverkat i synnerhet den kemiska industrins produktion, som under det andra kvartalet 2020 var cirka 8 procent lägre än året innan.

Den svaga prognosen för innevarande år motiveras med färre beställningar och låga konjunkturförväntningar inom branscherna. Trenden för industrins beställningar har sjunkit med över 10 procent under det första halvåret. Nedgången har dock redan blivit något långsammare. Beställningarna minskat mest inom skogsindustrin och minst inom kemiindustrin.

Källa: Statistikcentralen

VM34170

Industriföretagens förväntningar på den framtida utvecklingen har stärkts under våren, men det finns fortfarande klart fler företag som ser sin produktion minska än de som ser den växa under de kommande sex månaderna. Inom kemiindustrin är förväntningarna något bättre än inom andra branscher.

Den finländska industrin, i synnerhet metallindustrin, producerar många investeringsvaror som säljs till både Finland och utlandet. Man kan förvänta sig att en mycket dålig internationell ekonomisk utveckling i stor utsträckning minskar investeringsbehoven. Därför kan industrins återhämtning bli sämre än väntat.

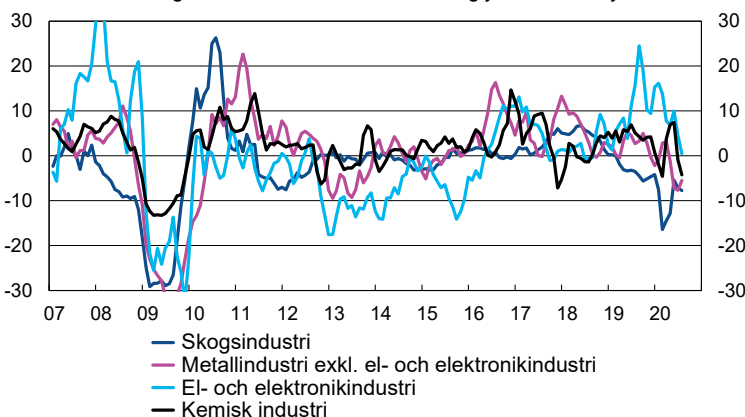
Inom skogsindustrin torde efterfrågan på mjukpapper och kartong som används som förpackningsmaterial öka till följd av pandemin. Pappersproduktionen minskar i Finland eftersom en pappersmaskin har stängts i slutet av förra året och två ska stängas senare mot slutet av detta år. Enligt de senaste uppgifterna kommer dessutom ytterligare pappersmaskiner sannolikt att stängas i slutet av året. Dessa åtgärder kommer naturligtvis att påverka produktionsvolymen under de kommande åren. Efterfrågan inom träindustrin är fortfarande dålig på grund av att byggandet minskar åtminstone tillfälligt i euroområdet och i många andra mälländer för export av sågvaror.

Efterfrågan inom den kemiska industrin försämras i år särskilt av den svaga efterfrågan på flygtrafik och därigenom på raffinerade oljeprodukter. Flygtrafiken beräknas återgå till sina tidigare nivåer först efter flera år.

Inom el- och elektronikindustrin är situationen bättre än inom andra industribranscher. Enligt en enkät som genomfördes av Teknologiiindustrin är det inte aktuellt med uppsägningar i 90 procent av företagen, medan uppsägningar inom maskin- och metallvaruindustrin samt metallförädlingssektorn inte är aktuella i 65–70 procent av företagen.

Volymindex för industriproduktionen per bransch

3 månaders glidande medelvärde, förändring jämfört med fjolåret, %

Källa: Statistikcentralen

VM34170

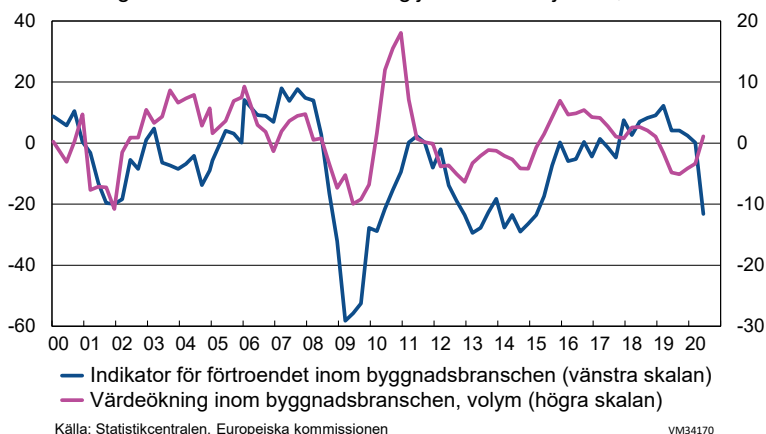
Nedgången i byggandet har förskjutits till nästa år

Byggandet har ökat något i motsats till vad man förväntade sig under det första halvåret. Tillväxten har till och med varit rask, medan produktionen under det andra kvartalet ökade med 2 procent jämfört med året innan. Man började bygga fler bostäder än ett år tidigare, eftersom efterfrågan på bostäder fortfarande är stark. Låga räntor kan upprätthålla investerarnas efterfrågan på den finländska fastighetsmarknaden även i fortsättningen. Byggandet förutspås förbli på samma nivå som i fjol.

Nästa år minskar byggandet betydligt eftersom de beviljade byggloven har minskat kraftigt i början av året. I synnerhet påbörjas färre projekt för att bygga offentliga servicebyggnader, vilket i sig är naturligt efter en lång och exceptionellt hög tillväxtpperiod. År 2022 börjar byggsektorn växa på nytt.

Covid-19-epidemin har hittills inverkat på byggandet främst i fråga om reparationsbyggandet, som i många fall har senarelagts. Det är dock möjligt att byggandet bromsas upp kraftigt på hösten, eftersom byggbranschens förväntningar på den kommande hösten och vintern är svaga. Minskningen i efterfrågan på bostäder kan ta fart om sysselsättningen försämras snabbare än väntat. Det är också möjligt att byggnadsbranschen är ännu mer försiktig i fråga om nya projekt i en osäker situation som denna.

Förtroende och värdeökning inom byggnadsbranschen säsongrensat saldo och förändring jämfört med fjolåret, %

Det uppskattas att cirka 34 000 bostäder börjar byggas i år, vilket är cirka 4 000 färre än i fjol. Bostadsproduktionen har också stimulerats i år. Nästa år beräknas antalet påbörjade bostadsbyggen sjunka till cirka 30 000 och 2022 stiga till 32 000 bostäder. Bygandet av verksamhetslokaler fortsätter i år eftersom många projekt har inletts ännu denna vår och sådana byggs i nästan ett och ett halvt år. Nästa år kommer antalet påbörjade byggprojekt att vara klart lägre och särskilt det osäkra konjunkturläget kan senarelägga planerade investeringsprojekt.

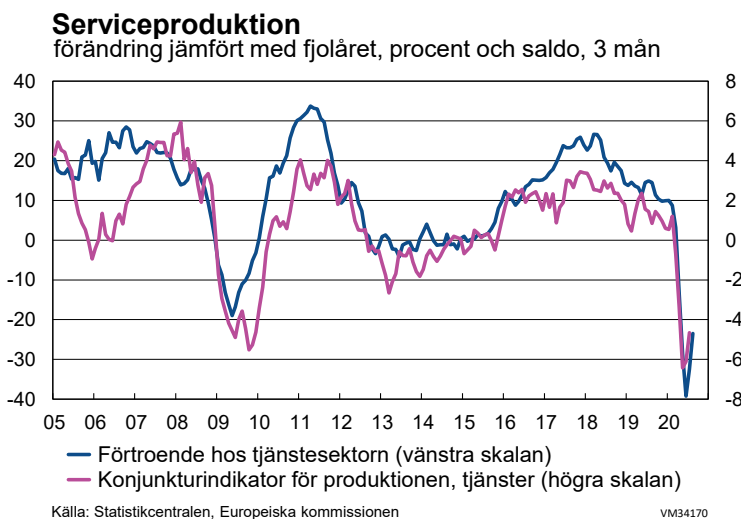
Reparationsbyggande förutspås öka ytterligare. Covid-19-epidemin har både ökat och minskat reparationer. Reparationer har påbörjats i lokaler som varit nästan tomma på grund av distansarbete. Å andra sidan har bostadsaktiebolagens skjutit upp reparationer under våren. Nästa år kommer reparationerna att öka snabbare i takt med att projekten ökar. Bygandet och reparationen på egen hand har ökat kraftigt denna vår och sommar.

Jord- och vattenbyggandet får särskilt mycket stöd genom stimulansprojekt och ökningen syns redan som en nästan tvåsiffrig ökning av mark- och vattenbyggandets omsättning och försäljning.

1.4.3 Tjänster

Tjänsterna börjar öka under det andra halvåret

Den kraftiga minskningen av tjänsteexporten och den minskade efterfrågan på tjänster i hushållen fick serviceproduktionen att backa redan under det första kvartalet, men i synnerhet under det andra kvartalet. Den privata servicen minskade med 6 procent under det andra kvartalet jämfört med föregående kvartal och med nästan 8 procent jämfört med året innan. Enligt räkenskaperna har den offentliga servicen inte ökat tillsvidare, men på grund av stimulansen ökar den offentliga konsumtionen och serviceproduktionen klart i år.

Största delen av produktionen, nästan 70 procent, kommer från servicesektorn och även om industriproduktionen minskar kraftigare procentuellt sett, är det minskningen av tjänsterna som tär mest på BNP. Särskilt trafiktjänsterna minskade i början av året, men även affärstjänsterna minskade med över 5 procent under det andra kvartalet jämfört med föregående kvartal. Alla servicebranscher förutom fastighetstjänster redovisade en nedgång för det andra kvartalet. Inkvarterings- och restaurangtjänsterna minskade kraftigt på grund av restriktionerna från och med slutet av det första kvartalet. I juni förbättrades situationen när restriktionerna upphörde eller lättades.

Även för serviceproduktionen har prognosen för innevarande år höjts på grund av bättre statistikuppgifter än de som ingick i prognoserna för början av året. Utsikterna för servicebranscherna och särskilt detaljhandeln har förbättrats betydligt sedan våren. Enligt konjunkturbarometern förväntar sig servicebranscherna att försäljningen ökar under årets tredje och fjärde kvartal. I förtroendeindikatorn har också alla delindex börjat stiga. I figuren granskas konjunkturen inom servicebranscherna med hjälp av ett glidande medelvärde på tre månader, varvid siffrorna för de svaga föregående månaderna väger i bedömningen. Omsättningen och försäljningen av tjänster började öka i juni.

Serviceproduktionen beräknas minska med 3,6 procent i år. Om pandemisituationen förvärras ytterligare kan turistbranschens utmaningar under det andra halvåret minska efterfrågan på och utbudet av deras tjänster mer än väntat. Nästa år förutspås största delen av servicebranscherna växa mycket snabbt, men för en del kan efterfrågan under en längre tid ligga på en lägre nivå än tidigare, till exempel inom flygtrafiken. Tillväxtprognosen för servicebranscherna nästa år är nära tre procent.

Tabell 10. Produktion per bransch

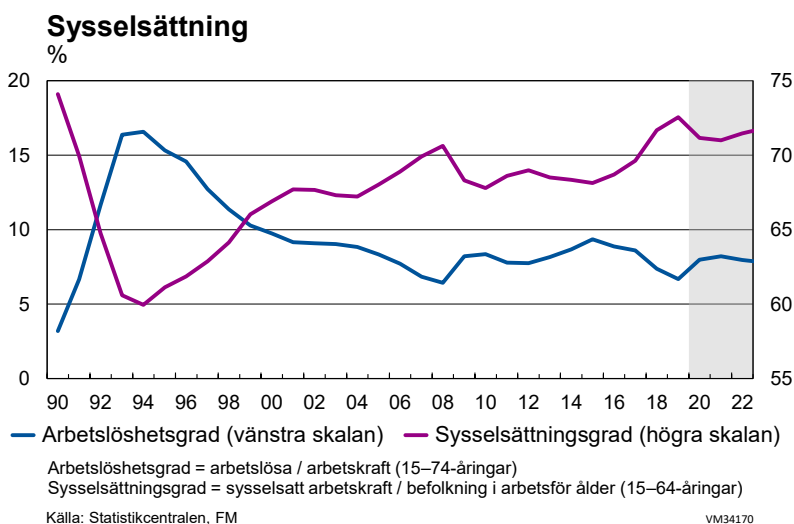
	2019	2017	2018	2019	2020**	2021**	2022**
	andel, % ¹	procentuell volymförändring					
Industriproduktion	20,5	8,6	-2,0	3,7	-6,8	3,4	3,6
Byggande	7,5	2,2	2,1	-3,9	-0,5	-4,5	0,3
Jord- och skogsbruk	2,7	2,1	-2,3	1,2	-5,9	2,0	2,7
Industriproduktion och byggande	28,0	7,0	-0,9	1,6	-5,2	1,3	2,6
Tjänster	69,4	2,6	2,4	1,2	-3,6	2,7	1,4
Produktion till baspris	100,0	3,8	1,3	1,3	-4,1	2,4	1,8
Bruttonationalprodukt till marknadspris		3,3	1,5	1,1	-4,5	2,6	1,7
Arbetets produktivitet inom samhällsekonomin		3,0	-1,0	0,2	-0,6	1,8	1,5

¹⁾ Andel av produktionen, löpande priser.

1.5 Arbetskraft

Arbetslösheten ökar

Sysselsättningen försämrades mycket tydligt under årets första hälft. Sysselsättningsgraden var 71,9 procent i juli, vilket är över en procentenhet lägre än i januari. Under januari-juli var antalet sysselsatta 35 000 färre än för ett år sedan och under sommar-månaderna har nedgången ökat. I början av året var antalet heltidsanställda fortfarande större än i fjol, men det fanns klart färre deltidsanställda. Dessutom ökade antalet undersysselsatta kraftigt i början av året. Antalet utförda arbetstimmar minskade dubbelt så mycket som antalet sysselsatta, 2,8 procent. Sysselsättningen har minskat mest inom detaljhandeln samt i inkvarterings- och restaurangbranscherna. Sysselsättningen har ökat inom energiförsörjningen och vissa servicebranscher inom näringslivet.

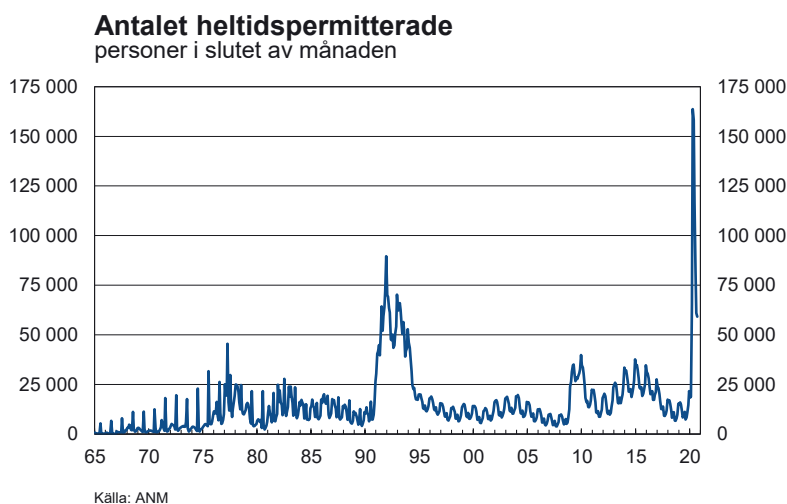

Arbetsmarknaden drar inte nu arbetskraft, eftersom antalet personer utanför arbetskraften har ökat i början av året. Särskilt antalet dolda arbetslösa var större än i fjol. Efterfrågan på arbetskraft har börjat minska i början av året. I juni fanns det 35 400 lediga arbetsplatser, vilket är klart färre än i fjol. De finländska företagens sysselsättningsförväntningar rentav rasade i april, i synnerhet inom servicebranscherna. Fram till augusti har förväntningarna blivit högre, men företagen förväntar sig fortfarande att sysselsättningen försvagas inom huvudbranscherna.

Företagen har anpassat sina arbetskraftskostnader förutom genom uppsägningar också genom permitteringar. Antalet permitterade arbetssökande var som högst i

slutet av april, då antalet heltidspermitterade var drygt 160 000, nästan dubbelt så många som vid den föregående kulmen 1991. Antalet permitterade har minskat snabbt, men i slutet av augusti fanns det fortfarande drygt 60 000 heltidspermitterade. Det kommer att finnas hundratusentals registrerade arbetsökande ännu länge, eftersom det av andra orsaker fanns 266 000 arbetslösa i arbets- och näringsministeriets (ANM) register i slutet av augusti. I slutet av augusti fanns det sammanlagt cirka 329 000 arbetslösa arbetsökande.

Nedgången i antalet sysselsatta blir brantare i år när åtgärderna för att begränsa covid-19-pandemin samt den långsamma återhämtningen från sjukdomen minskar totalproduktionen och efterfrågan på arbete minskar. Om återhämtningen efter recessionen fortsätter som väntat under årets andra hälft, avtar nedgången i sysselsättningen betydligt långsammare efter årsskiftet. I år minskar sysselsättningen med i genomsnitt 2 procent och sysselsättningsgraden sjunker till cirka 71 procent.

Om krisen till största delen begränsas till innevarande år, börjar den förutspådda återgången mot ekonomisk tillväxt stegvis förbättra efterfrågan på arbetskraft åren 2021–2022. Antalet sysselsatta minskar ytterligare något 2021 på grund av årets svaga början men vänder mot uppgång 2022. Antalet sysselsatta förblir dock klart mindre än 2019 och sysselsättningsgraden är 71,5 procent 2022.

Det internationellt jämförbara antalet arbetslösa som Statistikcentralen statistikför har ökat betydligt mindre än antalet arbetslösa arbetsökande som registrerats

av ANM.¹ Antalet dolda arbetslösa utanför arbetskraften som är intresserade av att arbeta har dock ökat mycket snabbt, likaså antalet undersysselsatta som vill ha mer arbete enligt Statistikcentralens arbetskraftsundersökning. Utöver den konjunkturrelaterade arbetslösheten har även den strukturella arbetslösheten enligt ANM:s registeruppgifter ökat i alla grupper, med undantag av personer som övergår från en arbetskraftstjänst till en annan.

Antalet arbetslösa kommer i fortsättningen att öka mer än i början av året, då efterfrågan på arbete förblir liten, uppsägningarna ökar till följd av recessionen och en del av de permitterade inte kan återvända till arbetslivet. Till följd av den minskade sysselsättningen och det stora antalet permitterade ökar antalet arbetslösa 2020 med cirka en femtedel och arbetslöshetsgraden stiger till 8 procent. Även om återhämtningen från covid-19-pandemin inte skulle avbryts och den ekonomiska recessionen inte skulle leda till omfattande konkurser och massuppsägningar, fortsätter arbetslösheten att öka ännu delvis nästa år. Till följd av den blygsamma ekonomiska återhämtningen stiger arbetslöshetsgraden nästa år till 8,2 procent och börjar sjunka först 2022 i och med den ekonomiska tillväxten.

Tabell 11. Arbetskraftsbalans

	2017	2018	2019	2020**	2021**	2022**
	1000 personer i medeltal per år					
Befolkning i arbetsför ålder (15–74 åringar)	4114	4124	4128	4131	4123	4111
förändring	5	10	4	3	-8	-12
Befolkning i arbetsför ålder (15–64 åringar)	3451	3439	3428	3423	3416	3410
förändring	-12	-12	-11	-5	-7	-6
Sysselsättning (15–74 åringar)	2474	2538	2567	2514	2502	2514
därav 15–64 åringar	2403	2465	2487	2436	2425	2437
Arbetslösa (15–74 åringar)	233	202	184	218	224	218
	procent					
Sysselsättningsgrad (15–64 åringar)	69,6	71,7	72,5	71,2	71,0	71,5
Arbetslöshetsgrad (15–74 åringar)	8,6	7,4	6,7	8,0	8,2	8,0
	1000 personer under ett år					
Immigration, netto	17	16	18	16	16	16

1 | Statistikcentralens arbetskraftsundersökning placeras permitterade antingen i kategorin arbetstagare utanför arbetskraften (uppskattningsvis 1/2), sysselsatta (cirka 1/3) och bara en liten del som arbetslösa (cirka 1/6).

1.6 Inkomster, kostnader och priser

1.6.1 Löner

Inkomsterna ökar men lönesumman sjunker allteftersom arbetslösheten ökar

De nominella lönerna steg långsammare i början av året med en takt på 1,6 procent jämfört med fjolårets 2,1 procent. Avmattningen berodde på mindre avtalsenliga höjningar, eftersom löneglidningarna ökade. På den offentliga sektorn ökade inkomsterna något snabbare än på den privata sektorn, vilket delvis berodde på att nedskärningarna i semesterpenningen upphörde efter sommaren 2019.

I år har ett betydande antal nya kollektivavtal ingåtts inom den privata och offentliga sektorn. Inom den privata eller offentliga sektorn håller knappt inga kollektivavtal att gå ut i år¹. Nästa vår går giltighetstiden ut för kollektivavtalen för arbetstagare inom livsmedelsindustrin, befälet för utrikes sjötrafik och flygledare samt tjänstemän i biltrafikbranscherna. I genomsnitt har man kommit överens om att de nominella lönerna höjs med knappt 1,5 procent i år. Trots den ekonomiska recessionen verkar löneglidningarna öka jämfört med fjolåret och därmed ökar de nominella inkomsterna ökar med cirka 1,75 procent.

Den förbättrade ekonomiska aktiviteten och därmed den förbättrade sysselsättningen torde höja löneglidningarna från och med nästa år. Dessutom har man för nästa år kommit överens om cirka 0,5 procentenheter större avtalsenliga höjningar än i år för både den privata och den offentliga sektorn. De avtalsenliga förhöjningarna och de nominella inkomsterna stiger således med 2,5 procent nästa år. Vissa kollektivavtal som ingåtts i år sträcker sig till början av 2023. Man förhandlar senare om avtalsenliga höjningar av dessa, men i prognosen har man antagit att de avtalsenliga höjningarna inte kommer att öka nästa år, vilket innebär att de nominella inkomsterna ökar med 2 procent 2022.

Utvecklingen av lönesumman påverkas förutom av de nominella inkomsterna även av sysselsättningsutvecklingen. Eftersom sysselsättningen minskar kraftigt i år, sjunker också lönesumman med två procent. I och med att inkomsterna stiger och sysselsättningen ökar förutspås lönesumman öka med drygt 2,5 procent årligen under 2021 och 2022.

---

¹ Kollektivavtalet för turism- och restaurangbranschen förlängdes i mars och går ut 30.9.2020.

Tabell 12. Index för löntagarnas förtjänstnivå och arbetskostnaderna per producerad enhet

	2017	2018	2019	2020**	2021**	2022**
	procentuell förändring					
Avtalslöneindex	-0,3	1,2	2,0	1,2	2,0	1,4
Löneglidning m.m.	0,5	0,5	0,1	0,5	0,5	0,6
Förtjänstnivåindex	0,2	1,7	2,1	1,7	2,5	2,0
Real förtjänstnivå ¹	-0,5	0,6	1,1	1,3	1,3	0,6
Medelinkomst ²	0,7	2,2	1,8	1,6	2,4	2,1
Enhetsarbetskostnad i hela samhällsekonomin ³	-2,9	2,5	1,6	0,5	1,9	1,0

1) Förtjänstnivåindex dividerat med konsumentprisindex.

2) Hela samhällsekonomin lönesumma dividerad med löntagarnas arbetstimmar.

Siffrorna påverkas av strukturförändringar i samhällsekonomin.

3) Löntagaresättningarna dividerade med volymen av bruttofördlingsvärdet till baspris.

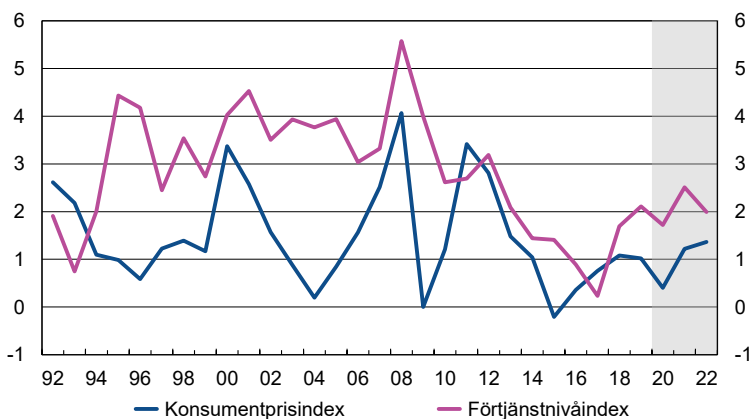
1.6.2 Konsumentpriser

Den årliga förändringen i konsumentprisindexet blev positiv i juli efter tre månaders deflation. Priserna på livsmedel, särskilt färsk mat, har stigit snabbt i början av året och ökningen accelererar ytterligare. Även nedgången i varupriserna stannade av, åtminstone tillfälligt. Sänkningen av energipriset märks tydligt som en sänkning av konsumentpriserna, men effekten har redan minskat jämfört med den snabbaste minskningen i april.

År 2020 beräknas inflationen vara 0,4 procent mätt enligt det nationella konsumentprisindexet. Sänkningen av oljepriset sänker energipriset trots skattehöjningarna i augusti, vilket bromsar upp prissänkningen i slutet av året. Ökningen av livsmedelspriserna är det som ökar inflationen mest i år.

Den minskade efterfrågan i år och osäkerheten kring den framtida utvecklingen gör inflationen måttlig under hela prognosperioden. Åren 2 021 och 2 022 väntas det nationella konsumentprisindexet stiga med 1,2 procent och 1,4 procent. Bägge åren påskyndas inflationen av skattehöjningar som påverkar konsumtionen, tydligast 2021.

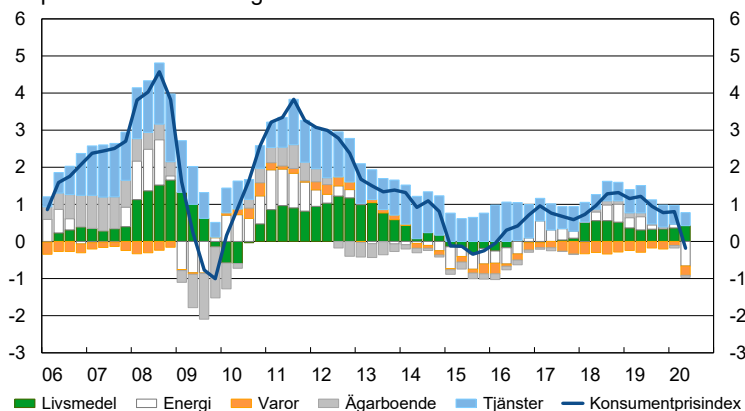
Konsumentpris- och förtjänstnivåindex förändring jämfört med fjolåret, %

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34170

Konsumentprisindex procentuell förändring och tillväxtinverkan

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34170

Tabell 13. Prisindex

	2017	2018	2019	2020**	2021**	2022**
	procentuell förändring					
Exportprisindex ¹	3,4	4,2	-0,3	-4,5	1,3	1,5
Importprisindex ¹	3,8	3,4	0,4	-4,9	1,4	1,6
Konsumentprisindex	0,7	1,1	1,0	0,4	1,2	1,4
Harmoniserat konsumentprisindex	0,8	1,2	1,1	0,6	1,3	1,5
Basprisindex för hemmamarknadsvärar inklusive skatter	4,9	4,7	1,0	-3,7	1,2	2,0
Byggnadskostnadsindex	0,3	2,2	1,0	0,5	1,8	1,9

¹⁾ Enligt nationalräkenskaperna

2 Offentlig ekonomi

2.1 Samtliga offentliga samfund

Den ekonomiska recessionen till följd av coronaepidemin och de åtgärder som vidtagits för att minska olägenheterna av epidemin ökar underskottet i de offentliga finanserna avsevärt i år. Underskottet beräknas uppgå till cirka 18 miljarder euro.

Efter recessionen förblir den offentliga ekonomin på en sämre nivå än innan epidemin började. Den ekonomiska tillväxten under de närmaste åren räcker inte till för att stärka den offentliga ekonomins saldo och den offentliga ekonomin uppvisar ett klart underskott. Statens och lokalförvaltningens omfattande underskott ökar skuldkvoten även under de kommande åren.

De strukturella faktorer som försämrar den offentliga ekonomins hållbarhet har inte försvunnit utan påverkar kontinuerligt oberoende av konjunkturen. Den åldrande befolkningen har redan ökat pensionsutgifterna och vård- och omsorgsutgifterna, och en liknande utveckling fortsätter under och efter detta decennium. De offentliga finanserna har ett hållbarhetsunderskott som ännu inte har åtgärdats.

Statsförvaltningen står för största delen av kostnaderna för de stödåtgärder som beslutats om på grund av virusepidemin. Finanspolitiken är starkt stimulerande i år. Finanspolitikens dimensionering beskrivs närmare i rutan på sidan 65. Från och med nästa år börjar underskottet i statsfinanserna minska allteftersom ekonomin växer och största delen av stödåtgärderna upphör.

Lokalförvaltningen har en fortsatt svår situation. Lokalförvaltningens saldo belastas av den växande efterfrågan på och de stigande utgifterna för social- och hälsovårdstjänster som kan hänföras till den åldrande befolkningen. Den pågående

recessionen minskar skatteinkomsterna, men på grund av epidemin stöder staten den kommunala ekonomin med kraftiga tag.

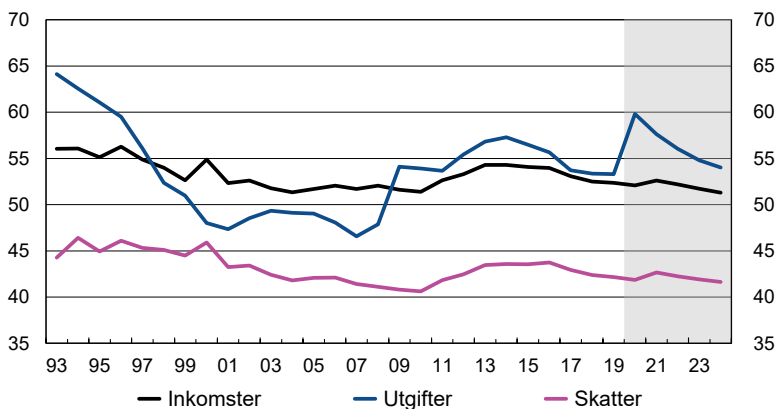
År 2020 smälter arbetspensionsanstaltarnas överskott nästan helt och hållet när arbetspensionsavgiften sänks tillfälligt och den försämrade sysselsättningssituationen minskar avgiftsinkomsterna. Arbetspensionsanstaltarnas överskott stannar också under de kommande åren nära en halv procent allteftersom pensionsutgifterna fortsätter att öka och den låga räntenivån bromsar upp ökningen av arbetspensionsanstaltarnas förmögenhetsinkomster.

De övriga socialskyddsfondernas saldo försvagas av de rikliga permitteringarna, den ökade arbetslösheten och de tillfälliga utvidgningarna av utkomstskyddet för arbetslösa. De övriga socialskyddsfondernas situation underlättas av att antalet permitterade minskar nästa år och arbetslöshetsförsäkringspremien höjs.

Den offentliga skulden i förhållande till bruttonationalprodukten har börjat öka kraftigt och stiger i år med nästan 10 procentenheter till över 70 procent. Den plötsliga ökningen av skuldkvoten beror på att bruttonationalprodukten minskar och i synnerhet på att statsförvaltningens underskott ökar avsevärt. Fram till 2024 kommer skuldkvoten att närma över 75 procent.

För närvarande är de största riskerna för de offentliga finansernas största nära förbundna med den allmänna ekonomiska utvecklingen. Nu ser det ut som om den ekonomiska tillväxten börjar återhämta sig från och med slutet av detta år. En eventuell ny våg av epidemin, en ökning av den allmänna osäkerheten och eventuella nya skärpningar av restriktionerna kan dock bromsa upp återhämtningen inom ekonomin och försvaga de offentliga finanserna. Dessutom utgör de offentliga finansernas villkorliga ansvar och särskilt den betydande ökningen av garantier en risk för den offentliga ekonomin. Om borgensansvar koncentreras till vissa branscher och företag ökar riskerna i anslutning till dem. Borgensfullmakterna utökas också i år som en del av de stödåtgärder som riktas till företag. Flera åtaganden som förfaller skulle öka de offentliga utgifterna och ytterligare påskynda ökningen av skuldkvoten.

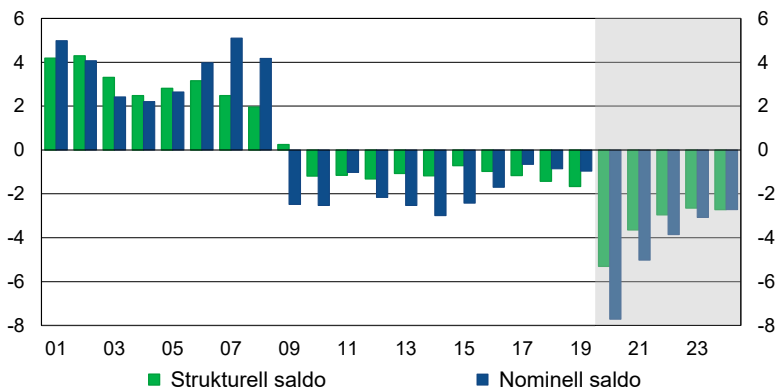
De offentliga samfundens inkomster, skatter och utgifter i förhållande till BNP, %

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34098

Nominell och strukturell saldo hos den offentliga sektorn i förhållande till BNP, %

Beräkningarna baserar sig på EU-kommissionens produktionsfunktionsapproach

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34098

Tabell 14. Offentliga samfund¹⁾

	2017	2018	2019	2020**	2021**	2022**
	md euro					
Direkta skatter	37,2	37,4	38,4	36,9	38,9	40,1
Skatter på produktion och import	31,6	33,1	33,7	32,5	34,0	34,5
Socialförsäkringsavgifter	27,3	27,9	28,6	27,2	29,6	30,3
Skatter och socialskyddsavgifter totalt ²	97,0	99,1	101,4	97,4	103,3	105,8
Övriga inkomster ³	23,8	24,3	25,3	24,6	24,9	25,7
erhållna räntor	1,7	1,7	1,6	1,5	1,5	1,7
Inkomster totalt	119,9	122,7	125,9	121,1	127,4	130,6
Konsumtionsutgifter	51,6	53,4	55,3	59,3	61,1	61,7
Subventioner	2,7	2,7	2,9	5,3	3,3	2,9
Socialförmåner och -bidrag	42,6	43,0	43,8	47,3	47,3	48,3
Övriga transfereringar	5,3	5,6	6,0	6,3	6,7	6,3
Subventioner och transfereringar totalt	50,6	51,4	52,6	58,9	57,3	57,6
Kapitalavgifter ⁴	9,6	10,2	10,7	11,8	12,0	11,8
Övriga utgifter	9,6	9,7	9,6	9,1	9,2	9,2
erhållna räntor	2,3	2,1	1,9	1,7	1,6	1,5
Utgifter totalt	121,4	124,7	128,2	139,1	139,6	140,3
Nettoutlåning (+) / nettouplåning (-)	-1,5	-2,0	-2,3	-18,0	-12,2	-9,7
Statsförvaltningen	-4,0	-2,9	-2,9	-16,8	-10,6	-7,9
Lokalförvaltningen	-0,5	-2,0	-2,7	-1,0	-2,4	-2,8
Arbetspensionsanstalterna	2,4	2,3	2,7	0,3	0,9	1,2
Övriga socialskyddsfonder	0,7	0,6	0,6	-0,5	-0,2	-0,1
Primärt överskott ⁵	-0,9	-1,6	-2,0	-17,8	-12,1	-9,8

1) Enligt nationalräkenskaperna

2) Innehåller kapitalskatter

3) Inkl. kapitaltransfereringar och förlitning av kapital

4) Bruttobildning av kapital och kapitaltransfereringar

5) Nettoutlåning exkl. nettoränteutgifter

Tabell 15. Parametrar för den offentliga ekonomin

	2017	2018	2019	2020**	2021**	2022**
	i förhållande till BNP, %					
Skatter och socialskyddsavgifter	42,9	42,4	42,2	41,9	42,7	42,3
Den offentliga sektorns utgifter ¹	53,7	53,4	53,3	59,8	57,6	56,0
Den offentliga sektorns nettoutlåning	-0,7	-0,9	-1,0	-7,7	-5,0	-3,9
Statsförvaltningen	-1,8	-1,2	-1,2	-7,2	-4,4	-3,2
Lokalförvaltningen	-0,2	-0,9	-1,1	-0,4	-1,0	-1,1
Arbetspensionsanstalterna	1,0	1,0	1,1	0,1	0,4	0,5
Övriga socialskyddsfonder	0,3	0,2	0,3	-0,2	-0,1	-0,1
Primärt överskott ²	-0,4	-0,7	-0,8	-7,7	-5,0	-3,9
Den offentliga sektorns skuld	61,3	59,6	59,2	70,2	72,8	74,3
Statsskulden	46,8	44,9	44,2	53,3	55,6	56,6
Sysselsättning inom den offentliga sektorn, 1000 personer	619	632	647	662	662	662
Staten	132	135	136	138	138	138
Lokalförvaltningen	476	484	497	511	511	511
Socialskyddsfonderna	12	13	13	13	13	13

1) EU harmonisering.

2) Nettoutlåning utan nettoräntor.

Tabell 16. Euroområdet finansiella sparande och skuld

	2018	2019	2020**	2018	2019	2020**
	Finansiellt sparande			Skuld		
	i förhållande till BNP, %					
*Finland	-0,9	-1,0	-7,7	59,6	59,2	70,2
Finland	-0,9	-1,1	-7,4	59,6	59,4	69,5
Storbritannien	-2,2	-2,1	-10,5	85,7	85,4	102,1
Sverige	0,8	0,5	-5,6	38,8	35,1	42,6
Danmark	0,7	3,7	-7,2	34,0	33,2	44,7
Irland	0,1	0,4	-5,6	63,5	58,8	66,4
Spanien	-2,5	-2,8	-10,1	97,6	95,5	115,6
Nederländerna	1,4	1,7	-6,3	52,4	48,6	62,1
Luxemburg	3,1	2,2	-4,8	21,0	22,1	26,4
Portugal	-0,4	0,2	-6,5	122,0	117,8	131,6
Österrike	0,2	0,7	-6,2	74,0	70,4	78,8
Tyskland	1,9	1,5	-7,0	61,9	59,8	75,7
Frankrike	-2,3	-3,0	-9,9	98,1	98,1	116,5
Belgien	-0,8	-1,9	-8,9	99,8	98,6	113,9
Italien	-2,2	-1,6	-11,1	134,8	134,8	158,9
Grekland	1,0	1,5	-6,4	181,2	176,6	196,4

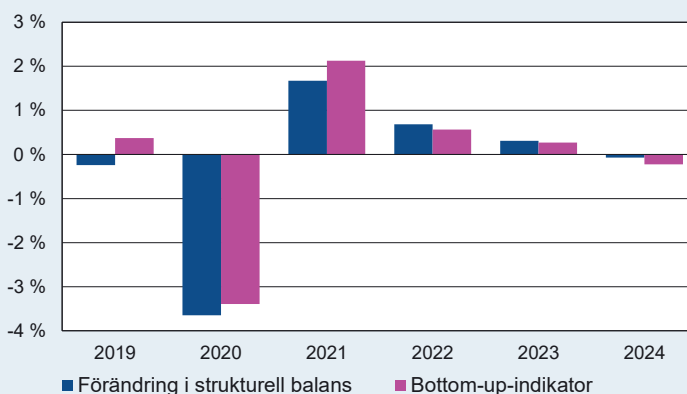
Källa: EU-kommissionens prognos våren 2020, *Finland: FM hösten 2020.

FINANSPOLITIKENS DIMENSIONERING

Dimensioneringen av finanspolitiken brukar granskas som en ändring av saldot i den offentliga ekonomin som rensats från konjunkturer eller som en ändring av skalan för de åtgärder som påverkar den offentliga ekonomin jämfört med året innan. I figur 1 beskrivs finanspolitikens dimensionering på hela den offentliga ekonomins nivå på två¹ sätt. Granskat på det här viset är finanspolitiken starkt stimulerande 2020 och åtstramande 2021. Finanspolitiken skärps 2021 när många engångsåtgärder i anslutning till covid-19-epidemin och återupplivningen upphör. På medellång sikt bedöms finanspolitiken vara neutral. I figur 1 beaktas vid sidan av statsminister Marins regerings beslutsbaserade åtgärder även alla ändringar i socialskyddsavgifterna.

Figur 2 beskriver hurdan kumulativ effekt statsminister Marins regerings beslut och den sänkning av arbetspensionsavgiften som fastställts som en temporär stödåtgärd har på nettoutlåningen i nationalräkenskaperna. Dessa åtgärder försämrar nettoutlåningen med sammanlagt över 8 miljarder euro 2020 och 4 miljarder euro 2021. Vid sidan av de åtgärder som beslutats i år är de åtgärder som redan beslutats i regeringsprogrammet starkt stimulerande för ekonomin. År 2021 minskar åtgärdernas sammantagna inverkan när en stor del av de engångsåtgärder som planerats för recessionen och undantagsförhållandena 2020 upphör.

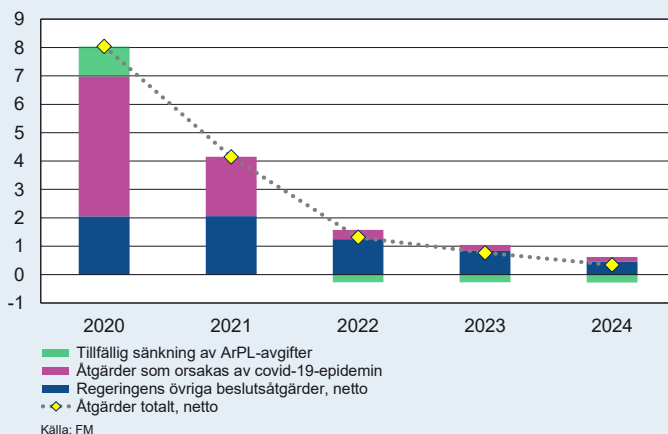
Olika indikatorers bild av hur finanspolitiken är inställd
(+) åtstramande, (-) stimulerande

Källa: Statistiska centralen, FM

1 Det ena tillvägagångssättet är det så kallade top-down-tillvägagångssättet, där dimensioneringen av finanspolitiken granskas genom förändringen i den strukturella balansen. Det andra är bottom-up-metoden, där enskilda åtgärder summeras ihop för att skapa en helhetsbild. De olika tillvägagångssätten kan ge olika resultat och båda indikatorerna är förknippade med osäkerhet.

Regeringens beslutsåtgärder md euro

Medel ur EU:s återhämtningsinstrument kommer att stimulera ekonomin under de närmaste åren, men planerna och besluten om användningen av medlen fattas först senare (se ramverket på sidan 24). Även i regeringsprogrammets program för framtidsinvesteringar finns reserver för 2021 och 2022 om vars exakta användning inga beslut har fattats². Dessutom påverkas dimensioneringen av nästa års finanspolitik av kommunernas budgetar för nästa år och beslut som påverkar deras inkomster och utgifter. Dessa faktorer har ännu inte preciserats i prognosen för de offentliga finanserna och i granskningen av denna ram.

Alla åtgärder som stimulerar budgeten påverkar inte nettoutlåningen i nationalräkenskaperna och syns därför inte i figurerna. De viktigaste skillnaderna är finansinvesteringar och lånefullmakter.

² Vid förhandlingarna om budgeten för 2021 beslöt regeringen att omfördela reserverna för framtidsinvesteringar. Av den återstående reserven på 1,7 miljarder euro för 2021 och 2022 anvisar regeringen 0,7 miljarder euro för utgifter enligt regeringsprogrammet och nya fördelningar på 0,9 miljarder euro för att täcka ramutgifterna, som bl.a. beror på bekämpningen av coroneffekterna.

EFFEKTERNA AV DE ÅTGÄRDER SOM FÖRANLEDS AV CORONAVIRUSSITUATIONEN PÅ DE OFFENTLIGA UTGIFTERNA OCH INKOMSTERNA

Regeringen har gett riksdagen fem tilläggsbudgetar för 2020 före mitten av September. Största delen av de åtgärder som beslutats om i tilläggsbudgetarna hänför sig till covid-19-epidemin. Dessutom innehåller budgetpropositionen för 2021 utgiftsökningar och stödåtgärder som beslutats på grund av epidemin.

I de vidstående tabellerna presenteras de åtgärder i anslutning till covid-19-epidemin som ingår i de fem tilläggsbudgetarna för 2020 samt i budgetpropositionen för 2021. I tabellerna presenteras budgeterade anslag. Åtgärderna beskrivs närmare i de Ekonomiska översikterna våren och sommaren 2020. I prognosen för de offentliga finanserna har man i vissa fall avvikit från de budgeterade anslagen eller från tidpunkten för dem, om till exempel uppföljningsuppgifterna visar att anslagen inte används till fullo under budgeteringsåret. I prognosen har dessutom beaktats de protokollsanteckningar som avtalats i samband med budgetförhandlingarna 2021, där regeringen entydigt har förbundit sig till kommande anslagsbeslut.

I budgetpropositionen för 2021 förbereder sig regeringen för utgifterna för corona, särskilt för testningskostnaderna, med över 1,4 miljarder euro. Dessutom förbinder sig regeringen i protokollsanteckningarna till budgetförhandlingarna att även 2020 finansiera utgifterna för testningen med cirka 0,4 miljarder euro. Eftersom det är meningen att den egentliga propositionen om denna höjning av testningsanslagen för 2020 ska överlämnas till riksdagen först senare på hösten i samband med tilläggsbudgetförslaget, ingår höjningen inte i den bifogade tabellen. Regeringen har fastställt att om de anslag som reserverats för testningen inte används till fullo, ska de outnyttjade anslagen inte användas för att finansiera andra utgifter.

Budgetpropositionen för 2021 innehåller också ett stödpaket för den kommunala ekonomin som försvagar statens nettoutlåning, men stärker lokalförvaltningens nettoutlåning i motsvarande mån. Den fortsatta förhöjningen av utdelningen av samfundsskatten till kommunerna ökar lokalförvaltningens skatteinkomster med 510 miljoner euro 2021 och 40 miljoner euro 2022 och minskar statens skatteinkomster i motsvarande mån. Också i statsandelen för kommunal basservice gjordes ett tillägg av engångsnatur på 300 miljoner euro för att kompensera den minskning av skatteinkomsterna inom kommunalekonomin som coronavirussituationen medför. Dessutom beviljades sjukvårdsdistrikten och kommunerna ett statsunderstöd på 200 miljoner euro för kostnaderna för epidemin.

I protokollsanteckningarna i budgetförhandlingarna förband sig regeringen också att komplettera det stödpaket för den kommunala ekonomin som tidigare beslutades för 2020 genom att på en gång höja statsandelen för basservice med 400 miljoner euro samt det statsunderstöd som beviljas kommuner och sjukvårdsdistrikt med 200 miljoner euro i den tilläggsbudget för 2020 som ges senare på hösten¹.

Tidpunkten för alla åtgärder kan inte bedömas exakt utifrån de årliga budgeterade anslagen. Till exempel är investeringsprojekt reservationsanslag som sträcker sig ut över flera år, varvid anslag som budgeterats för detta år kan användas även under de kommande åren. En del av projekten kan fortsätta eller i sin helhet skjutas upp till 2021, varvid deras stimulerande effekt fördröjs. Därför har satsningarna på bl.a. bastrafikledshållning och utveckling av trafikledsnätet konsekvenser även efter 2020.

Det finns ännu ingen närmare information om tidpunkterna för användningen av de anslag som budgeterats för innevarande år. Ansökningstiden för vissa stödformer har dock redan gått ut och det finns information om hur de använts. Till exempel gick ansökningstiderna för finansiering från Business Finland i form av understöd och för NTM-finansiering ut i början av juni. Business Finlands understöd har hittills beviljats till ett belopp av över 900 miljoner euro, då cirka 980 miljoner euro har reserverats för detta ändamål. För NTM-finansieringen har anslag beviljats för 400 miljoner euro och hittills har beslut fattats om stöd för cirka 300 miljoner euro. I fråga om båda stödformerna finns det fortfarande ansökningar som inte har behandlats.

För vissa förmåner och stöd har antalet ansökningar varit mindre än beräknat. Beloppet av det temporära epidemistödet för föräldrar till små barn och personer från reser in från utlandet förblev i praktiken mycket litet, ca 2 miljoner euro, medan över 90 miljoner euro hade budgeterats för det. Även beloppet av företagets allmänna kostnadsstöd beräknas stanna vid drygt 100 miljoner euro. I samband med den femte tilläggsbudgeten 2020 sänktes anslaget för de allmänna kostnadsstöden från 300 miljoner euro till 270 miljoner euro.

---

1 Dessutom förband sig regeringen i protokollsanteckningarna till budgetförhandlingarna att upplösa vård- och serviceskulden med en helhet på 450 miljoner euro 2021–2023 och ersätta kommunekonomin för alla direkta kostnader i anslutning till coronaviruset till fullt belopp så länge sjukdomssituationen och verkställandet av hybridstrategin förutsätter. Upplösningen av vård- och serviceskulden har ännu inte förutspåtts i prognosen på grund av att beredningen i anslutning till detta är på hälft.

Tabell 1 Åtgärder som beslutats på grund av coronavirusläget och som har effekter för den offentliga ekonomins nettoutlåning*, miljarder euro

	2020	2021	2022
Stöd till företagare: bl.a. Business Finlands och NTM-centralernas stöd till företag, stöd för ensamföretagares likviditet, stöd för restaurangföretagare, stöd för jordbruks- och naturresursföretagare, allmänt kostnadsstöd för företagare, uppskattad ökning i Finnveras förlustersättningar	2,0	0,4	0,2
Utvidgning av utkomstskyddet för arbetslösa: nedläggning av självrisktiden, påskyndat permitteringsförfarande och småföretagares rätt till utkomstskydd för arbetslösa, förlängd betalningstid för startpenning, smidigare betalning av förmåner inom utkomstskyddet för arbetslösa	0,5	0,0	
Utvidgning av sociala förmåner: stöd till småbarnsföräldrar och dem som kommer från utlandet, epidemicsättning	0,2	0,0	
Barn och unga samt äldre personers välbefinnande: avgiftsfri hobbyverksamhet, småbarnspedagogik, grundläggande utbildning och gymnasieundervisning, studiehandledning och ungdomsarbete, studerandehälsövård, säkerställande av att tjänster för äldre fungerar.	0,3		
Investeringsprojekt: basfarledshållning, utveckling och grundlig förbättring av farledssystemet och stöd för kollektivtrafiken. I fråga om 2022 grundar sig beloppen på ett tekniskt antagande om tidtabellen för projekten.	0,3	0,1	0,1
FoUol, kompetens och välbefinnande: bl.a. ökning i antalet nya studieplatser vid högskolor och kontinuerlig kompetensutveckling, Finlands Akademis forskningsanslag, offentliga arbetskrafts- och företagstjänster och utveckling av servicestrukturen.	0,3	0,1	0,0
Social- och hälsovårdens resurser och utrustningsupphandlingar samt covid-19-forskning	0,8	1,5	0,0
Övriga utgiftsökningar som beror på coronaläget	0,5	0,0	0,0
Utgiftsökningar sammanlagt	4,9	2,1	0,3
Sänkning av arbetspensionsavgiften på den privata sektorn 1.5–21.12.2020. Finansiering ur arbetspensionssystemets EMU-buffert. Bufferten samlas på nytt genom att höja arbetspensionsavgiften 2022–2025.	-1,1	0,0	0,3
Åtgärder som påverkar inkomsterna sammanlagt	-1,1	0,0	0,3
Effekt för nettokreditgivningen sammanlagt	-6,0	-2,1	-0,1

*I tabellen finns de budgeterade effekterna av de rapporterade åtgärderna

Som en del av stödåtgärderna för företag och medborgare underlättades betalningsarrangemangen för skatter under våren 2020. Lättnaderna grundade sig på en temporär lagändring som ledde till att dröjsmålsräntan sänktes från 7 procent till 2,5 procent för de skatter i betalningsarrangemanget som hade förfallit 1.3–31.8.2020. Dessutom var det möjligt att ansöka om lättnader i betalningsarrangemang retroaktivt även för moms som betalades i januari-mars. Uppgifterna om influtna belopp visar att antalet betalningsarrangemang var mindre än beräknat på våren. Uppskattningen av de senarelagda skatteinkomsterna 2020 för 2021 och 2022 sänktes i den femte tilläggsbudgeten till 0,8 miljarder euro. Flest betalningsarrangemang söktes för mervärdesskatt. Betalningsarrangemangen för skatter korrigeras prestationsbaserat i nationalräkenskaperna som inkomster för den offentliga ekonomin för det år då betalningsskyldigheten uppstår. Åtgärderna syns således inte i den offentliga finansernas nettoutlåning enligt nationalräkenskaperna, men ökar tillfälligt behovet av upplåning.

Staten har ökat borgensfullmakterna betydligt under innevarande år. I siffrorna i statsbudgeten syns ökningen av borgensfullmakterna endast som en ökad beredskap för borgensförluster. Tills vidare har de utökade borgensfullmakterna utnyttjas relativt lite. Finnveras inhemska finansieringsfullmakter höjdes på våren från 4,2 miljarder euro till 12 miljarder euro, varvid antalet outnyttjade fullmakter ökade till ca 10 miljarder euro. Fram till slutet av augusti har cirka 1 miljard euro beviljats i nya inhemska garantier. Höjningen av fullmakterna gäller fram till utgången av 2025.

Tabell 2. Åtgärder som inte har någon direkt inverkan på nettoutlåningen inom de offentliga finanserna

	miljarder euro
Borgens- och lånefullmakter:	
Ökning av Finnveras finansieringsfullmakter i hemlandet från 4,2 md euro till 12 md euro. Av de nuvarande fullmakterna hade ca 2 md euro utnyttjats i våras, och därmed var den potentiella ökningen i fullmakterna ca 10 md euro.	10,0
Ökning av Business Finlands lånefullmakter, höjning 2020–2022 sammanlagt	0,3
Statsborgen för Finnairs behov av finansiering	0,5
Statsborgen för rederibolag för att säkra godstrafik som är viktig för försörjningsberedskapen	0,6
Statsborgen för att lindra arbetslöshetsrisker som beror på nödläget i Europa som säkerhet för lån som beviljas inom ramen för det tillfälliga stödinstrumentet (SURE)	0,4
Statsborgen till EIB med tanke på eventuella förluster från den allmäneuropeiska EU Covid-19-garantifonden som ska grundas i anslutning till banken	0,4
Kapitaliseringar:	
Höjning av aktiekapitalet i Finlands Industriinvestering Ab för grundandet av ett nytt stabiliseringsprogram	0,4
Kapitalinvestering i Finlands Malmförädling Ab	0,5
Kapitaliseringsarrangemang i Finnair Abp/andra statsbolag	0,7
Lättnader i fråga om betalningstidtabeller:	
Lättnader i villkoren för betalningsarrangemang som gäller skatter som förfallit 1.3.2020–31.8.2020 samt sänkning av dröjsmålsräntan från 7 till 2,5 procent. I fråga om moms gäller lättnaden också redovisningar i januari–mars. Uppskattad effekt av fördröjda skatteinkomster år 2020 för åren 2021 och 2022.	0,8
Möjlighet att senarelägga arbetspensionsavgifter med 3 månader	
Övriga stödåtgärder:	
Sänkning av kapitalkraven för kreditinstitut	30,0
Finlands Banks placeringar i företagscertifikat	1,0
Statens pensionsfonds placeringar i inhemska företagscertifikat ökas till högst 1 md euro	1,0
Lättnader i ArPL-återbelåningar	
Stabilitetsfondens möjlighet att ta lån för uppfyllandet av de lagstadgade skyldigheterna i anslutning till insättningskyddet	2,0

2.1.1 De offentliga samfundens skuld

Den offentliga skulden har börjat växa snabbt till följd av regeringens åtgärder för att lindra den recession som covid-19-epidemin orsakar och effekterna av epidemin. Skuldkvoten stiger i år med över 10 procentenheter till 70 procent. Under de följande åren avtar ökningen av skuldkvoten, men fortsätter att stiga till 76 procent före 2024.

I slutet av 2019 hade skuldkvoten minskat i fyra år till 59,2 procent eller 142 miljarder euro. Största delen av skulden, cirka 105 miljarder euro, var skuld i statens budgetekonomi och statsförvaltningens totala skuld var 117,5 miljarder euro. Lokalförvaltningens skuld uppgick till 23,5 miljarder euro, dvs. 9,8 i förhållande till BNP. Lokalförvaltningens skuld har ökat under de senaste åren, medan statens skuldkvot har minskat under de senaste fyra åren. Under prognosperioden ökar i synnerhet statens skuld, men även lokalförvaltningen skuldsätter sig.

Till den offentliga skulden räknas också andra poster än budgetekonomins skuld. För statens del inkluderas exempelvis skulder hos flera enheter och bolag som inte omfattas av budgeten i skulden, samt säkerheter som hänför sig till de derivatavtal som använts för hanteringen av statens skuldportfölj. I lokalförvaltningens skuld inkluderas också skulden hos flera bolag som kommunerna äger. Socialskyddsfondernas skuld består av Arbetslöshetsförsäkringsfondens skuld och arbetspensionsanstalternas säkerheter som hänför sig till derivatavtal.

Förändringen i skuldförhållandet kan specificeras enligt vidstående tabell. Förändringen i skuldkvoten påverkas under innevarande år och de följande åren av stats- och lokalförvaltningens stora basunderskott. I år ökar skuldkvoten också av minskningen av BNP, men under de kommande åren kommer den ekonomiska tillväxten att igen minska skuldkvoten.

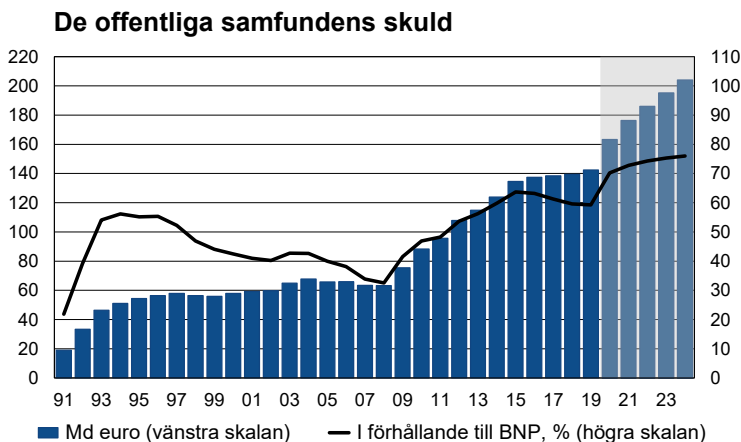
De övriga orsakerna handlar om utgifter eller inkomster som inte påverkar underskottet enligt nationalräkenskaperna. År 2020 ökar skuldkvoten till följd av betalningsarrangemang för skatter samt lån och kapitalisering av företag, som inte ökar underskottet enligt nationalräkenskaperna. År 2021 minskar förändringen av skulden i förhållande till underskottet på grund av att betalningsarrangemangen upphör. Behovet av upplåning börjar öka när finansieringen av jaktplanprojektet inleds. Skuldsättningen minskas av regeringens planer på att finansiera utgiftsökningar av engångsnatur genom att sälja aktieförmögenhet 2021–2022.

Tabell 17. Ändringen av de offentliga samfundens skuldförhållande och faktorerna som påverkar det

	2018	2019	2020**	2021**	2022**	2023**	2024**
Skuldförhållandet, i förhållande till BNP, %	59,6	59,2	70,2	72,8	74,3	75,3	76,0
Ändring av skuldförhållandet	-1,6	-0,4	11,0	2,6	1,5	1,0	0,7
Faktorer som påverkar ändringen av skuldförhållandet							
Primära finansiella balans (utan arbetspensionanstalterna)	1,0	1,3	7,2	4,8	3,8	3,0	2,7
Ränteutgifterna	0,9	0,8	0,7	0,6	0,6	0,5	0,5
Övriga faktorer ¹	-1,5	-0,8	1,1	-0,0	-0,5	-0,0	0,2
Ändring av BNP	-2,0	-1,7	2,0	-2,8	-2,4	-2,5	-2,6
Anskaffning av finansieringsmedel (netto), arbetspensionanstalterna							
	1,0	1,1	0,1	0,4	0,5	0,5	0,4

1) Övriga faktorer inkluderar statens privatiseringsinkomster, utlåning samt effekterna av faktorer hänförande till värdering och periodisering av inkomster och utgifter.

Plusmärkt effekt höjer och minusmärkt effekt sänker skuldförhållandet.

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34098

2.2 Statsförvaltningen

Statsförvaltningens saldo stärktes i en period av fem år men denna utveckling vände i fjol. Den kraftiga ekonomiska nedgången denna vår har försvagat statsfinanserna i och med de ökade utgifterna till följd av konjunkturautomatiken och de minskade inkomsterna. Även de beslutsbaserade utgiftsökningarna har kraftigt försämrat saldot för statsförvaltningen. Saldot beräknas uppvisa ett underskott på 16,8 miljarder euro i år, vilket är över 7 procent av BNP.

De beslutsbaserade utgifterna har ökat i och med regeringens aktiva finanspolitik. Statsminister Marins regering har gett fem tilläggsbudgetar före mitten av september 2020, där man har beslutat om stöd för social trygghet, företagsverksamhet och ekonomisk återhämtning. I tilläggsbudgetarna har man dessutom stött den kommunala ekonomin och beslutat om nya infraprojekt.

Statens utgifter ökar i år avsevärt med över 10 miljarder euro jämfört med fjolåret. De största utgiftsökningarna gäller subventioner till företag och transfereringar till andra offentliga samfund. Konsumtionsutgifterna ökar i synnerhet på grund av de direkta merkostnader som covid-19-epidemin medför för anskaffning av förnödenheter och skyddsutrustning samt extra satsningar på utbildning. Kapitalutgifterna ökas av den permanenta höjningen av nivån på basstrafikledshållningen i regeringsprogrammet från och med 2020 och dessutom av de trafikledsprojekt som beslutats i tilläggsbudgetarna.

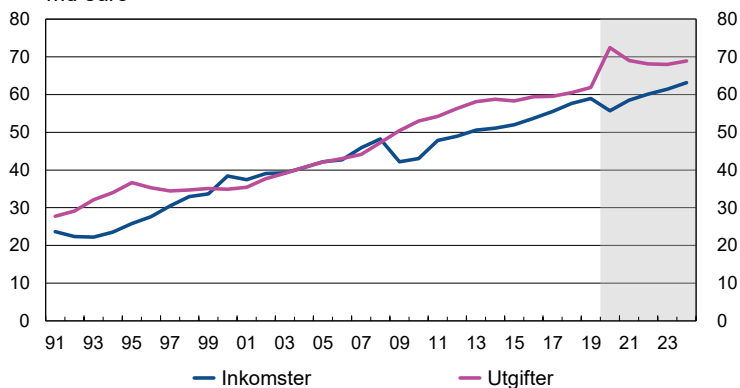
Statsfinansernas saldo försvagas förutom av de ökade utgifterna även av de minskade skatteinkomsterna som följer av den ekonomiska nedgången. Statens skatteinkomster minskar avsevärt i år jämfört med 2019 både vad gäller direkta och indirekta skatter.

År 2021 minskar statsförvaltningens underskott kraftigt när utgifterna minskar betydligt i och med att utgifterna av engångskaraktär 2020 försvinner och inkomsterna ökar snabbt. Största delen av de subventioner och ökningarna av konsumtionsutgifterna som beslutats i år gäller endast innevarande år, men en del av besluten har antagits ha konsekvenser även för konsumtionen nästa år. Sådana är bl.a. anskaffning av skyddsutrustning och apparater samt läkemedel som krävs för hanteringen av covid-19.

År 2022 minskar underskottet ytterligare. Trots det minskade underskottet blir statsfinansernas saldo betydligt sämre än 2017–2019.

Statens inkomster och utgifter

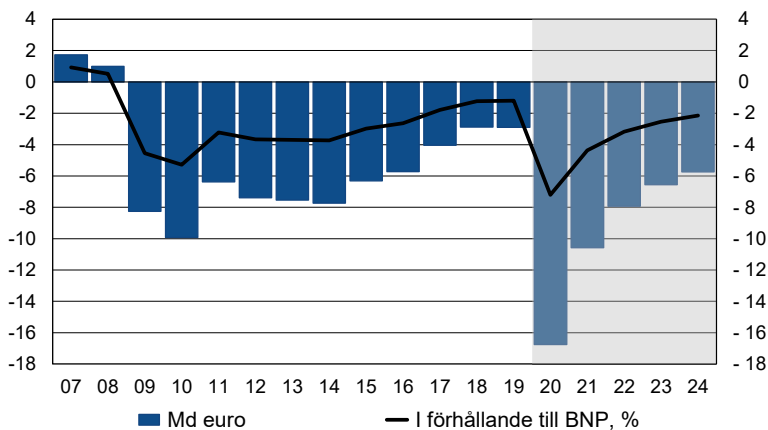
md euro

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34098

Statens finansiella sparande

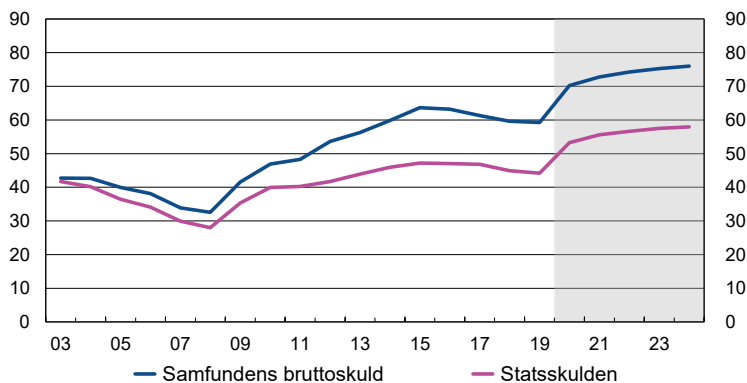

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34098

De offentliga samfundens skuld

i förhållande till BNP, %

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34098

Tabell 18. Statsförvaltning ¹⁾

	2017	2018	2019	2020**	2021**	2022**
	md euro					
Direkta skatter	14,4	14,9	15,2	13,1	14,3	15,4
Skatter på produktion och import	31,6	33,1	33,7	32,5	34,0	34,5
Sociala avgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skatter och sociala avgifter, totalt ²	46,9	48,7	49,7	46,4	49,2	50,8
Övriga inkomster ³	8,9	9,1	9,5	9,2	9,3	9,3
därav erhållna räntor	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3
Inkomster totalt	55,8	57,8	59,1	55,6	58,4	60,1
Konsumtionsutgifter	13,7	14,0	14,6	16,2	16,3	16,1
Subventioner och övriga transfereringar	39,4	40,0	40,8	49,1	45,7	45,1
till övriga offentliga samfund	28,1	28,2	28,7	34,3	32,4	32,5
Ränteutgifter	2,1	1,9	1,8	1,6	1,4	1,3
Kapitalavgifter ⁴	4,7	4,7	4,9	5,5	5,6	5,5
Utgifter totalt	59,9	60,7	62,0	72,4	69,0	68,0
Nettoutlåning (+) / nettouplåning (-)	-4,0	-2,9	-2,9	-16,8	-10,6	-7,9
Primärt överskott ⁵	-2,2	-1,2	-1,3	-15,5	-9,4	-6,9

1) Enligt nationalräkenskaperna

2) Kapitalskatter inkl.

3) Inkl. mottagna kapitaltransfereringar (kapitalskatter exkl.) och förslitning av fast kapital

4) Bruttobildning av kapital och kapitaltransfereringar

5) Nettoutlåning exkl. nettoränteutgifter

BUDGETEN FÖR 2021 OCH RAMARNA FÖR STATSFINANSENA

Budgetförslaget för 2021 grundar sig på planen för de offentliga finanserna från april 2020 samt på statsminister Marins regeringsprogram. Statens budgetekonomiska utgifter 2021 uppgår till totalt cirka 64,2 miljarder euro. Utgifterna minskar med cirka 2,9 miljarder euro jämfört med budgeten för 2020 (inklusive tilläggsbudgetar 1-5). Bakgrunden till detta är att det i tilläggsbudgetarna för 2020 har anvisats betydande tilläggsanslag för att hantera coronavirussituationen och återuppliva ekonomin. Jämfört med den ordinarie budgeten för 2020 ökar utgifterna med 6,5 miljarder euro.

Till följd av covid-19-pandemin avviker Finlands ekonomiska situation väsentligt från det som uppskattades i början av regeringsperioden och den totala produktionen minskar i år med 4,5 procent. I och med de undantagsförhållanden som rådde i början av krisen och den beredskapslag som var i bruk frångicks den utgiftsram som avtalades i början av regeringsperioden tillfälligt för 2020. Ramen följs igen 2021, men ännu under 2021 tillämpas undantag i anslutning till coronavirussituationen. Den kraftiga försämringen av den ekonomiska situationen har ytterligare betonat utgiftsramens roll när det gäller att dämpa ökningen av de offentliga utgifterna och stärka saldoto i statsfinanserna. Budgetbegränsningen som budgetramen medför bidrar till att styra resursallokeringen på det sätt som med tanke på helheten är mest verkningsfullt i förhållande till regeringens mål.

Utgiftsramen för 2021 är 52,0 miljarder euro, varav 107 miljoner euro kvarstår som en så kallad ofördelad reserv efter budgetförslaget för 2021. För tilläggsbudgetarna har dessutom reserverats 300 miljoner euro och för framtidsinvesteringar och andra struktur- och konjunkturpolitiska helheter 372 miljoner euro. I och med att mekanismen för undantagsförhållanden i enlighet med regeringsprogrammet tas i bruk är nivån på utgiftsramen i propositionen för 2021 för viss tid 500 miljoner euro större än den ursprungliga nivån. Dessutom tas en extra ramreserv på 500 miljoner euro i bruk för 2021 för utgifter av engångsnatur och finanspolitiskt tvingande utgifter på grund av coronavirussituationen.

Utanför ramen står de utgifter som förändras i enlighet med konjunkturerna och finansieringsautomatiken, såsom utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa, lönegarantin, bostadsbidraget samt basutkomststödet. Nämnda utgifter räknas ändå in i ramen i fråga om utgiftseffekterna av de ändringar som företagits i grunderna för dem. Utanför ramen stannar dessutom bland annat ränteutgifterna för statskulden, momsutgifterna, finansplaceringarna samt de utgifter där staten fungerar som teknisk förmedlare av finansieringsandelar från utomstående. På grund av att coronavirussituationen fortsätter görs ett medvetet och tillfälligt undantag från rambestämmelsen för 2021: alla direkta kostnader i anslutning till coronaviruset, såsom att testning och en ökning av testningskapaciteten, spårning, karantäner, vård av patienter, hälsosäkerhet i samband med resor samt vaccin behandlas som utgifter

utanför ramen. Utöver detta klassificerades redan i samband med planen för de offentliga finanserna våren 2020, på grund av coronavirusituationen, utgifter i anslutning till ökningen av fullmakterna för företagsfinansiering undantagsvis utanför ramen. Utgifterna utanför ramen uppgår sammanlagt till cirka 13,5 miljarder euro 2021.

År 2021 ökar utgifterna jämfört med den ordinarie budgeten för 2020 bl.a. på grund av utgifter i anslutning till hälsosäkerheten under coronaepidemin (1,7 miljarder euro), utgifter i anslutning till anskaffning av flerfunktionsjaktplan (1,5 miljarder euro), reflektionseffekter från tilläggsbudgetarna för 2020 (1,0 miljarder euro), indexhöjningar (0,4 miljarder euro), stöd till kommunerna (0,3 miljarder euro) och statens löneuppgörelse (0,1 miljarder euro).

År 2021 beräknas inkomsterna inom budgetekonomin (exklusive upplåningen) vara cirka 53,4 miljarder euro och skatteinkomsterna cirka 45,2 miljarder euro. Budgetekonomins skatteintäkter ökar med cirka 8 procent under 2020 jämfört med de budgeterade intäkterna (inklusive tilläggsbudgetar). De övriga inkomsterna ökar med nästan 9 procent. Ökningen av övriga inkomster påverkas bl.a. av försäljningen i anslutning till finansieringen av framtidsinvesteringar, som har skjutits upp i och med att marknadsläget har försämrats för åren 2021–2022.

I skattegrunderna för förvärvsinkomsten görs en indexjustering enligt förtjänstnivåindex. I enlighet med regeringsprogrammet skärps beskattningen av uppvärmningsbränslen, alkohol och tobak 2021. Samtidigt strävar man efter att stödja industrin genom att sänka elskatten i skatteklass II till EU:s minimum och genom att halvera farledsavgiften. För att stödja kommunerna ökades deras andel av samfundsskatten på våren med 10 procentenheter för innevarande år. I budgetpropositionen ingår en förlängning av detta tillfälliga stöd även nästa år. Genom att ändra fördelningen av samfundsskatten kompenseras kommunerna dessutom för de sänkta avgifterna för småbarnspedagogiken. Ändringarna i utdelningen minskar den samfundsskatt som staten får 2021 med sammanlagt 0,6 miljarder euro. Till följd av ändringarna i skattegrunderna, inkl. ändringarna i samfundsskattens utdelning, blir skatteutfallet nästan en miljard euro mindre än vad som beräknades i planen för de offentliga finanserna från i våras. Dessutom har man gjort ändringar i grunderna för energiskatten bl.a. genom att minska skattestödet för paraffinisk diesel mindre än vad som tidigare antagits 2021.

Den totalekonomiska utvecklingen bedöms vara positivare än väntat både i år och nästa år. Uppdateringen av makroprognosen och uppgifterna om influtna belopp ökar de beräknade skatteinkomsterna för 2021 med 0,2 miljarder euro jämfört med vad som uppskattats i planen för de offentliga finanserna. Våren 2020 underlättades företagens möjligheter att ty sig till skattelättnader genom sänkningen av dröjsmålsräntan till 2,5 procent. Betalningsarrangemanget har utnyttjats mindre än väntat, vilket innebär att skatteintäkterna för 2021 blir 0,2 miljarder euro lägre än vad som förutsågs i samband med planen för de offentliga finanserna.

Avkastningen från andra inkomster än skatteinkomsterna minskar på grund av att Veikkaus Ab:s intäktsföringsutsikter försvaga mer än räknade med i våras. Utvecklingen beror på att Veikkaus marknadsandel minskar i takt med att konkurrensen skärps när det gäller digitalt spelande samt på åtgärder för att bekämpa spelproblem.

Statens budgetförslag uppvisar ett underskott på cirka 10,8 miljarder euro, vilket täcks genom att öka statsskulden. I slutet av 2021 beräknas statsskulden uppgå till cirka 135 miljarder euro. Underskottet inom budgetekonomin har ökat med cirka 4,1 miljarder euro jämfört med planen för de offentliga finanserna från våren 2020. Inkomstprognosen blir 0,9 miljarder euro mindre än vad som förutsågs på våren på grund av ovan nämnda faktorer. Budgetekonomins utgifter ligger på en nivå som är cirka 3,2 miljarder euro högre jämfört med planen för de offentliga finanserna från våren 2020.

Faktorer som bidragit till förändringen i jämvikten hos statens budgetekonomi jämfört med planen för de offentliga finanserna 2020, md euro

	2021
Jämviktskalkyl, plan för de offentliga finanserna 2020- 2024	-6,7
Precisering av utgiftsstaten	-3,2
Kostnader som hänför sig till hälsosäkerheten i coronavirussituationen	-1,7
Återverkningar av tilläggsbudget IV år 2020	-0,5
Avgifter till Europeiska unionen	-0,2
Behovskalkyler för social- och hälsovårdsministeriets utgifter	0,2
Mervärdesskatteutgifter inom försvarsministeriets förvaltningsområde	0,2
Statens löneuppgörelse	-0,1
Kommunerna: Kompensationer för ändringar i skattegrunderna och statsandelen för bas-servicen	-0,9
Ändring av andra utgifter (netto)	-0,1
Precisering av inkomststaten	-0,9
Nya skattegrundsändringar (netto)	-0,9
Betalningsarrangemang för skatter (uppskov med skattebetalningen)	-0,2
Andra faktorer som påverkat de uppskattade intäkterna (inkl. uppgifter om influtna be-lopp och den nya konjunkturprognosen)	0,2
Ändrade uppskattningar av blandade intäkter och ränte- och dividendintäkter samt intäk-ter av aktieförsäljning	0,1
Förändring totalt	-4,1
Jämviktskalkyl, budgetförslag 2021	-10,8

Tabell 19. Utvecklingsprognos för vissa inkomst- och efterfråganposter som påverkar skattebelagda inkomster och skatteunderlaget

	2019	2020**	2021**	2022**	2024/2020**
	ändring, procent per år				ändring på årlig nivå, %
Skattepliktiga förvärvs- och kapitalinkomster	3,2	-0,2	2,4	2,6	2,0
Löne- etc. inkomster	3,7	-2,0	2,9	2,5	1,7
Pensioner och andra sociala förmåner	1,8	8,3	0,1	2,4	3,2
Kapitalinkomster	4,9	-10,5	5,8	3,2	1,0
Förtjänstnivåindex	2,1	1,7	2,5	2,0	2,2
Driftsöverskott	1,9	-8,4	7,4	5,6	3,2
Värdet av hushållens beskattningsbara konsumtionsutgifter	1,5	-3,5	5,4	2,7	3,6
Mervärdesskatteunderlaget	1,8	-2,3	6,1	2,5	3,6
Bensinkonsumtionen	-1,8	-5,9	0,2	-2,6	-2,5
Konsumtionen av dieselolja	-1,8	-0,5	-0,9	-0,7	-0,7
Elkonsumtionen	-4,1	-3,9	3,6	2,2	0,8
Beskattad alkoholkonsumtion	-1,8	-0,5	-0,9	-0,7	-0,7
Nyregistrering av personbilar	109000	97000	110000	113000	110200
Konsumentprisindex	1,0	0,4	1,2	1,4	1,2

Tabell 20. Vissa ändrade skatteunderlagsposter inverkan på skatteavkastningen

Skatteslag	Skatteunderlag	Ändring	Ändring i skatteavkastningen, mn euro
Förvärvsinkomstskatten	Löneinkomster	1%-enhet	428, varav staten 122 och kommuner 202
	Pensionsinkomster	1%-enhet	143, varav staten 37 och kommuner 93
Kapitalinkomstskatt	Kapitalinkomster	1%-enhet	37
Samfundsskatt	Driftsöverskott	1%-enhet	53, varav staten 36 och kommuner 17
Moms	Värdet av den privata konsumtionen	1%-enhet	125
Bilskatt	Försäljning av nya personbilar, st.	1000 st.	5
Energiskatt	Elkonsumtionen ¹	1%-enhet	9
	Bensinkonsumtionen	1%-enhet	13
	Dieselsonsumtionen	1%-enhet	15
Alkoholskatt	Alkoholkonsumtionen	1%-enhet	14
Tobaksaccis	Cigarrettkonsumtionen	1%-enhet	10

1 Exkl. industri, datacentraler och växthus

Tabell 21. Beräknade inkomster inom budgetekonomin

	2019	2020**	2021**	2022**	2023**	2024**	2024/2020**
	bokslut	inkl. tilläggs- budg.					ändring på årlig nivå, %
	md euro						
Beräknade skatteinkomsterna totalt	45,3	42,0	45,2	46,9	47,9	49,3	1,8
Skatter på grund av inkomst och förmögenhet	14,8	13,1	14,1	15,1	15,6	16,4	2,2
Skatter och avgifter på grund av omsättning	20,0	18,8	21,2	21,5	22,0	22,6	2,6
Punktskatter	7,2	7,2	6,9	7,4	7,4	7,4	0,6
Övriga skatter	3,2	3,0	3,0	2,9	2,9	2,9	-1,7
Inkomster av blandad natur	6,0	5,9	5,7	5,4	5,5	5,6	-1,6
Ränteinkomster och vinstredovisningar	1,8	1,5	2,4	2,4	1,7	1,7	3,0
Inkomstposterna totalt	53,3	49,4	53,4	54,9	55,2	56,7	1,4

Tabell 22. Verknningar av de största förändringarna i de offentliga samfundens skatteintäkter

	2019	2020	2021**	2022**	2023**	2024**
	mn euro					
Förvärvsinkomstskatter	-216	-545	-414	-352	-378	-411
Genomsnittlig höjning av kommunalskatteprocenten	40	0	0	0	0	0
Kapitalinkomstskatt	0	26	26	0	0	0
Samfundsskatt	9	-114	-113	-10	18	280
Andra direkta skatter	-126	2	-119	-13	2	0
Mervärdesskatt	-16	-34	49	-9	0	0
Energiskatt	35	82	94	183	66	24
Andra indirekta skatter	113	43	93	59	50	33
Socialskyddsavgifter	-141	-854	1577	20	65	-12

Budgetekonomin och nationalräkenskaperna

Man kan inte direkt dra några slutsatser om statsförvaltningens saldo enligt nationalräkenskaperna på basis av budgetekonomins saldo. Statens budgetekonomi uppvisade ett underskott på 2,0 miljarder euro 2019. Enligt de preliminära uppgifterna om nationalräkenskaperna uppgick hela statsförvaltningens underskott till 2,9 miljarder euro, ungefär 0,9 miljarder euro sämre.

Under prognosperioden är budgetunderskottet 2020–2021 sämre än saldot enligt räkenskaperna. Underskottet i budgeten försvagas bland annat av betalningsarrangemangen i fråga om skatteinkomsterna, vilka skjuter upp skatteinkomsterna i budgeten för nästa men bokförs som inkomster för innevarande år. Budgetunderskottet ökas också av lånefullmakter och kapitaliseringar som inte beaktas som utgifter i nationalräkenskaperna.

Från och med 2021 orsakar bl.a. försvarsmaktens jaktplaneprojekt skillnader mellan budgeten och nationalräkenskaperna. Finansieringen av jaktplansprojektet ökar budgetunderskottet, men de påverkar räkenskaperna först när leveranserna börjar. År 2021 ökar underskottet i budgeten på grund av ändringar i betalningstidtabellen för vissa skatteslag samt av att betalningsarrangemangen upphör. Jämfört med räkenskaperna minskas budgetunderskottet däremot av de planerade aktieförsäljningarna 2021–2022. Tidtabellen för de utgifter som hänför sig till coronaåtgärder avviker också i viss mån från det som budgeterats.

Man kan inte heller alltid sluta sig till statens behov av upplåning utifrån budgetunderskottet. År 2019 togs ca 1,4 miljarder euro mer i skuld. På basis av underskottet borde lån på 2,0 miljarder euro ha tagits, så skuldtagningen var cirka 0,6 miljarder euro mindre än budgetunderskottet skulle ha krävt. Allmänt taget finns det många orsaker till skillnaden mellan underskottet och förändringen i skulden. Skillnaden i föl förklaras särskilt med ökningen av medlen i statliga fonder och emissionsvinster av statsskulden.

Orsakerna till skillnaden mellan budgetekonomins saldo och statsförvaltningens saldo enligt nationalräkenskaperna är många. Den viktigaste orsaken är att den statliga sektorn enligt nationalräkenskaperna är mer omfattande än enbart budgetekonomin, i vilken huvudsakligen ingår statens ämbetsverk. Till räkenskapernas statliga sektor hör förutom budgetekonomin bland annat de statliga fonderna (exklusive Statens pensionsfond), universiteten och deras fastighetsbolag samt Senatfastigheter. Besluten om klassificering av olika offentliga enheter omvärderas

regelbundet. På Statistikcentralens webbplats finns en förteckning över alla enheter som hör till statsförvaltningen och mer allmänt till den offentliga sektorn.

Utöver klassificeringen bidrar också de avvikande bokföringsprinciperna till skillnaderna mellan nationalräkenskapernas och budgetekonomins utgifter. Räkenskaperna är baserade på prestationsprincipen, medan budgetekonomin delvis är baserad på kassapprincipen. På grund av bokföringsprincipen medför i synnerhet reservationsanslagen i budgeten skillnader mellan budgeten och räkenskaperna. Reservationsanslagen är fleråriga anslag som budgeteras i budgeten för ett år. I nationalräkenskaperna bokförs reservationsanslagen utifrån prestationsprincipen enligt det år då de används, såsom övriga utgifter. Reservationsanslagens nettoeffekt kan variera mycket från år till år. Skatter, subventioner och EU-avgifter omvandlas i räkenskaperna enligt prestationsprincipen med en korrigeringsperiodisering. Storleken på de skillnader som korrigeringsperiodiseringen orsakar blir synliga först i efterhand.

I budgetekonomins saldo betraktas som intäkter och utgifter även de finansplaceringar, såsom lån som staten beviljat och återbetalat samt aktieförsäljningar och -förvärv, som i nationalräkenskaperna behandlas huvudsakligen som finansiella transaktioner. De finansiella transaktionerna inverkar inte på saldot för statsfinanserna enligt räkenskaperna. Som finansiella transaktioner betraktas också derivat, med vilka Statskontoret har lyckats minska ränteutgifterna som betalas från budgeten. Eftersom den minskade inverkan på ränteutgifterna som följer av derivatavtal i anslutning till räntorna inte beaktas i räkenskaperna är ränteutgifterna enligt räkenskaperna klart större än ränteutgifterna i budgeten.

Tabell 23. Balansen i budgetekonomin och nettokreditgivningen inom statsförvaltningen ¹⁾

	2018	2019	2020**	2021**	2022**
	md euro				
Överskottet (+) / underskottet (-) i budgetekonomin²	-0,4	-2,0	-17,5	-10,8	-7,0
Privatiseringsinkomster (nettoinkomster av aktieförsäljning)	-1,0	-0,1	1,5	-0,6	-0,8
Finansiella placeringar, netto	-2,1	-0,4	-0,2	-0,4	-0,5
Inkomstöverskott i enheter utanför budgeten	-0,3	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
Korrigeringsperiodisering av kassa- / prestationsprincipen	0,5	0,1	0,4	1,9	1,5
Övriga korrigeringsposter ³	0,3	0,0	-0,5	-0,2	-0,6
Nettokreditgivningen (+) / -upplåningen (-) inom statsförvaltningen	-2,9	-2,9	-16,8	-10,6	-7,9

1) Enligt nationalräkenskaperna

2) Innehåller skuldhanteringsutgifter

3) Innehåller bl.a. återkallade skulder, omplacerade vinster av direkta utländska placeringar, tilläggsdividender samt inverkan av periodisering av reservationsanslag

EU-länderna rapporterar två gånger per år skillnaderna mellan siffrorna i statens budgetekonomi och nationalräkenskaperna till Eurostat i samband med underskotts- och skuldrapporteringen. Skillnaden mellan saldot enligt statens – liksom de övriga undersektorerna i den offentliga ekonomin – bokslut och nettokreditgivningen när det gäller tidigare år borde kunna förklaras på ett bra sätt. I rapporteringen utreds också den så kallade skulddynamiken, det vill säga hur nettokreditgivningen inom de offentliga finanserna stämmer överens med förändringen i den offentliga skulden.

2.3 Lokalförvaltning

Lokalförvaltningens saldo har försämrats avsevärt under de senaste två åren. I år beräknas lokalförvaltningens saldo dock öka jämfört med den exceptionellt svaga situationen i följd med hjälp av stöden som riktades till den kommunala ekonomin. Trots detta beräknas lokalförvaltningens saldo uppvisa ett fortsatt underskott. Utöver covid-19-epidemin och bekämpningen av den ökar lokalförvaltningens utgifter bl.a. av den ökning i social- och hälsovårdsutgifterna som följer av den åldrande befolkningen samt av ändringarna i uppgifterna i statsminister Marins regeringsprogram och de åtgärder för att stimulera den kommunala ekonomin som regeringen beslutat om. De kostnader som föranleds av de nya uppgifterna och utvidgningen av uppgifterna kompenseras kommunerna via statsandelarna.

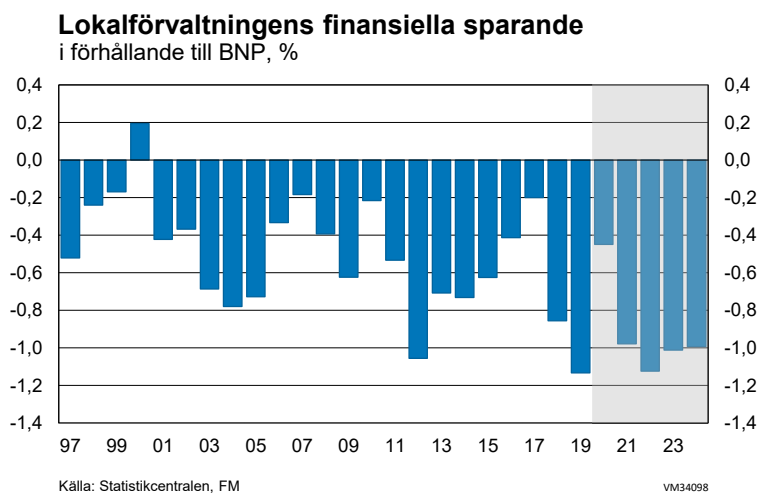
Utvecklingskalkylen för lokalförvaltningen för 2021–2024 är en belastningskalkyl där man utöver den allmänna ekonomiska utvecklingen och befolkningsutvecklingen har beaktat endast åtgärder som redan ingår i planen för de offentliga finanserna och budgetförslagen. På basis av protokollsanteckningarna i budgetmanglingen har stödåtgärderna inom den kommunala ekonomin även i höstens tilläggsbudget förutspåtts i kalkylen. Kalkylen innehåller inte kommunernas och samkommunernas egna åtgärder för 2021–2024. De beaktas i utvecklingskalkylen först när budgetarna är klara. Kommunalsskatteprocenten ligger på samma nivå som 2020.

År 2021 fördjupas lokalförvaltningens underskott jämfört med innevarande år trots den ekonomiska återhämtningen. Detta beror i synnerhet på den anspråkslösa ökningen av lokalförvaltningens inkomster, som fördröjs av att stöden som anvisats till statsandelarna minskar. Ökningen av konsumtionsutgifterna blir måttligare jämfört med 2020, när försäljnings- och avgiftsinkomsterna återhämtar sig från nedgången

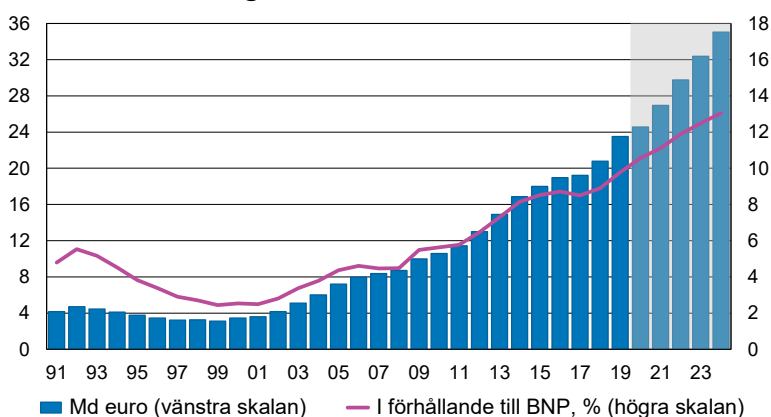
till följd av covid-19-krisen och en del av stimulansåtgärderna upphör. Det uppskattas dock att vårdköer inom social- och hälsovården överförs från innevarande år till nästa år, eftersom icke-brådsakande vård har skjutits upp på grund av de kraftiga restriktionerna. Dessutom antas testkostnaderna för covid-19-viruset ligga på en fortsatt hög nivå. Bland statsunderstöden har regeringen budgeterat kostnaderna för skyddsutrustning och covid-19-testning. Situationen inom den kommunala ekonomin försvåras av att det är svårt att anpassa utgifterna i en osäker situation, vars varaktighet är svår att förutse. Till exempel kan stödet till kollektivtrafiken och kulturtjänsterna orsaka extra utgiftstryck i den kommunala ekonomin ännu länge. Dessutom ökar kostnaderna på grund av de löneförhöjningar som kommunsektorn kom överens om i juni 2020.

Lokalförvaltningens investeringar antas förbli på en hög nivå under hela prognosperioden, även om det livliga sjukhusbyggandet beräknas nå sin topp under de närmaste åren. Investeringstrycket kommer dock att förbli stort även i fortsättningen på grund av byggnadsbeståndets ålder, behovet av infrainvesteringar och flyttningsrörelsen bland befolkningen. De dystra utsikterna för den kommunala ekonomin kan dock leda till att de slutliga investeringsbesluten fördröjs eller återtas när behovet av att prioritera investeringar framhävs ytterligare.

Lokalförvaltningens saldo försämras 2022 när de tidsbundna stödåtgärderna upphör. Den strukturella obalansen i lokalförvaltningens utgifter och inkomster ökar lokalförvaltningens skuldsättning. Lokalförvaltningens skuld i förhållande till BNP fortsätter att öka på grund av underskotten och uppgår 2024 till 13,0 procent av BNP.

Lokalförvaltningens skuld

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34098

Tabell 24. Lokalförvaltning¹

	2017	2018	2019	2020**	2021**	2022**
	md euro					
Skatter och socialskyddsavgifter totalt	22,8	22,5	23,2	23,8	24,6	24,7
därav kommunalskatt	19,1	18,8	19,4	19,9	20,1	20,7
samfundsskatt	1,9	1,9	1,9	2,0	2,6	2,1
fastighetsskatt	1,8	1,8	1,9	1,9	2,0	2,0
Övriga inkomster ²	18,8	19,4	19,8	23,8	23,2	23,2
därav erhållna räntor	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
erhållna transferingar från statsförvaltningen	13,9	14,2	14,4	18,0	17,2	17,1
Inkomster totalt	41,6	41,8	43,0	47,6	47,8	47,9
Konsumtionsutgifter	34,4	35,7	36,9	39,2	40,7	41,4
därav löntagarutgifter	21,0	21,4	21,8	22,6	23,2	23,7
Transfereringar	2,7	2,6	2,8	2,9	2,9	3,0
därav socialförmåner och -bidrag	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8
subventioner och övriga transfereringar	1,9	1,8	1,9	2,1	2,0	2,0
ränteutgifter	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Kapitalavgifter ³	5,0	5,5	6,0	6,5	6,6	6,3
Utgifter totalt	42,0	43,8	45,7	48,6	50,2	50,7
Nettoutlåning (+) / nettouplåning (-)	-0,5	-2,0	-2,7	-1,0	-2,4	-2,8
Primärt överskott ⁴	-0,6	-2,2	-2,9	-1,2	-2,5	-2,9

1) Enligt nationalräkenskaperna

2) Inkl. mottagna kapitaltransfereringar och förslitning av fast kapital

3) Bruttobildning av kapital och kapitaltransfereringar

4) Nettoutlåning exkl. nettoränteutgifter

2.4 Socialskyddsfonder

2.4.1 Arbetspensionsfonder

I fjol ökade arbetspensionsanstalternas överskott till 1,1 procent i förhållande till BNP. Pensionsavgiftsinkomsterna och förmögenhetsinkomsterna redovisade en stark ökning. I år minskar sektorns överskott snabbt till nästan noll. Huvudorsaken till försämringen är den kraftiga minskningen av de erhållna pensionsavgifterna, men även förmögenhetsinkomsterna uppskattas bli sämre än året innan. Minskningen av pensionsavgifterna beror på den minskning av lönesumman som recessionen medför samt på den tidsbundna sänkningen av pensionsavgiften för privata arbetsgivare med 2,6 procentenheter från maj till utgången av innevarande år.

Arbetspensionsanstalternas överskott förbättras 2021–2022 och är cirka 0,5 procent i förhållande till BNP. Överskottet förbättras av att den tillfälliga sänkningen av avgifterna upphör och av att lönesumman åter ökar. Även höjningen av avgifterna 2022 förbättrar sektorns saldo i och med att höjningen inom den privata sektorn träder i kraft för att kompensera den sänkning som gjorts i år.

Den fortsatt låga räntenivån försämrar tillväxten hos arbetspensionsanstalternas förmögenhetsinkomster. Förmögenhetsinkomsterna minskar i år och tillväxten minskar under de följande åren. I slutet av 2019 uppnådde pensionsmedlen 216 miljarder euro. I början av året rasade tillgångarnas värde och även om de fram till utgången av årets andra kvartal delvis hade återhämtat sig efter kollapsen, var tillgångarnas värde ännu 10 miljarder euro mindre än i början av året.

Tabell 25. Socialskyddsfonder ¹⁾

	2017	2018	2019	2020**	2021**	2022**
	md euro					
Avkastning på placeringstillgångar	4,0	4,1	4,3	3,9	3,8	4,2
Socialskyddsavgifter	27,3	27,9	28,5	27,2	29,6	30,3
arbetsgivarnas avgifter	17,6	17,6	17,9	16,5	18,3	18,9
försäkrades avgifter	9,7	10,3	10,6	10,7	11,2	11,4
Transfereringar från övriga offentliga samfund	15,8	15,5	15,7	18,2	16,8	17,0
Övriga inkomster	0,4	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4
Inkomster totalt	47,5	47,8	48,9	49,6	50,6	51,9
Konsumtionsutgifter	3,5	3,7	3,8	3,9	4,1	4,2
Socialförmåner och -bidrag	37,6	37,9	38,6	42,0	42,0	42,9
Övriga utgifter	3,4	3,3	3,2	3,8	3,7	3,7
Utgifter totalt	44,5	44,9	45,6	49,8	49,8	50,8
Nettoutlåning (+) / nettouplåning (-)	3,0	2,9	3,3	-0,2	0,8	1,1
Arbetspensionsanstalterna	2,4	2,3	2,7	0,3	0,9	1,2
Övriga socialskyddsfonder	0,7	0,6	0,6	-0,5	-0,2	-0,1
Primärt överskott ²	1,9	1,7	2,2	-1,1	-0,2	0,1

1) Enligt nationalräkenskaperna

2) Nettoutlåning exkl. nettoränteutgifter

2.4.2 Övriga socialskyddsfonder

De övriga socialskyddsfonderna består i huvudsak av Folkpensionsanstalten, som ansvarar för grundskyddet, samt Sysselsättningsfonden, som ansvarar för det inkomstrelaterade utkomstskyddet för arbetslösa. De övriga socialskyddsfondernas saldo uppvisade ett överskott på 0,3 procent 2019.

Saldot för sektorn vänder mot underskott 2020. Recessionen ökar arbetslöshetsutgifterna och utgifterna för andra sociala förmåner. Dessutom försvagas saldot av att arbetslöshetsförsäkringspremien sänks med en halv procentenhet från början av året. Utgifterna ökas också av flera av regeringens beslut som utökar och förbättrar den sociala tryggheten, såsom nivåhöjningar av grundpensionerna och flera beslut som förbättrar utkomstskyddet för arbetslösa för viss tid.

I början av året har i synnerhet den kraftiga ökningen av antalet permitteringar ökat arbetslöshetsutgifterna. Sysselsättningsfondens situation underlättas av att staten undantagsvis finansierar en andel av de inkomstrelaterade förmåner som betalas ut under permitteringstiden i år.

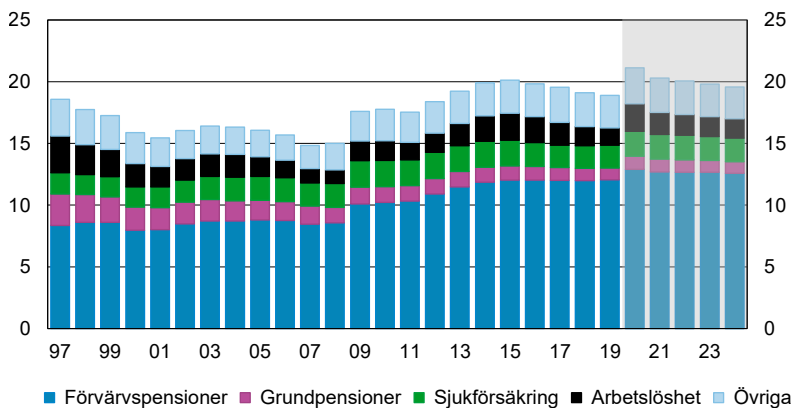
Nästa år förbättras sektorns saldo när arbetslöshetsförsäkringspremien höjs med 0,32 procent. Dessutom minskar arbetslöshetsutgifterna när permitteringarna minskar, även om den övriga arbetslösheten fortfarande ligger på en hög nivå. Under de följande åren uppvisar saldot ett litet underskott, men stannar nära balansen.

Tabell 26. Socialförsäkringsavgifter och pensionsindex

	2017	2018	2019	2020	2021**	2022**
Socialförsäkringsavgifter ¹						
Arbetsgivare						
Sjukförsäkring	1,08	0,86	0,77	1,34	1,53	1,40
Arbetslöshetsförsäkring	2,41	1,91	1,50	1,26	1,43	1,43
Arbetspensionsförsäkring (ArPL)	17,95	17,75	17,35	15,22	16,95	17,38
Kommunernas pensionsförsäkring	21,95	21,60	21,17	20,77	20,77	20,77
Löntagare						
Sjukförsäkring	1,58	1,53	1,54	1,86	2,01	1,87
Arbetslöshetsförsäkring	1,60	1,90	1,50	1,25	1,40	1,40
Arbetspensionsförsäkring (ArPL)	6,45	6,65	7,05	7,45	7,45	7,45
Förmånstagare						
Sjukförsäkring	1,45	1,53	1,61	1,65	1,62	1,60
Pensionsindex						
Arbetspensionsindex	2534	2548	2585	2617	2637	2673
Folkpensionsindex	1617	1617	1617	1633	1641	1659

1) Årliga medeltal. Arbetsgivaravgifterna samt de försäkrades arbetslöshets- och arbetspensionsavgifter som procent av lönerna. Siffrorna är vägda medeltal.

Sociala förmåner, bidrag och sjukvårdsersättningar i förhållande till BNP, %

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34098

2.5 Den offentliga ekonomins långsiktiga hållbarhet

Den åldrande befolkningen har redan under de gångna 10 åren ökat pensionsutgifterna och skapar ett stort tryck på den offentliga ekonomins hållbarhet på lång sikt. I synnerhet ökningen av den äldre befolkningen ökar vård- och hälsovårdsutgifterna under de närmaste årtiondena. Den nuvarande totala skattegraden kommer inte att räcka till för att finansiera utgifterna. Samtidigt minskar befolkningen i arbetsför ålder, som med sina skatter finansierar den offentliga servicen och den sociala tryggheten.

På lång sikt råder det en obalans mellan de offentliga finansernas inkomster och utgifter, dvs. ett hållbarhetsunderskott. I beräkningar över hållbarhetsunderskottet fokuserar man på att bedöma hur befolkningens åldrande påverkar utsikterna för de offentliga finanserna under de kommande decennierna. Utöver den åldrande befolkningen utsätts den offentliga ekonomin för andra påfrestningar, som till exempel klimatförändringen och behoven av att förnya och reparera den offentliga infrastrukturen.

Beräkningen över hållbarhetsunderskottet visar exakt hur mycket den offentliga ekonomin bör stärkas inom den närmaste framtiden för att den offentliga ekonomin ska vara i balans på lång sikt. Med andra ord skulle det efter anpassningen inte längre finnas något behov av att höja skattesatserna, minska utgifterna, genomföra strukturella reformer som stärker de offentliga finanserna eller öka skuldsättningen. Beräkningen över hållbarhetsunderskottet visar dock inte på vilket sätt eller enligt vilken tidtabell det vore förnuftigt för att stabilisera skuldkvoten i den offentliga ekonomin. Kalkylen beaktar inte heller anpassningens eller de strukturella reformernas eventuella inverkan på den ekonomiska tillväxten.¹

Finansministeriet uppskattar att hållbarhetsunderskottet är cirka 3,5 procent i förhållande till BNP, det vill säga nästan 10 miljarder euro på 2024 års nivå. En bedömning av den offentliga ekonomin på medellång sikt har förbättrat det beräknade

1 Eftersom hållbarhetsunderskottet, dvs. den s.k. S2-indikatorn, inte beaktar de direkta anpassningsåtgärdernas eventuella skadliga effekter på den ekonomiska tillväxten, ska den inte ensam användas för att bedöma den anpassning som krävs. Det finns andra sätt att bättre beakta de negativa tillväxteffekterna av direkta anpassningsåtgärder. Resultatet från S2-indikatorn motsvarar tekniskt en situation där den s.k. finanspolitiska multiplikatorn skulle vara noll, dvs. anpassningsåtgärderna inte bromsar den ekonomiska tillväxten. I verkligheten tänker man i allmänhet att direkta anpassningsåtgärder minskar den ekonomiska tillväxten. Däremot har många strukturella reformer inte en sådan negativ effekt, utan de kan också stärka möjligheterna till ekonomisk tillväxt.

hållbarhetsunderskottet en aning jämfört med den bedömning som publicerades i början av juli. I förhållande till bedömningen hösten 2019 har hållbarhetsunderskottet minskat med över en procentenhet på grund av materialuppdateringar. Dessa ändringar beskrivs närmare i rutan intill och i finansministeriets rapport om de offentliga finansernas hållbarhet i Finland som publicerades i juli (på finska).²

Kvalitativt sett har uppskattningen av hållbarhetsunderskottet trots ändringarna i praktiken förblivit oförändrad, dvs. den åldrande befolkningen utgör en betydande utmaning för hållbarheten i de offentliga finanserna. Dessutom beräknas skuldkvoten inom den offentliga ekonomin stiga till 75 procent på några år, vilket ökar riskerna inom den offentliga ekonomin jämfört med det tidigare skuldförhållandet på cirka 60 procent.

I beräkningen av hållbarhetsunderskottet förutsätts det inte att den offentliga skulden jämnas ut till någon viss nivå. Därmed kan den balansnivå som kalkylen ger för skulden också vara relativt hög eller låg beroende på vilken nivå skuldkvoten ligger på vid utgångsläget och hur den åldrande befolkningen bedöms påverka utvecklingen av de offentliga utgifterna under de kommande decennierna. Därför bör den offentliga ekonomins skuldållbarhet granskas också på andra sätt.

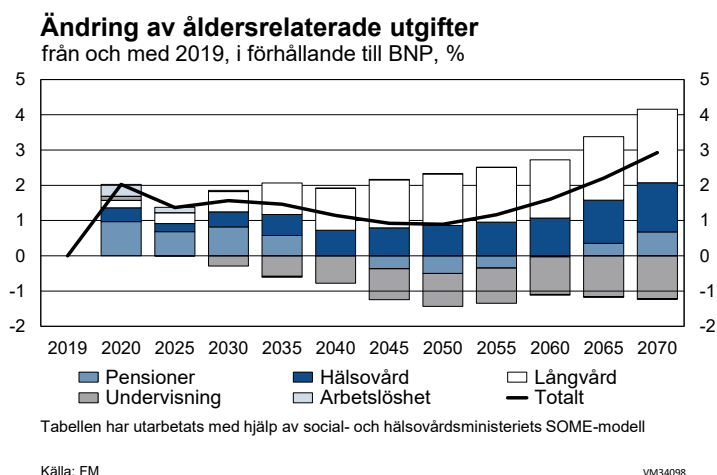
Hållbarhetskalkylen är en belastningskalkyl, inte en prognos över vilket scenario som är det mest sannolika. I hållbarhetskalkylen tillämpas antagandet om en oföränderlig politik, dvs. den projicerar en utveckling baserad på dagens lagstiftning och praxis och utgående från en befolkningsprognos, en uppskattning av utgifterna enligt åldersgrupp och en uppskattning av den ekonomiska utvecklingen på lång sikt. Finansministeriets bedömning av den offentliga ekonomins hållbarhet på lång sikt grundar sig på EU:s gemensamt avtalade metoder och beräkningsprinciper. I beräkningen av hållbarhetsunderskottet beaktas endast de beslut vars inverkan på den offentliga ekonomin kan bedömas med tillräcklig säkerhet. Beräkningsmetoderna beskrivs i detalj i Finansministeriets metodbeskrivning för beräkning av hållbarhetsunderskottet.³

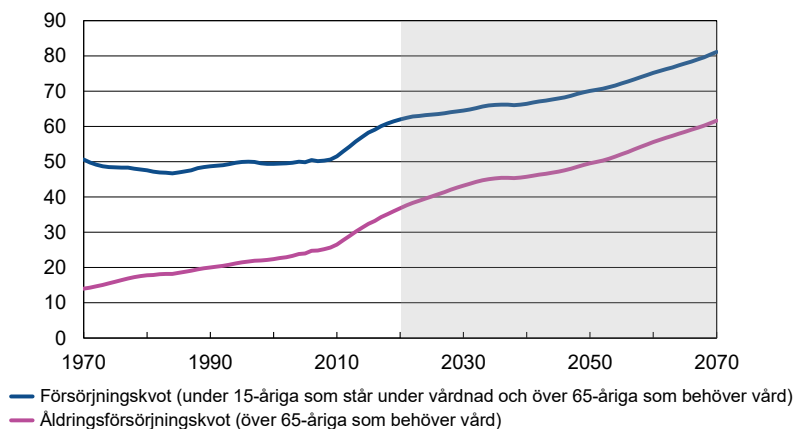
2 <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162357>

3 <https://vm.fi/sv/metodbeskrivningarna>

Man strävar efter att grunda bedömningen av hållbarhetsunderskottet på så realistiska antaganden som möjligt. Som vilken mätare som helst lever även denna bedömning i viss mån med tiden allteftersom materialet och prognoserna uppdateras. I tabellen nedan presenteras de centrala beräkningsantagandena för hållbarhetsunderskottskalkylen och man har granskat hur känslig kalkylen för hållbarhetsunderskottet är för ändringar i dem. Kalkylen över hållbarhetsunderskottet och dess känslighetsanalyser erbjuder därför ett nyttigt och konsekvent sätt för att analysera vilken storleksklass det är fråga om när befolkningen åldras och med vilka metoder denna utmaning kan bemötas.

Försörjningskvot och åldringsförsörjningskvot vårdbehövande per 100 i arbetsför ålder

Tabell 27. Känslighet för ekonomiska antaganden

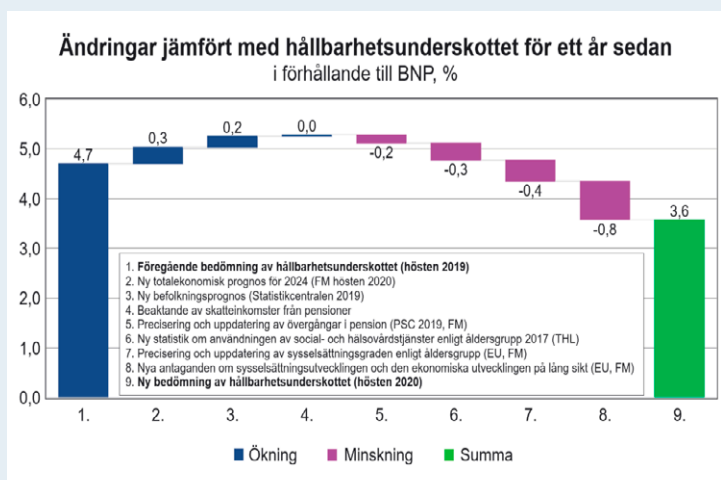
	Baskalkyl (hösten 2020)	Förändring, %-enh.	Inverkan på hållbarhetsunderskottet, %-enh. ¹
Ökning av den allmänna produktiviteten (och realinkomsterna) 2025-2070	i medeltal 1,5 %	+0,5	-0,3
Sysselsättningsgrad (15-64-åringar) 2025-2070	71,9 % 2024 och 75,9 % 2070	+1,0	-0,3
Produktivitetsökning inom den offentliga hälso- och socialvården årligen 2025-2070	0 %	+0,5	-1,9
De offentliga finansernas strukturella primära underskott ² / BNP 2024	-2,2 %	+1,0	-1,0
Nativitet (totalt fertilitetstal)	1,35	+0,35 (= 1,70)	-0,2
Nettoinflyttning årligen (inverkan om sysselsättningsgraden inte ändras)	15 000	+ 7 500 (= 22 500)	-0,4
Förväntad livslängd för en 50-åring (33,6 år 2019)	Förlängs med 7 år före 2070	- 1,4 år (= 5,6 år)	-0,5
Behovet av hälso- och socialvårdstjänster skjuts fram då livslängden ökar	Skjuts fram med hälften av den förväntade livslängdens förlängning (över 50-åringar)	Skjuts fram i samma takt som livslängden ökar	-1,1
		Skjuts inte alls fram när livslängden ökar	1,1
Inflation (BNP-deflatorn och konsumentpriserna) 2025-2070	2 %	-0,5	Ungefär 0,0
Realränta på offentlig skuld (+ inverkan på ifrågavarande sektors diskonteringsränta)	Realränta på offentlig skuld och ränteintäkter 2 %, statens och kommunernas reella aktieinkomster 4 % samt arbetspensionsanstaltarnas reella placeringsavkastning 3,5 % (från 2040-talet)	-0,5	-0,2
Realränta på offentlig skuld samt inverkan på den reella avkastningen på statens, kommunernas och arbetspensionsanstaltarnas räntepreceringar (+ inverkan på alla sektors diskonteringsränta)		-0,5	Ungefär 0,0
Realränta på offentlig skuld samt reell avkastning på alla placeringar inom den offentliga ekonomin (+ inverkan på alla sektors diskonteringsränta)		-0,5	0,6

¹ Beräkningen bygger på finansministeriets hållbarhetskalkyl från sommaren 2020 (effekterna av de ändrade antagandena hålls konstanta mellan beräkningsomgångarna).

² Underskott utan ränteutgifter

MATERIALUPPDATERINGARNA HAR MINSKAT HÅLLBARHETSUNDERSKOTTET JÄMFÖRT MED ÅRET INNAN

Sättet att beräkna hållbarhetsunderskottet har preciserats och materialet som använts som utgångsuppgifter har uppdaterats i förhållande till den bedömning som publicerades i september 2019. Ändringarna som inverkat på det beräknade hållbarhetsunderskottet illustreras i figuren intill. Dessa ändringar togs i bruk redan i den beräkning av hållbarhetsunderskottet som ingick i finansministeriets rapport om hållbarheten i den offentliga ekonomin i Finland, som publicerades i början av juli.

Även om den pågående recessionen som orsakats av covid-19-pandemin avsevärt har försämrat uppskattningen av den offentliga ekonomins tillstånd under utgångsåret 2024, ökar denna förändring hållbarhetsunderskottet måttligt enligt den nuvarande uppskattningen, endast cirka 0,3 procentenheter jämfört med uppskattningen hösten 2019. Men mitt i krisen är de övergripande konsekvenserna av pandemin fortfarande mycket osäkra. Konsekvenserna kan nu vara större än beräknat, eftersom pandemin tills vidare inte har antagits påverka sysselsättningsutvecklingen och ekonomiska utvecklingen på lång sikt. Om pandemin drar ut på tiden kommer den sannolikt också att försvaga den långsiktiga sysselsättningsutvecklingen och den ekonomiska utvecklingen, varvid hållbarhetsunderskottet ökar.

För det andra har man i kalkylen över hållbarhetsunderskottet beaktat den nya befolkningsprognosen som Statistikcentralen publicerade i november 2019. En lägre uppskattning än tidigare av det totala fertilitetstalet ökar hållbarhetsunderskottet något jämfört med tidigare.

För det tredje har man i kalkylen beaktat effekterna av de skatter som uppbärs på pensionsinkomsterna i enlighet med EU-kalkylerna. Effekten av denna förändring är nästan obefintlig och har därför inte tidigare beaktats i finansministeriets kalkyler över hållbarhetsunderskottet.

För det fjärde har beräkningen av pensionsutgifterna preciserats genom en uppdatering av hur övergången i pension för olika pensionsslag utvecklas under de kommande decennierna. I detta arbete har man utnyttjat de antaganden om utvecklingen hos övergångarna som användes i de långsiktiga kalkyler som Pensionskyddscentralen publicerade 2019. Dessa förändringar har minskat hållbarhetsunderskottet något.

För det femte har uppgifterna om användningen av social- och hälsovårdstjänster enligt ålder och kön uppdaterats utifrån THL:s nya uppgifter. De tidigare uppgifterna var från 2011 och de nya uppgifterna är från 2017. Samtidigt har uppgifternas serviceklassificering ändrats och uppgifterna kan i fortsättningen uppdateras oftare. Utifrån de nya uppgifterna bedöms social- och hälsovårdstjänsternas servicebehov öka något långsammare än tidigare, vilket minskar hållbarhetsunderskottet något.

För det sjätte har uppskattningen av de åldersgruppsspecifika sysselsättningsnivåerna uppdaterats och preciserats utifrån de nya statistikuppgifterna. Uppdateringen av de åldersgruppsspecifika sysselsättningsgraderna grundar sig närmare på det arbete som beskrivs i kapitel 5.1 i rapporten om de offentliga finansernas hållbarhet i Finland. Effekten som presenteras i denna punkt grundar sig främst på förändringar i sysselsättningsgraden bland personer över 65 år och i följande punkt presenteras den totala sysselsättningsgraden bland 15–64-åringar. Antagandet om sysselsättningsgraden för personer över 65 år har dock betydelse under de kommande årtiondena när pensionsåldern stiger. Dessa förändringar minskar hållbarhetsunderskottet med nästan en halv procentenhet.

För det sjunde har uppskattningen av sysselsättningen och den ekonomiska utvecklingen på lång sikt uppdaterats. Uppdateringar av sysselsättningsgraden för 15–64-åringar som används i kalkylerna beskrivs närmare i kapitel 5.1 i rapporten om de offentliga finansernas hållbarhet i Finland. Dessutom har man tagit i bruk en ny, något högre bedömning av arbetets produktivitet under de kommande två årtiondena.

Sammantaget har dessa ändringar minskat hållbarhetsunderskottet med 1,1 procentenheter jämfört med uppskattningen av hållbarhetsunderskottet hösten 2019.

LÅNGSIKTIGA SKULDSCENARIER FÖR DEN OFFENTLIGA EKONOMIN

Finlands offentliga skuld stiger till en ny nivå på grund av covid-19-epidemin och den recession som den ledde till. Före finanskrisen 2008 var den offentliga skuldens förhållande till BNP under 33 procent och innan coronavirusepidemin började var den cirka 60 procent. Skuldkvoten beräknas enligt finansministeriets senaste prognos stiga till 75 procent fram till 2024. I den här rutan granskas utvecklingen av skuldkvoten på längre sikt fram till 2040 i tre olika scenarier: ett tryckskenario enligt grundscenariot samt två scenarier där den offentliga ekonomin stärks under 2020-talet.

Skuldkvoten ökar under hela 2020-talet i takt med att befolkningen åldras. Även på lång sikt är de ekonomiska utsikterna dämpade. Den årliga ekonomiska tillväxten beräknas vara i genomsnitt 1,5 procent åren 2025–2040.

I ramen har man granskat utvecklingen av den offentliga ekonomins skuld med hjälp av en dynamisk ekvation med underskott och skulder. När det gäller de offentliga finanserna bör man dessutom beakta att arbetspensionsanstaltarnas överskott inte kan användas för att täcka skulder. Fastställandet av statens och lokalförvaltningens skulder kan beskrivas på följande sätt:

$$DEBT_t = DEBT_{t-1} + i_t DEBT_{t-1} - PB_t,$$

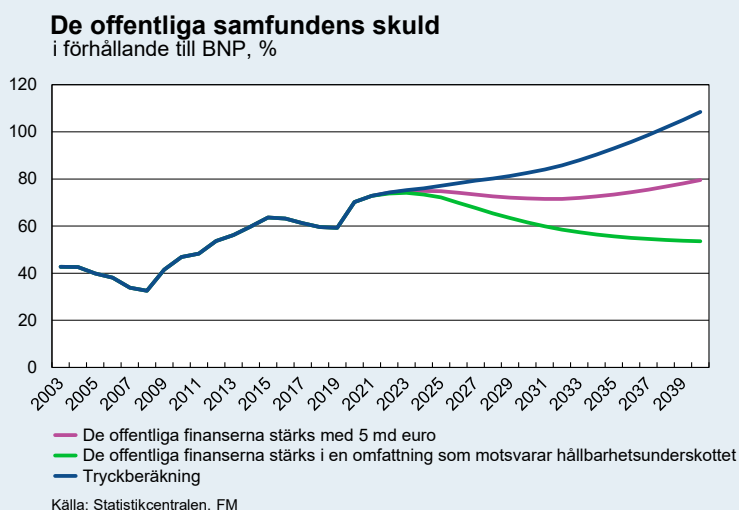
där t anger tiden, $DEBT$ skulden, i räntan på skulden samt PB den primära finansiella balansen (saldo utan ränteutgifter). Skulden år t bestäms utgående från föregående års skuld, ränteutgifter i anslutning till skötseln av skulden samt den primära finansiella balansen. I fråga om långfristiga skuld kalkyler försvagas den primära finansiella balansen dessutom av ökningen av åldersbundna utgifter till följd av befolkningens åldrande.

I kalkylen enligt grundscenariot stiger den offentliga skuldkvoten till över 100 procent före 2040. Den låga räntenivån bromsar upp ökningen av skuldkvoten under de närmaste åren. Skuldkvoten fortsätter dock att växa, eftersom statens och lokalförvaltningens sammanlagda primärunderskott uppvisar ett stort underskott. På längre sikt antas räntorna så småningom stiga. Den implicita räntan på den offentliga skulden, dvs. ränteutgifterna i förhållande till skulden, antas vara ca 2 procent i slutet av 2020-talet och 4 procent i början av 2040-talet. De långsiktiga ränteantagandena bygger alla på de ränteantaganden som överenskommit inom EU. För närvarande är den implicita räntan på den offentliga skulden 1 procent.

I scenario 1 presenteras en kalkyl över hur skuldkvoten utvecklas om den offentliga ekonomin stärks med 5 miljarder euro före 2026. Om den offentliga ekonomin skulle börja stärkas redan under innevarande valperiod, skulle det räcka med att stärka skuldkvoten med cirka 5 miljarder euro tillfälligt i slutet av 2020-talet. Skuldkvoten skulle dock på nytt börja stiga på 2030-talet.

I scenario 2 beskrivs en kalkyl där den offentliga ekonomin stärks med knappt 10 miljarder euro, dvs. nästan lika mycket som hållbarhetsunderskottet på 2020-talet. I scenariot återgår skuldkvoten till nivån före recessionen, dvs. till 60 procent före utgången av 2020-talet. Skuldkvoten skulle således om cirka tio år uppnå det referensvärdet på 60 procent som anges i EU-fördraget. På lång sikt skulle skuldkvoten planas ut till 50 procent.

Figur 1. Utvecklingen av den offentliga skuldkvoten enligt olika scenarier

Utvecklingen av skuldkvoten påverkas väsentligt av hur den offentliga ekonomin stärks. Ju snabbare åtgärderna för att stärka de offentliga finanserna börjar påverka, desto lättare blir det att öka skuldkvoten. I de ovan beskrivna scenarierna har man antagit att den offentliga ekonomin kommer att stärkas något baktungt under åren 2022–2026. Även åtgärdernas art har betydelse: om åtgärderna är strukturella reformer som stärker ekonomins tillväxtpotential och som inte medför kostnader för den offentliga ekonomin, är de nödvändiga åtgärdernas omfattning mindre än om de offentliga finanserna stärks genom direkta anpassningsåtgärder. Detta beror på att utgiftsnedskärningar och skatteskärningar försvagar den ekonomiska tillväxten, men strukturella reformer kan stärka möjligheterna till ekonomisk tillväxt.

Bilagatabeller

1. **Precisering av prognoserna**
2. **Utfall och prognoser som utnyttjats i budgetprocessen 2015–2019**
3. **Balansen för tillgång och efterfrågan, miljoner euro**
4. **Samhällsekonominns finansiella jämvikt**

Tabell 1. Precisering av prognoserna¹

Prognostiden	2019				2020**				2021**				2022**			
	sommaren19	hösten19	vintern19	utfallet	vintern19	våren20	sommaren20	hösten20	vintern19	våren20	sommaren20	hösten20	vintern19	våren20	sommaren20	hösten20
BNP till marknadspris, volymförändring, %	1,6	1,5	1,6	1,1	1,0	-5,5	-6,0	-4,5	1,1	1,3	2,5	2,6	1,2	1,3	1,7	1,7
Konsumtion, volymförändring, %	1,3	1,6	1,5	1,0	1,6	-1,3	-0,7	-1,5	1,2	1,3	1,8	3,1	1,2	1,2	0,9	0,8
Export, volymförändring, %	2,9	2,4	4,0	7,5	1,9	-6,2	-14,0	-12,5	1,9	3,2	5,5	5,3	2,0	2,1	3,8	3,8
Arbetslöshetsgrad, %	6,6	6,5	6,7	6,7	6,5	8,0	8,5	8,0	6,4	8,1	9,0	8,2	6,4	7,9	8,8	8,0
Konsumentprisindex, förändring, %	1,2	1,1	1,1	1,0	1,3	0,7	0,3	0,4	1,6	1,3	1,1	1,2	1,6	1,5	1,4	1,4
Statens finansiella sparande, i förhållande till BNP, %	-0,7	-0,9	-0,9	-1,2	-1,4	-5,5	-7,3	-7,2	-1,2	-2,7	-3,4	-4,4	-1,0	-3,0	-2,8	-3,2
Offentliga sektorns finansiella sparande, i förhållande till BNP, %	-0,6	-1,0	-1,0	-1,0	-1,4	-7,2	-8,2	-7,7	-1,4	-4,0	-5,1	-5,0	-1,3	-4,1	-4,0	-3,9
Statens skuld, i förhållande till BNP, %	44,2	44,4	43,9	44,2	43,6	51,9	54,8	53,3	44,0	53,2	55,8	55,6	44,3	54,5	56,9	56,6

1) Ekonomisk översikt

Källa: Statistikcentralen, FM

Tabell 2. Utfall och prognoser som utnyttjats i budgetprocessen 2015–2019

	Åren 2015-2019		Genomsnittliga prognosavvikelse	
	Medeltal av prognoser, %	Medeltal av utfall, %	Under- eller överkattning av prognosen ¹ , %-enhet	Prognosavvikelsen storlek ² , %-enhet
BNP (volym)	1,4	1,5	-0,1	1,0
BNP (värde)	2,9	3,0	-0,1	0,8
Privata konsumtionen (värde)	2,3	2,4	-0,1	0,7
Bytesbalans, i förhållande till BNP, %	-0,4	-0,5	0,1	0,7
Inflation	1,4	0,6	0,8	0,8
Lönesumma	2,0	2,4	-0,4	0,9
Arbetslöshetsgrad	8,3	8,2	0,1	0,6
Statsskulden, i förhållande till BNP, %	48,9	46,4	2,5	2,5
Statens nettoutlåning, i förhållande till BNP, %	-2,2	-2,0	-0,2	0,6
Den offentliga ekonomins nettoutlåning, i förhållande till BNP, %	-1,8	-1,4	-0,4	1,1

Jämförelsen av prognoserna införs i de preliminära nationalräkenskaperna i mars/juli. Medeltalet för de fem senaste åren har beräknats utifrån vårens och höstens prognoser om budgetåret.

1) Indikatoren för under- eller övervärdering är det genomsnittliga prognosfelet.

2) Medeltalet av felens absoluta värde anger prognosfelens genomsnittliga storlek, oberoende av felens riktning.

Tabell 3. Balansen för tillgång och efterfrågan, miljoner euro

	Löpande priser					
	2017	2018	2019	2020**	2021**	2022**
Bruttonationalprodukt till marknadspris	225 933	233 664	240 556	232 563	242 197	250 365
Import av varor och tjänster	84 871	92 513	95 128	81 407	85 816	89 679
Totalutbud	310 804	326 177	335 684	313 902	328 030	340 049
Export av varor och tjänster	84 975	90 006	96 488	80 661	86 053	90 649
Konsumtion	171 879	177 158	181 442	181 000	189 176	193 688
privat	120 301	123 765	126 053	121 674	128 071	131 968
offentlig	51 578	53 393	55 389	59 326	61 105	61 720
Bruttobildning av realkapital	52 852	56 358	57 487	55 661	56 583	59 259
privat	43 638	46 495	47 247	44 400	45 225	48 018
offentlig	9 214	9 863	10 240	11 261	11 358	11 241
Totalefterfrågan	311 196	326 328	336 094	314 312	328 440	340 459
	Fasta priser, referensår 2010; ej adderbara					
	2017	2018	2019	2020**	2021**	2022**
Bruttonationalprodukt till marknadspris	200 417	203 448	205 777	196 573	201 697	205 036
Import av varor och tjänster	83 430	87 986	90 137	81 119	84 327	86 699
Totalutbud	275 117	282 255	286 529	269 181	277 166	282 599
Export av varor och tjänster	82 535	83 928	90 221	78 945	83 160	86 303
Konsumtion	153 812	156 459	157 994	155 672	160 422	161 639
privat	107 608	109 511	110 466	106 223	110 470	112 190
offentlig	46 207	46 953	47 533	49 399	49 946	49 414
Bruttobildning av realkapital	46 688	48 526	48 050	45 787	45 774	47 080
privat	38 513	39 946	39 357	36 360	36 432	37 966
offentlig	8 173	8 579	8 694	9 450	9 363	9 124
Totalefterfrågan	284 132	291 292	296 657	279 434	288 433	294 793

Tabell 4. Samhällsekonominns finansiella jämvikt

	2015	2016	2017	2018	2019
	i förhållande till BNP, %				
Bruttoinvesteringar	21,2	22,7	23,4	24,1	23,9
hushåll och icke vinstsyftande samfund	6,1	6,7	7,0	7,2	7,2
företag och kreditinstitut	11,3	11,9	12,3	12,7	12,4
offentliga samfund	3,7	4,1	4,1	4,2	4,3
Bruttosparande¹	21,0	21,3	23,2	23,6	24,2
hushåll och icke vinstsyftande samfund	3,9	3,5	3,6	4,0	4,7
företag och kreditinstitut	15,9	15,5	16,2	16,3	16,2
offentliga samfund	1,1	2,3	3,3	3,3	3,3
Finansiellt överskott	-0,7	-1,9	-0,7	-1,7	-0,1
hushåll och icke vinstsyftande samfund	-2,5	-3,6	-3,5	-3,3	-2,6
företag och kreditinstitut	4,1	3,3	3,3	2,5	3,6
offentliga samfund	-2,4	-1,7	-0,7	-0,9	-1,0
Statistisk differens	0,0	0,0	-0,2	-0,1	0,1

1) Inklusive kapitalöverföringar, netto

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

FINANSMINISTERIET

Snellmansgatan 1 A
PB 28, 00023 STATSRÅDET
Telefon 0295 160 01
finansministeriet.fi

ISSN 1797-9714 (pdf)

ISBN 978-952-367-495-0 (pdf)